

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 424

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

57ο έτος
26 Νοεμβρίου 2014

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

499η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014

2014/C 424/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μέτρα για την απασχόληση των νέων — Βέλτιστες πρακτικές» — Διερευνητική γνωμοδότηση (Ελληνική Προεδρία)	1
2014/C 424/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι διατλαντικές εμπορικές σχέσεις και οι απόψεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας και την ενδεχόμενη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-ΗΠΑ» — Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας.	9

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

499η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014

2014/C 424/03	Γνωμοδότηση του ειδικευμένου τμήματος «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — Ένα όραμα για την εσωτερική αγορά βιομηχανικών προϊόντων» — COM(2014) 25 final.	20
2014/C 424/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης, την πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες κινητικότητας και την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών εργασίας» — COM(2014) 6 final — 2014/0002 (COD)	27
2014/C 424/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων (όπως το σχιστολιθικό φυσικό αέριο) με τη χρήση υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου στην ΕΕ» — COM(2014) 23 final.	34

EL

2014/C 424/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030» — COM(2014) 15 <i>final</i>	39
2014/C 424/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ» — COM(2014) 20 <i>final</i> — 2014/0011 (COD)	46
2014/C 424/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών» — COM(2014) 64 <i>final</i>	52
2014/C 424/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα: “Μαζί για ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων αστική κινητικότητα”» — COM(2013) 913 <i>final</i>	58
2014/C 424/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Τιμές και κόστος ενέργειας στην Ευρώπη» — [COM(2014) 21 <i>τελικό</i>]	64
2014/C 424/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις καζέινες και τα καζεϊνικά άλατα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση και την κατάργηση της οδηγίας 83/417/ΕΕΚ» — COM(2014) 174 <i>final</i> — 2014/0096 COD	72
2014/C 424/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής για τις άμεσες ενισχύσεις που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου για το ημερολογιακό έτος 2014» — COM(2014) 175 <i>final</i> — 2014/0097 COD	73

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

499Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 4ΗΣ ΚΑΙ 5ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μέτρα για την απασχόληση των νέων — Βέλτιστες πρακτικές»

Διερευνητική γνωμοδότηση (Ελληνική Προεδρία)

(2014/C 424/01)

Εισηγήτρια: η κ. Christa SCHWENG

Στις 6 Δεκεμβρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο πρόεδρος κ. Θεόδωρος ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ αποφάσισε να ζητήσει εξ' ονόματος της ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Μέτρα για την απασχόληση των νέων — βέλτιστες πρακτικές

Διερευνητική γνωμοδότηση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειάς της, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 124 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων πολιτική προτεραιότητα. Για να μπορέσουν οι νέοι του σήμερα να διαμορφώσουν την Ευρώπη του μέλλοντος χρειάζονται προοπτικές που τους επιτρέπουν να καθορίσουν οι ίδιοι τη ζωή τους, προοπτικές που συμπεριλαμβάνουν μια θέση εργασίας που αντιστοιχεί στα προσόντα και τις δεξιότητές τους. Μόνο μια στρατηγική προσανατολισμένη στην ανάπτυξη, η οποία θα στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και των νοικοκυριών, σε συνδυασμό με βιώσιμες επενδύσεις και ένα πρόγραμμα ανάπτυξης, μπορούν να δώσουν ώθηση στη ζήτηση εργατικού δυναμικού.

1.2 Προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν και σε περιόδους οικονομικής αβεβαιότητας νέο και συχνά άπειρο προσωπικό, χρειάζονται ανάλογα κίνητρα. Σε αυτά συγκαταλέγεται ένα εκπαιδευτικό σύστημα που καλλιεργεί τις προσωπικές και επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται για την απαρχή μιας σταδιοδρομίας, προσφέρει μια επαγγελματική κατάρτιση καλύτερα προσαρμοσμένη στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και προωθεί την επιχειρηματική νοοτροπία. Χρειάζεται, επίσης, μια δυναμική αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, στην οποία οι εργαζόμενοι διαθέτουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για μια ανταγωνιστική ευρωπαϊκή οικονομία, κοινωνική συνοχή και μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη. Οι αντίστοιχες μεταρρυθμίσεις πρέπει να επιτυγχάνουν ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Ο καλύτερος τρόπος για να εξασφαλιστεί αυτό είναι μέσω της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων.

1.3 Οι νέοι θα πρέπει να υποστηρίζονται από ειδικευμένους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού. Η ανάλυση των μεσοπρόθεσμων αναγκών για εργατικό δυναμικό, ιδίως σε τοπική κλίμακα, μπορεί να διευκολύνει την επιλογή επαγγέλματος. Τα κράτη μέλη, των οποίων τα εκπαιδευτικά συστήματα παρέχουν όχι μόνο θεωρητική, αλλά και πρακτική εκπαίδευση, παρουσίασαν στη διάρκεια της κρίσης σχετικά χαμηλή ανεργία των νέων, σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για την επιτυχία των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε εργασιακή βάση, όπως το διττό σύστημα εκπαίδευσης που υπάρχει σε ορισμένα κράτη μέλη. Αυτά τα προγράμματα κατάρτισης είναι ιδιαίτερα επιτυχή, όταν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (εργοδότες και εργαζόμενοι, οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, καθώς και οι δημόσιες αρχές) αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους.

1.4 Στο πλαίσιο της μετάβασης από το σχολείο στην επαγγελματική ζωή είναι σημαντικός και ο ρόλος των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης. Οι εν λόγω υπηρεσίες πρέπει να διαθέτουν τους ανάλογους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, ούτως ώστε όχι μόνο να στηρίζουν τους ανέργους κατά την αναζήτηση εργασίας, αλλά και να διατηρούν στενή επαφή με την πλευρά της ζήτησης.

1.5 Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη στρατηγική για την ανάπτυξη, καθώς και στις μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας, τα προγράμματα εκπαίδευσης και τη μεταρρύθμιση των δημόσιων υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για την απασχόληση, σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των οργανώσεων της νεολαίας στην εφαρμογή των εγγυήσεων για τη νεολαία, εξασφαλίζει τη συναίνεση μεγάλου μέρους του πληθυσμού και συνακόλουθα την κοινωνική ειρήνη. Μόνον αποφάσεις που λαμβάνονται από κοινού μπορούν να επιφέρουν βιώσιμη αλλαγή.

2. Εισαγωγή

2.1 Η αποτελεσματική καταπολέμηση της ανεργίας των νέων αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας. Τα ποσοστά ανεργίας των νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών ήταν ανέκαθεν υψηλότερα από εκείνα της ηλικιακής ομάδας 24-65, όμως η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έπληξε ιδιαίτερα τους νέους που προσπαθούν να εισέλθουν για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας. Ενώ, σύμφωνα με τη Eurostat ⁽¹⁾, το ποσοστό ανεργίας των νέων έως τα τέλη του 2008 ήταν διπλάσιο από εκείνο του γενικού πληθυσμού, έως τα τέλη του 2012 είχε γίνει 2,6 φορές μεγαλύτερο από εκείνο του γενικού πληθυσμού.

2.2 Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη μείωση του αριθμού των θέσεων εργασίας, ιδίως λόγω του χαμηλού ή αρνητικού ρυθμού ανάπτυξης, της υποχώρησης της εσωτερικής ζήτησης, των περικοπών και της συνεπαγόμενης παύσης των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα –κατάσταση που δυσχεραίνεται ακόμα περισσότερο επειδή δεν πραγματοποιήθηκαν εγκαίρως διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας, από την έλλειψη επαγγελματικών προσόντων, αλλά και από την καλλιέργεια προσόντων που δεν έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας.

2.3 Το ποσοστό ανεργίας των νέων εκφράζει την αναλογία των ανέργων ηλικίας 15-24 ετών σε σχέση με τους εργαζόμενους της ίδιας ηλικίας και το 2013 ανερχόταν σε 23,3 % στην ΕΕ των 28. Η Eurostat ⁽²⁾ υπολογίζει ως δεύτερο δείκτη την αναλογία της ανεργίας των νέων (την αναλογία των ανέργων ηλικίας 15-24 ετών σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό της ίδιας ηλικίας), που το 2013 ανερχόταν σε 9,8 % στην ΕΕ. Από τον εν λόγω δείκτη προκύπτει ότι πολλοί νέοι που ανήκουν σε αυτή την ηλικιακή ομάδα βρίσκονται ακόμα σε καθεστώς εκπαίδευσης και δεν είναι καν διαθέσιμοι στην αγορά εργασίας. Η ανεργία των νέων δεν πλήττει με τον ίδιο τρόπο τα κράτη μέλη: η αναλογία των ανέργων νέων κυμαίνεται από 4 % στη Γερμανία έως 20,8 % στην Ισπανία, ενώ το ποσοστό των ανέργων νέων κυμαίνεται από 7,9 % στη Γερμανία έως 58,3 % στην Ελλάδα.

2.4 Μολονότι πρέπει να διασαφηνιστεί ότι το ποσοστό ανεργίας των νέων δεν είναι δηλωτικό του ποσοστού των ανέργων επί του συνόλου των νέων, το ποσοστό νέων που αναζητούν εργασία παραμένει σημαντικό.

2.5 Μεταξύ των νέων, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ομάδα των επονομαζόμενων ΕΕΑΚ (νέοι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης): Σύμφωνα με το EUROFOUND ⁽³⁾, οι ΕΕΑΚ διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να βρίσκουν και αργότερα μόνον επισφαλείς θέσεις εργασίας, και η απογοήτευση που βιώνουν σε νεαρή ηλικία τους καθιστά επίσης περισσότερο ευάλωτους στη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη ριζοσπαστικοποίηση. Με μια συντηρητική εκτίμηση, οι δαπάνες λόγω της μη συμμετοχής αυτών των νέων στην αγορά εργασίας υπολογίζονται σε 153 δισ. ευρώ, ποσό που αναλογεί στο 1,2 % του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ.

2.6 Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ διαπιστώνεται ότι -ανεξάρτητα από το ύψος της ανεργίας των νέων- αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας που δεν μπορούν να καλυφθούν. Πρόκειται για θέσεις ειδικευμένου προσωπικού διαφόρων κλάδων, επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης στους τομείς των μαθηματικών, της πληροφορικής, των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας, αλλά και για θέσεις στα μεσαία επίπεδα διοίκησης, όπου χρειάζονται άτομα με οριζόντιες ικανότητες (όπως επικοινωνιακή ικανότητα, πνεύμα ομαδικής εργασίας, επιχειρηματικό πνεύμα κ.λπ.).

⁽¹⁾ Eurostat – Στατιστικά στοιχεία για την ανεργία (Unemployment statistics).

⁽²⁾ Eurostat - διευκρίνιση στατιστικών στοιχείων - Ανεργία των νέων (Statistics explained)

⁽³⁾ Eurofound – ΕΕΑΚ.

3. Η απάντηση της Ευρώπης στην ανεργία των νέων

3.1 Εγγυήσεις για τη νεολαία

3.1.1 Η ιδέα των εγγυήσεων για τη νεολαία απαντάται από το 2011 στις ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽⁴⁾. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ ενέκρινε τον Απρίλιο του 2013 σύσταση για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία. Σκοπός της εφαρμογής των εγγυήσεων αυτών είναι να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι νέοι κάτω των 25 ετών θα έχουν, εντός τεσσάρων μηνών αφού εγκαταλείψουν το σχολείο ή χάσουν τη δουλειά τους, μια καλή προσφορά για θέση εργασίας, επιμόρφωση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση.

3.1.2 Η πλειονότητα των μέτρων που αφορούν τις εγγυήσεις για τη νεολαία μπορεί να συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Επιπροσθέτως, για 20 κράτη μέλη διατίθενται, λόγω του μεγάλου ποσοστού ανεργίας των νέων τους σε περιφερειακό επίπεδο (παραπάνω από 25 % σε τουλάχιστον μία περιφέρεια), επιπλέον πόροι μέσω της πρωτοβουλίας για την απασχόληση.

3.1.3 Η αξιολόγηση και η εποπτεία των σχεδίων εφαρμογής θα συμπεριληφθεί, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι εγγυήσεις για τη νεολαία συμφωνούν με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.1.4 Η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** δημιούργησε το 2013 το πρόγραμμα «Επαγγελματικά προσόντα και απασχόληση — επένδυση στη νεολαία» με χρηματοδότηση 6 δισ. ευρώ. Το εν λόγω πρόγραμμα θα λάβει το ίδιο ποσό και για τα έτη 2014 και 2015.

3.2 Πλαίσιο δράσης των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων

Οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι ενέκριναν τον Ιούνιο του 2013 πλαίσιο δράσης για την απασχόληση των νέων⁽⁵⁾. Το πλαίσιο αυτό βασίζεται σε υφιστάμενα και νέα παραδείγματα χρηστών πρακτικών όσον αφορά τις 4 προτεραιότητες: εκπαίδευση, μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία, απασχόληση και επιχειρηματικότητα. Προορίζεται να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους, ώστε να βρουν λύσεις στο εκάστοτε περιβάλλον τους και να τις προσαρμόσουν στα αντίστοιχα εθνικά δεδομένα.

3.3 Η συμβολή της ΕΟΚΕ

3.3.1 Η ΕΟΚΕ έχει ασχοληθεί σε πλήθος γνωμοδοτήσεων⁽⁶⁾, διασκέψεων και ακροάσεων⁽⁷⁾ με την κατάσταση των νέων στην αγορά εργασίας. Το Παρατηρητήριο της Αγοράς Εργασίας εφαρμόζει ως νέα μέθοδο εργασίας την εκπόνηση πιλοτικών μελετών για συγκεκριμένα θέματα. Εν προκειμένω, ζητείται η γνώμη της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σε ορισμένα κράτη μέλη, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι ευρωπαϊκές πολιτικές και δράσεις έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Το σημαντικό ζήτημα της απασχόλησης των νέων είναι ένα από τα πρώτα που επιλέχθηκαν για την εκπόνηση πιλοτικής μελέτης, λόγω του επίκαιρου χαρακτήρα του.

3.3.2 Στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη δέση μέτρων για την απασχόληση των νέων⁽⁸⁾, η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι «απαιτείται να χαραχτεί μια πραγματική στρατηγική ανάπτυξης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, προκειμένου να υποστηριχθεί η δημιουργία ολοένα και πιο σταθερών θέσεων εργασίας. Προς τούτο, χρειάζεται συντονισμένη προσέγγιση, η οποία θα διέπει όλες τις προσπάθειες και τις πολιτικές ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και αποκατάστασης της εμπιστοσύνης των επενδυτών και των νοικοκυριών». Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι το ποσό των 6 δισ. ευρώ για τη χρηματοδότηση των εγγυήσεων για τη νεολαία δεν επαρκεί.

3.3.3 Στη γνωμοδότησή της με θέμα «Πλαίσιο ποιότητας για την πρακτική άσκηση»⁽⁹⁾ η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι η πρακτική άσκηση αποτελεί σημαντική δίοδο για την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, δεν αποτελεί όμως τον μόνο τρόπο καταπολέμησης της ανεργίας των νέων. Παράλληλα με το αίτημα να συμπεριληφθούν οι πρακτικές ασκήσεις σε μεγαλύτερη έκταση στα προγράμματα σπουδών και να προβλεφθεί μια βασική κοινωνική ασφάλιση, θα πρέπει να εκπονηθούν επίσης κατευθυντήριες γραμμές που θα μπορούν να προσφέρουν μια γενική εικόνα για τις δυνατότητες στήριξης, προκειμένου να μπορούν να αναπτυχθούν συγχρηματοδοτούμενα σχέδια πρακτικής άσκησης.

⁽⁴⁾ Πρωτοβουλία «Ευκαιρίες για τους νέους» και δέση μέτρων για την απασχόληση των νέων.

⁽⁵⁾ Πλαίσιο δράσης για την ανεργία των νέων.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 68 της 6.3.2012, σ. 11· ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 94· ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 97· ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 103· ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 8-15· ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 67-72· ΕΕ C 327 της 12.11.2013, σ. 58-64· ΕΕ C 133 της 9.5.2013, σ. 77-80· ΕΕ C 271 της 19.9.2013· CCMI/118 — EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (Εισηγητής: ο κ. Fornea, Συνεισηγητής: ο κ. Grimaldi). Δεν δημοσιεύθηκε ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eu-policies-youth-employment>

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness>

⁽⁸⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 67.

⁽⁹⁾ Πλαίσιο ποιότητας για την πρακτική άσκηση - EESC-2013-08054-00-00-AC-TRA-EL

3.3.4 Η ΕΟΚΕ επικρότησε θερμά την απόφαση για ενισχυμένη συνεργασία των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ), μεταξύ άλλων, και λόγω της σημασίας τους για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων ⁽¹⁰⁾. Οι ΔΥΑ οφείλουν να αντιδρούν άμεσα, ευέλικτα και δημιουργικά στις εξελίξεις εν γένει των συνθηκών που τους περιβάλλουν και να μπορούν να συνδυάζουν βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις με λύσεις διαρκείας. Αυτό θα πρέπει να μεταφράζεται στις κατάλληλες ικανότητες και σε επαρκή χρηματοδοτική στήριξη. Οι ΔΥΑ θα πρέπει να προσανατολιστούν περισσότερο προς την πτυχή της προσφοράς εργασίας, δεδομένου ότι οι εργοδότες αντιμετωπίζουν ολοένα και περισσότερα προβλήματα στην εξεύρεση και πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού.

3.3.5 Στη γνωμοδότησή της για το άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης ⁽¹¹⁾, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι μια ψηφιακή προσέγγιση στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συστημάτων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας και της δημιουργικότητας της εκπαίδευσης. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρωτοβουλίας, σε συνδυασμό με την κατάλληλη εκπαίδευση, είναι το κλειδί για το άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης με καινοτόμο τρόπο, με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών και των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων (ΑΕΠ), σε ένα περιβάλλον διδασκαλίας και μάθησης που προσφέρει πρόσβαση σε όλους. Η κινητοποίηση όλων των ενδιαφερομένων μερών και η παροχή υποστήριξης για τη δημιουργία «εταιρικών μαθησιακών σχέσεων» στην κοινωνία έχουν επίσης ζωτική σημασία για την επιτυχία του εγχειρήματος.

3.3.6 Τα σχέδια που περιγράφονται στα ακόλουθα κεφάλαια συνιστώνται από τα μέλη της ΕΟΚΕ. Δεδομένου ότι πολλά σχέδια είναι σχετικά καινούργια, συχνά, δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά τους, και έτσι η αξιολόγηση βασίζεται αποκλειστικά στην εντύπωση που διαμορφώνουν τα μέλη της ΕΟΚΕ.

3.4 Μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων

3.4.1 Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου έγινε σύσταση σε 16 κράτη μέλη να προβούν στον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών τους συστημάτων, ενώ σε 12 περιπτώσεις συστήθηκε να προσανατολιστεί η επαγγελματική κατάρτιση περισσότερο στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να ενισχυθεί η διττή επαγγελματική κατάρτιση.

3.4.2 Τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι και θα πρέπει να παραμείνουν εθνική αρμοδιότητα. Παρόλα αυτά, μπορεί να δοθεί σημαντική ώθηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και της μάθησης από ομοτίμους, καθώς και μέσω της παροχής οικονομικών κινήτρων. Τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να διαμορφωθούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μην προσφέρουν στους νέους μόνο βασικές πολιτισμικού χαρακτήρα δεξιότητες, αλλά να τους μαθαίνουν επίσης πώς να αντιδρούν αυτόνομα σε αλλαγές των απαιτήσεων, προκειμένου η διά βίου μάθηση να καταστεί μέρος της προσωπικής σταδιοδρομίας.

3.4.3 Η έγκαιρη επαγγελματική καθοδήγηση και πληροφόρηση θα βοηθήσουν κάθε άτομο να αναγνωρίσει τα ταλέντα και τις δεξιότητές του, και επιπλέον θα παράσχουν ενημέρωση σχετικά με τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Σχέδια, όπως η «Wiener Töchterttag» (Ημέρα των κοριτσιών της Βιέννης) ⁽¹²⁾, κατά την οποία τα κορίτσια επισκέπτονται μια επιχείρηση για να γνωρίσουν νέους επαγγελματικούς τομείς και να ενημερωθούν σχετικά με τις αντίστοιχες δυνατότητες απασχόλησης, μπορούν επίσης να ωθήσουν τα κορίτσια να ενδιαφερθούν και για την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση.

3.4.4 Η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου αποδίδεται σε πολλά αίτια, γι αυτό και για την αντιμετώπιση του προβλήματος χρειάζονται εξατομικευμένα μέτρα, όπως, για παράδειγμα, οι πρωτοβουλίες «Jugendcoaching» ⁽¹³⁾ στην Αυστρία ή «Joblinge» ⁽¹⁴⁾ στη Γερμανία, όπου παρέχονται σε νέους, οι οποίοι κινδυνεύουν να βγουν εκτός συστήματος και να περάσουν στην ομάδα των ΕΕΑΚ, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, εξατομικευμένες συμβουλές και στήριξη κατά την αναζήτηση μιας θέσης εκπαίδευσης ή εργασίας.

3.4.5 Διαπιστώνεται ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα των ευρωπαϊκών κρατών που εμφανίζουν χαμηλή ανεργία των νέων διατηρούν στενή σχέση με την αγορά εργασίας και τις επιχειρήσεις και παρέχουν πιστοποιημένα, μεταβιβάσιμα επαγγελματικά προσόντα. Στο πλαίσιο αυτό και με διαφορετικές βέβαια μορφές, η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα κατά ένα μέρος στην επιχείρηση και κατά ένα άλλο στο σχολείο. Αυτό έχει αναγνωριστεί από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τους ευρωπαϊούς κοινωνικούς εταίρους που στήριξαν την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για θέσεις μαθητείας (European Alliance for Apprenticeships) ⁽¹⁵⁾. Η μαθητεία αποτελεί ένα από τα κύρια στοιχεία ενός συστήματος εγγυήσεων για τη νεολαία και η επιτυχία της βασίζεται σε μια εκτεταμένη εταιρική σχέση που φέρνει σε επαφή τα ενδιαφερόμενα μέρη από τους χώρους των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και της εκπαίδευσης. Κατά την καθιέρωση ενός συστήματος διττής κατάρτισης, προσανατολισμένου στις ανάγκες των επιχειρήσεων, της αγοράς εργασίας και των νέων ανθρώπων, είναι σημαντικό να συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στην οργάνωση και τη λειτουργία του θεσμικά όργανα που διατηρούν στενή σχέση με τις επιχειρήσεις. Λόγω της ενεργού συμμετοχής τους, οι κοινωνικοί εταίροι ταυτίζονται με το σύστημα και το στηρίζουν («συνιδιοκτήτες του συστήματος»). Επιπλέον, χρειάζεται υπευθυνότητα και προθυμία επενδύσεων εκ μέρους των εργοδοτών. Ακόμη και αν κάποια κράτη μέλη δεν μπορούν να εφαρμόσουν βραχυπρόθεσμα ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα, η διττή εκπαίδευση θα μπορούσε να δοκιμαστεί, για παράδειγμα, σε επιμέρους κύκλους, με τη συμμετοχή μιας συγκεκριμένης ομάδας επιχειρήσεων ενός και του αυτού τομέα. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει οι κοινωνικοί εταίροι του συγκεκριμένου τομέα να ορίσουν κοινά πρότυπα κατάρτισης και κοινές πιστοποιήσεις. Μια άλλη δυνατότητα θα ήταν η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ μεμονωμένων σχολείων, στο πλαίσιο της αυτονομίας που διαθέτουν, με συγκεκριμένες επιχειρήσεις, όπως συμβαίνει π.χ. στην Πολωνία.

⁽¹⁰⁾ Δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ) - CES5207-2013_00_00_TRA_AC

⁽¹¹⁾ Το άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης.

⁽¹²⁾ Ημέρα των κοριτσιών (Töchterttag).

⁽¹³⁾ NEBA – Jugendcoaching.

⁽¹⁴⁾ Joblinge.

⁽¹⁵⁾ Ευρωπαϊκή Συμμαχία για θέσεις μαθητείας

3.4.6 Η Μάλτα πραγματοποίησε τα τελευταία χρόνια ουσιαστικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή στο πλαίσιο ορισμένων μαθημάτων του Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST), όπου, μέρος της κατάρτισης γίνεται απευθείας στην επιχείρηση. Έτσι, από τους 284 σπουδαστές που ολοκλήρωσαν την πρακτική τους κατάρτιση στη Lufthansa της Μάλτας, οι 163 προσλήφθηκαν.

3.4.7 **Αναγνώριση προσόντων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο άτυπης μάθησης.** Η πιστοποίηση αποτελεσμάτων μάθησης, ιδίως γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που αποκτώνται στο πλαίσιο ανεπίσημης και άτυπης μάθησης, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την αύξηση της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας και να προσφέρει ιδίως σε άτομα που μειονεκτούν σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο ή δεν διαθέτουν υψηλά προσόντα μεγαλύτερα κίνητρα για διά βίου μάθηση.

3.4.8 Σε μια περίοδο όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σοβαρή οικονομική κρίση, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την απότομη αύξηση της ανεργίας ιδίως των νέων, και με δεδομένη τη γήρανση του πληθυσμού, η πιστοποίηση σχετικών γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων είναι σημαντικότερη παρά ποτέ για τη βελτίωση της λειτουργικότητας της αγοράς εργασίας, την ενίσχυση της κινητικότητας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης.

3.5 Δράσεις για τη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία

3.5.1 **Δράσεις για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και την (επαγγελματική) κατάρτιση:** Η έλλειψη επαγγελματικής εμπειρίας αποτελεί κείμενο παράγοντα, λόγω του οποίου οι επιχειρήσεις διστάζουν να προσλάβουν νέους σε οικονομικά δύσκολους καιρούς. Η καθαρά θεωρητική διδασκαλία χωρίς υποχρεωτική πρακτική εφαρμογή του περιεχομένου της αποδεικνύεται ολοένα περισσότερο εμπόδιο στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

3.5.2 Το «Thinking outside the box on recruitment» (Δημιουργική σκέψη στον τομέα της απασχόλησης) είναι ένα λιθουανικό σχέδιο που έχει ως στόχο να προετοιμάσει νέους ανθρώπους για την αγορά εργασίας και να τους προσφέρει πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις. Ανάλογη είναι η λειτουργία των «Implacementsstiftungen»⁽¹⁶⁾ της Υπηρεσίας Αγοράς Εργασίας (Arbeitsmarktservice) της Αυστρίας που φέρνουν σε επαφή επιχειρήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους σε προσωπικό, με άτομα που αναζητούν εργασία, αλλά τους λείπει μέρος της απαραίτητης κατάρτισης για μια συγκεκριμένη θέση εργασίας. Η Υπηρεσία Αγοράς Εργασίας και οι επιχειρήσεις επιμερίζονται τις δαπάνες κατάρτισης και διαβίωσης. Σύμφωνα με αξιολογήσεις, τρεις μήνες μετά το τέλος της δράσης, ποσοστό περίπου 75 % των συμμετεχόντων εργάζεται.

3.5.3 Στη Γαλλία, στο πλαίσιο διεπαγγελματικών συμφωνιών των κοινωνικών εταίρων, έχουν δρομολογηθεί από το 2011 δράσεις ειδικά για νέους με ή χωρίς (ανώτατη) εκπαίδευση, προκειμένου να λάβουν οι τελευταίοι στήριξη κατά την αναζήτηση εργασίας. Εστιάζουν δε κυρίως σε κατάρτιση όσον αφορά την υποβολή αιτήσεων. Βάσει αξιολόγησης προκύπτει ότι η ένταξη στον επαγγελματικό βίο είναι, μέσω της συμμετοχής στη συγκεκριμένη δράση, σε ποσοστό 65 %, κατά 18 % μεγαλύτερη από ό,τι στην ομάδα ελέγχου.

3.5.4 Στην Ιρλανδία, προσφέρονται με τη βοήθεια του προγράμματος «Jobbridge»⁽¹⁷⁾ δυνατότητες πρακτικής άσκησης διάρκειας 6-9 μηνών σε επιχειρήσεις για νέους που έχουν λάβει προνοιακά επιδόματα για διάστημα τουλάχιστον 78 ημερών. Οι ασκούμενοι λαμβάνουν, επιπλέον των επιδομάτων, 50 ευρώ την εβδομάδα. Ένα σημείο στο οποίο πρέπει να ασκηθεί κριτική είναι ότι άτομα που απασχολούνται, για παράδειγμα, με μερική απασχόληση και παράλληλα παρακολουθούν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης, δεν μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτό το πρόγραμμα σε συνάρτηση με την κατάρτισή τους, εφόσον δεν λαμβάνουν επίδομα πρόνοιας. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι δράσεις ενεργοποίησης θα πρέπει να δρομολογούνται νωρίτερα, καθώς ο μεγάλος χρόνος αναμονής μάλλον αποθαρρύνει παρά προάγει την ανάληψη εργασιακών καθηκόντων.

3.5.5 Το Συμβούλιο της Σκωτίας για εθελοντικές οργανώσεις (Scottish council for voluntary organizations) έχει δημιουργήσει από το 2011 το πρόγραμμα «Community Jobs Scotland». Το εν λόγω πρόγραμμα απευθύνεται σε νέους ανέργους και συνεντάσσεται με οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας, που προσφέρουν για διάστημα 6 έως 9 μηνών θέσεις εργασίας σε μια σειρά τομέων για νέους που διαθέτουν υψηλότερα, όσο και βασικά επαγγελματικά προσόντα. Οι νέοι αποκτούν μια πραγματική θέση εργασίας, πρέπει να υποβάλλονται σε διαδικασία αξιολόγησης και τους παρέχεται μισθός και περαιτέρω εκπαίδευση. Στο πρόγραμμα έχουν συμμετάσχει περισσότεροι από 4 000 νέοι, εκ των οποίων το 47,3 % απορροφήθηκε άμεσα και το 63,6 % μπόρεσε να επωφεληθεί έμμεσα από την πρόσθετη εκπαίδευση και την εθελοντική δραστηριότητα.

3.5.6 Στη Δανία, συνδικαλιστικές οργανώσεις και το ταμείο απασχόλησης δημιουργούν σε συνεργασία με εργοδότες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θέσεις πρακτικής άσκησης για νέους που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευσή τους προκειμένου να τους προσφέρουν εργασιακή εμπειρία και εξειδίκευση στον τομέα τους. Το ποσοστό εξεύρεσης απασχόλησης για τα άτομα που ολοκλήρωσαν μια τέτοια πρακτική άσκηση ανέρχεται κατά μέσο όρο στο 60 %, μολονότι, ακριβέστερα στοιχεία θα υπάρχουν μόνο μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου τον Απρίλιο του 2014.

⁽¹⁶⁾ <http://www.ams.at/wien/sfu/14359.html>

⁽¹⁷⁾ Jobbridge.

3.5.7 Με το πρόγραμμα της Σλοβενίας «moje Izjuznje»⁽¹⁸⁾ (Η εμπειρία μου), που έλαβε διάκριση από τη ΔΟΕ, επιτυγχάνεται σύνδεση μεταξύ σπουδαστών και εργοδωτών μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας, στην οποία οι σπουδαστές μπορούν να προβάλουν την εργασιακή τους εμπειρία. Επιπλέον, εκδίδονται πιστοποιητικά για την επιβεβαίωση της εργασιακής εμπειρίας.

3.5.8 Στην Ισπανία, ο ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός πολιτιστικός οργανισμός Novia Salcedo Foundation προσφέρει πρόγραμμα πρακτικής άσκησης για τη στήριξη αποφοίτων επαγγελματικής κατάρτισης μέσω συνδυασμού θεωρητικής μάθησης και πρακτικής απόκτησης εργασιακής εμπειρίας σε επιχειρήσεις. Από τη σχετική αξιολόγηση προέκυψε ότι παραπάνω από το 52,23 % όσων ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα συναψαν σύμβαση εργασίας.

3.5.9 Στην Τσεχία, εργοδότες και επαγγελματικές ενώσεις αποτελούν τους εταίρους του σχεδίου «POSPOLU» («ΜΑΖΙ») που στοχεύει στην επίτευξη αλλαγών στον τρόπο οργάνωσης της εκπαίδευσης και την ενίσχυση της μάθησης στον τόπο εργασίας με τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ σχολείων και επιχειρήσεων και την επεξεργασία προτάσεων για αλλαγές στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Το σχέδιο εστιάζει κατά κύριο λόγο σε κύκλους εκπαίδευσης μηχανολόγων, ηλεκτρολόγων και πολιτικών μηχανικών, καθώς και στην εκπαίδευση στους τομείς των μεταφορών και της τεχνολογίας των πληροφοριών.

3.5.10 Στην Πορτογαλία, το δίκτυο Τεχνολογικών Κέντρων προωθεί δύο προγράμματα («Με τη σκέψη στη Βιομηχανία» και «Φόρμουλα 1 στα Σχολεία»), που εστιάζονται στις νέες δεξιότητες που απαιτούνται από την αγορά εργασίας στον κλάδο της βιομηχανίας, με την εφαρμογή μιας συμμετοχικής προσέγγισης που περιλαμβάνει την ενίσχυση της χρήσης εργαλείων και μηχανημάτων και την παροχή των γνώσεων που απαιτούνται για την κατασκευή ενός πραγματικού μίνι μονοθέσιου αυτοκινήτου φόρμουλα 1 και την προώθηση της ιδέας ή/και του προγράμματος στην αγορά. Τα σχολεία και η βιομηχανία έχουν αναπτύξει εταιρικές σχέσεις με σκοπό να αλλάξουν την εικόνα που έχουν οι νέοι φοιτητές για τη σταδιοδρομία στον βιομηχανικό κλάδο και να τους προσανατολίσουν στις ανάγκες της αγοράς⁽¹⁹⁾.

3.5.11 Η Ιταλία έχει δρομολογήσει για την περίοδο 2014 — 2016 ένα πρόγραμμα που επιτρέπει στους μαθητές των δύο τελευταίων ετών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να περνούν το χρόνο τους σε επιχειρήσεις, αξιοποιώντας καλύτερα τη σύμβαση μαθητείας.

3.5.12 **Ενίσχυση της κινητικότητας:** Η ενίσχυση της διασυνοριακής κινητικότητας των νέων με σκοπό την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας μπορεί επίσης να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ μιας καθαρά θεωρητικής εκπαίδευσης και της απόκτησης της πρώτης θέσης εργασίας.

3.5.13 Η διμερής συμφωνία Γερμανίας-Ισπανίας, που προβλέπει δυνατότητες απασχόλησης και εκπαίδευσης για περίπου 5 000 νέους Ισπανούς έως το 2017, αποτελεί σχετικό παράδειγμα. Το ίδιο ισχύει για τα γερμανικά προγράμματα στήριξης «The job of my life» (Η δουλειά της ζωής μου) και «Make it in Germany» (Πώς να επιτύχεις στη Γερμανία), που έχουν αμφότερα ως στόχο να προσελκύσουν νέους στη Γερμανία προκειμένου να εκπαιδευτούν εκεί σε επαγγέλματα για τα οποία δεν υπάρχει επαρκές εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Εν προκειμένω, τους παρέχονται προπαρασκευαστικά μαθήματα γερμανικών στην πατρίδα τους, καλύπτεται μέρος των δαπανών ταξιδιού και μετακόμισης, ενώ τους προσφέρονται επίσης γλωσσικά μαθήματα στη Γερμανία για την προετοιμασία τους για την πρακτική άσκηση. Εάν ο εργοδότης μείνει ικανοποιημένος μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, μπορεί να ακολουθήσει εκπαίδευση διάρκειας 3-3,5 ετών, στη διάρκεια της οποίας χορηγείται, εκτός από την αμοιβή τους στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, και οικονομική ενίσχυση, ενώ παρέχεται στήριξη στους νέους στο σχολείο, την επιχείρηση και την καθημερινή ζωή.

3.5.14 Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ένταξη μέσω ανταλλαγής» προωθείται η επαγγελματική ένταξη ομάδων προσώπων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας μέσω της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής εμπειρίας σε άλλες χώρες της ΕΕ. Από τον ενδιάμεσο απολογισμό του εν λόγω προγράμματος, που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, προέκυψε ότι έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της ανταλλαγής, ποσοστό 41 % των συμμετεχόντων εργαζόταν, ποσοστό 18 % ολοκλήρωνε πρόγραμμα κατάρτισης, ποσοστό 7 % ολοκλήρωνε μια σχολή και ποσοστό 4 % ολοκλήρωνε ένα πρόγραμμα σπουδών.

3.5.15 Προκειμένου να εναρμονιστούν καλύτερα η προσφορά και η ζήτηση στην αγορά εργασίας είναι αναπόφευκτη μια μεταρρύθμιση του δικτύου EURES. Η ΕΟΚΕ θα λάβει θέση επ' αυτού σε χωριστή γνωμοδότηση. Ωστόσο, αποφασιστικής σημασίας θα είναι να χρησιμοποιείται το EURES σε όλα τα κράτη μέλη –και όχι μόνο σε λίγα εξ αυτών– ως μέσο της πολιτικής για την αγορά εργασίας και να κοινοποιούνται εκεί οι κενές θέσεις εργασίας. Η πρωτοβουλία «Η πρώτη σου δουλειά μέσω του EURES»⁽²⁰⁾ αποτελεί επίσης καλό παράδειγμα ενίσχυσης της διασυνοριακής κινητικότητας του νεαρού εργατικού δυναμικού με την προσφορά μιας πρώτης θέσης εργασίας (όχι κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης) μέσω επιδότησης των πρόσθετων δαπανών που προκύπτουν από την ανάληψη εργασίας σε άλλη χώρα.

⁽¹⁸⁾ <http://youthpractices.org/assessment.php> σ. 36

⁽¹⁹⁾ <http://www.flinschools.com/>

⁽²⁰⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Η πρώτη σου δουλειά μέσω του EURES.

3.5.16 Ουσιαστικής σημασίας για μια καλύτερη αντιστοίχιση δεξιοτήτων είναι η σύσταση παρατηρητηρίων για την πρόβλεψη και την έγκαιρη διαπίστωση των απαιτούμενων δεξιοτήτων. Αυτό θα πρέπει να γίνεται με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε περιφερειακό ή/και τομεακό επίπεδο, όπου είναι καλύτερα γνωστές οι ανάγκες των επιχειρήσεων και της αγοράς εργασίας, με σκοπό την ταχεία αντίδραση στις διάφορες οικονομικές, νομικές, αλλά και τεχνολογικές μεταβολές.

3.6 Δράσεις για την ένταξη μειονεκτούντων νέων

3.6.1 Οι νέοι με ειδικές ανάγκες χρειάζονται και ειδική στήριξη για να βρουν τον δρόμο προς την αγορά εργασίας. Στην Αυστρία, αυτό επιτυγχάνεται με το πρόγραμμα «Jobcoaching»⁽²¹⁾, με τη βοήθεια του οποίου άτομα με αναπηρίες ή μαθησιακές δυσκολίες λαμβάνουν ενίσχυση με την παροχή εξατομικευμένων συμβουλών και υποστήριξης κατά τους πρώτους μήνες στη νέα τους θέση εργασίας. Η υποστήριξη αυτή νοείται ως προσφορά προς τους νέους, αλλά και προς την επιχείρηση.

3.6.2 Στην Ουαλία δημιουργήθηκε ειδικά για τους ΕΕΑΚ το σχέδιο «Intermediate Labour Market» (Ενδιάμεση αγορά εργασίας), το οποίο προσφέρει ένα καλά διαρθρωμένο πρόγραμμα και δυνατότητες απασχόλησης στους νέους που απέχουν περισσότερο από όλους από την αγορά εργασίας. Σκοπός είναι να δοθούν στους νέους κίνητρα για την ανάληψη εργασίας, να διδαχθούν γενικούς κανόνες συμπεριφοράς και να αποκτήσουν βασικά επαγγελματικά προσόντα, αλλά και να λάβουν βοήθεια αναφορικά με τις αιτήσεις πρόσληψης που υποβάλλουν. Συνολικά, 35 από τους 249 συμμετέχοντες απέκτησαν θέση εργασίας.

3.6.3 Ένα παράδειγμα ένταξης ατόμων που απέχουν πολύ από την αγορά εργασίας είναι το σχέδιο «Equality of Opportunity» (Ισότητα ευκαιριών)⁽²²⁾ της επιχείρησης U.S. Steel Kosice, στο πλαίσιο του οποίου προσφέρεται απασχόληση και κατάρτιση ειδικά σε Ρομά της περιοχής του Κοσίτσε, οι οποίοι, σε πολλές περιπτώσεις, έρχονται μέσω αυτού για πρώτη φορά σε επαφή με τον κόσμο της εργασίας. Από το 2002 έχουν δημιουργηθεί θέσεις εργασίας για περισσότερους από 150 Ρομά.

3.6.4 Το βελγικό πρόγραμμα «Aktiva»⁽²³⁾ προβλέπει για νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών με χαμηλά επαγγελματικά προσόντα, οι οποίοι είναι άνεργοι για τουλάχιστον 12 μήνες, μείωση των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και επιδότηση αποδοχών για πέντε τρίμηνα.

3.7 Δράσεις για τη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας

3.7.1 Σύμφωνα με το Ίδρυμα Ερευνών για το μέλλον της εργασίας, σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου έχουν ελευθερωθεί από τη δεκαετία του 1980, προκειμένου να δημιουργηθούν περισσότερες ευκαιρίες εισόδου στην αγορά εργασίας χωρίς να χρειαστεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση η προστασία από την απόλυση, που είναι ιδιαίτερα εκτεταμένη σε πολλές χώρες⁽²⁴⁾. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προσφέρονται στους νέους όλο και πιο συχνά μόνο συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, χωρίς τη δυνατότητα μετατροπής σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου. Μια εκτεταμένη προστασία από την απόλυση προστατεύει μεν σε καιρούς κρίσης το προσωπικό που εργάζεται επί σειρά ετών περισσότερο από τους νέους εργαζομένους, αλλά, αποδεικνύεται ότι, λόγω της αβεβαιότητας που επικρατεί στην οικονομία, συνιστά εμπόδιο για την πρόσληψη νέων και άπειρων εργαζομένων και ενισχύει, κατ' αυτόν τον τρόπο, τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας.

3.7.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά κυρίως στα κράτη μέλη που παρουσιάζουν ιδιαίτερα υψηλή ανεργία των νέων, να συνεχίσουν τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της αγοράς εργασίας με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, προκειμένου να επιτύχουν κατάλληλη ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Οι μεταρρυθμίσεις θα αποδώσουν μεν μεσοπρόθεσμα, μπορεί όμως, με τη βελτίωση της συγκυρίας, να συμβάλουν ουσιαστικά στην ταχεία μείωση της ανεργίας των νέων.

3.8 Παροχή κινήτρων για την πρόσληψη νέων στις επιχειρήσεις

3.8.1 Προκειμένου να διευκολυνθούν οι επιχειρήσεις κατά την απόφαση πρόσληψης νέων και άπειρων εργαζομένων, ενδέχεται να είναι θετική η παροχή πρόσθετων κινήτρων, που συχνά έχουν τη μορφή επιδότησης των αποδοχών ή μείωσης των εισφορών για τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Πρέπει, όμως, παράλληλα να αποφευχθεί το ενδεχόμενο στρέβλωσης του ανταγωνισμού και υπονόμευσης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Σχετικά παραδείγματα αποτελούν οι επιδοτήσεις που καταβάλλει η ΑνΑΔ (Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου)⁽²⁵⁾ σε κυπριακές επιχειρήσεις για προγράμματα κατάρτισης νέων εργαζομένων. Ιδίως οι ΜΜΕ μπορούν με τον τρόπο αυτόν να αντισταθμίσουν τη μείωση της παραγωγής εξαιτίας της αναγκαίας εκπαίδευσης κατά την αρχική φάση του προγράμματος.

⁽²¹⁾ NEBA – Jobcoaching.

⁽²²⁾ U.S. Steel Kosice – Ισότητα ευκαιριών.

⁽²³⁾ Βέλγιο – Activa

⁽²⁴⁾ IZA – Jugendarbeitslosigkeit in Europa. (Ίδρυμα για το Μέλλον της Εργασίας — Η ανεργία των νέων στην Ευρώπη.)

⁽²⁵⁾ Κύπρος - Σύστημα επαγγελματικής άσκησης και κατάρτισης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

3.8.2 Με τη φινλανδική κάρτα «Sanssi»⁽²⁶⁾ πιστοποιείται σε νέους εργαζομένους ηλικίας κάτω των 30 ετών ότι οι εργοδότες τους μπορούν να ζητήσουν επιδότηση αποδοχών για δέκα μήνες.

3.8.3 Η Ουγγαρία επέλεξε τη μέθοδο παροχής κινήτρων σε επιχειρήσεις για την απασχόληση εργαζομένων ηλικίας κάτω των 25 ετών με τη μείωση των μικτών αποδοχών και των ασφαλιστικών εισφορών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

3.8.4 Στην Ιταλία, παρέχεται για 12 μήνες φορολογικό κίνητρο κοινωνικής ασφάλισης στις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν, με σύμβαση αορίστου χρόνου, νέους ηλικίας μεταξύ 18 και 29 ετών οι οποίοι δεν είχαν τακτική αμειβόμενη σχέση εργασίας κατά τους προηγούμενους 6 μήνες ή δεν διαθέτουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ή πιστοποιητικό επαγγελματικής κατάρτισης.

3.9 Δράσεις για την προαγωγή της επιχειρηματικότητας

3.9.1 Ένας από τους τρεις πυλώνες του «Προγράμματος δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020 — Επιστροφή του επιχειρηματικού πνεύματος στην Ευρώπη»⁽²⁷⁾ είναι η επιχειρηματική εκπαίδευση και κατάρτιση για τη στήριξη της ανάπτυξης και της δημιουργίας επιχειρήσεων. Με το «δίπλωμα επιχειρηματικών δεξιοτήτων»⁽²⁸⁾ προσφέρεται σε νέους ανθρώπους οικονομική εκπαίδευση και εκπαίδευση στον τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων, η οποία, κατόπιν εξετάσεων, αντικαθιστά τις εξετάσεις για επιχειρηματίες που είναι απαραίτητες στην Αυστρία για την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος.

3.9.2 Με τη βοήθεια του προγράμματος «Junior Company Programm», μαθητές και μαθήτριες ηλικίας 15-19 ετών ιδρύουν πραγματικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια ενός σχολικού έτους και προσφέρουν στην πραγματική αγορά προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν οι ίδιοι αναπτύξει. Με αυτόν τον τρόπο αποκτούν άμεσα εμπειρία σε θέματα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

3.9.3 Το σχέδιο «Extraordinary EducationTM» (Εξαιρετική εκπαίδευση) παρέχει σε νέους τη δυνατότητα να δοκιμάσουν την εφαρμογή μιας επιχειρηματικής ιδέας σε μη επίσημο περιβάλλον και τους παρέχει βασικές επιχειρηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες ανεξαρτήτως ηλικίας ή γλώσσας.

3.9.4 Προκειμένου να παρασχεθούν σε νέες επιχειρήσεις πρόσβαση σε χρηματοδότηση και κίνητρα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η Ρουμανία απαλλάσσει τις νεοσύστατες επιχειρήσεις από τις δαπάνες καταχώρισης. Ακόμη, προσφέρει φορολογικές ελαφρύνσεις για δύο έως τέσσερις εργαζομένους, δάνειο ύψους έως και 10 000 ευρώ, που ανέρχεται στο 50 % του επιχειρηματικού σχεδίου, καθώς και κυβερνητικές εγγυήσεις για ποσοστό 80 % των πιστώσεων που έχουν ληφθεί. Από το 2011 έως τον Μάρτιο του 2014 ιδρύθηκαν συνολικά 12 646 ΜΜΕ και δημιουργήθηκαν 22 948 θέσεις εργασίας. Από τις εν λόγω ΜΜΕ έκλεισαν μόνο 188. Αυτό το επιτυχημένο πρόγραμμα θα συνεχιστεί και το 2014.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ Φινλανδία - Κάρτα Sanssi

⁽²⁷⁾ COM(2012) 795 τελικό.

⁽²⁸⁾ Αυστρία - Δίπλωμα επιχειρηματικών δεξιοτήτων (Unternehmerführerschein®)

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι διατλαντικές εμπορικές σχέσεις και οι απόψεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας και την ενδεχόμενη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-ΗΠΑ»

Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας

(2014/C 424/02)

Εισηγητής: ο κ. Jacek KRAWCZYK

Συνεισηγητής: ο κ. Sandy BOYLE

Κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 11ης Ιουλίου 2013 και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Οι διατλαντικές εμπορικές σχέσεις και οι απόψεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας και την ενδεχόμενη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-ΗΠΑ.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Μαΐου 2014

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 187 ψήφους υπέρ, 7 ψήφους κατά και 10 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια επιτυχής Διατλαντική Εμπορική και Επενδυτική Εταιρική Σχέση (Transatlantic Trade and Investment Partnership — TTIP) θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα δημιουργίας πραγματικής ανάπτυξης και αισιοδοξίας στην ΕΕ. Δεδομένης της εν γένει βραδείας ανάκαμψης από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, η επίτευξη μιας ισορροπημένης συμφωνίας θα μπορούσε να συντελέσει στην επαναφορά της ευρωπαϊκής οικονομίας σε τροχιά οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις σημαντικές ευκαιρίες που παρέχει μια ευρεία εμπορική συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών, όχι μόνο για την επέκταση του εμπορίου και των επενδύσεων εκατέρωθεν του Ατλαντικού, αλλά και για τη δυναμική συμβολή της στην ανάπτυξη ενισχυμένων παγκόσμιων κανόνων και προτύπων που θα απέβαιναν προς όφελος του ίδιου του πολυμερούς συστήματος εμπορίου.

1.3 Η ΕΟΚΕ, λόγω του μαζικού και νόμιμου αιτήματος των ευρωπαίων πολιτών για πλήρη διαφάνεια των εμπορικών διαπραγματεύσεων, εφιστά την προσοχή του Συμβουλίου και της Επιτροπής στην ανάγκη συνεπούς και πιστής εφαρμογής του άρθρου 218 της ΣΛΕΕ και, ειδικότερα, της παραγράφου 10: «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται αμέσως και πλήρως σε όλα τα στάδια της διαδικασίας».

1.4 Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, είναι απολύτως αναγκαίο να αναγνωρίσει η Επιτροπή τον θεσμικό ρόλο της ΕΟΚΕ καθ' όλη τη διάρκεια της διαπραγματευτικής διαδικασίας για την TTIP. Η πλήρης διαφάνεια και η διαβούλευση με την ΕΟΚΕ και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους φορείς της κοινωνίας των πολιτών είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ευρεία δημόσια στήριξη για την επίτευξη συμφωνίας. Τα κείμενα πρέπει να κοινοποιούνται στους ενδιαφερόμενους φορείς όσο το δυνατόν ωρίτερα.

1.5 Τα οφέλη της TTIP κρίνεται σημαντικό να κατανεμηθούν ισότιμα μεταξύ της επιχειρηματικής κοινότητας, των εργαζομένων, των καταναλωτών και των πολιτών.

1.6 Καθώς οι διαπραγματεύσεις προχωρούν και τα πορίσματα των εκτιμήσεων επιπτώσεων καθίστανται γνωστά, οι στατιστικές προβολές και οι οικονομικές προβλέψεις πρέπει να επικαιροποιούνται και να παρακολουθούνται.

1.7 Σημαντικά οφέλη που αναμένεται να προκύψουν από την TTIP αφορούν τον κανονιστικό τομέα. Η ισχυρή δέσμευση που ανέλαβαν αμφότερα τα μέρη προκειμένου η TTIP να μην έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση των υφιστάμενων προτύπων είναι κείνης σημασίας. Η τήρηση της δέσμευσης αυτής θα είναι καθοριστική για την επίτευξη ευρείας δημόσιας και πολιτικής στήριξης. Η ΕΟΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να κρίνει το τελικό αποτέλεσμα υπό το πρίσμα όλων αυτών των προβλημάτων.

1.8 Σε αντίθεση με σχεδόν κάθε άλλη διμερή εμπορική συμφωνία, οι δυνατότητες οικονομιών και τα δυνητικά οφέλη της ΤΤΙΡ αφορούν τους μη δασμολογικούς φραγμούς. Παρότι μόνο το 20 % περίπου των οικονομιών αναμένεται να προέλθει από τη μείωση των δασμών, υφίστανται δασμολογικές αιχμές σε ορισμένους βασικούς τομείς που πρέπει να τύχουν αντιμετώπισης. Στον τομέα της πρόσβασης στην αγορά η ύπαρξη αμοιβαιότητας κρίνεται σημαντική.

1.9 Ένα ισχυρό κεφάλαιο σχετικά με το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι επίσης απαραίτητο και αποτελεί συνιστώσα που αναμένουν με αδημονία οι κοινωνίες των πολιτών εκατέρωθεν του Ατλαντικού.

1.10 Οι διατλαντικές επενδύσεις μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό κίνητρο για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Η πρόταση να συμπεριληφθεί μια διαδικασία επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (Investor State Dispute Settlement- ISDS) έχει προκαλέσει έντονη ανησυχία στην κοινή γνώμη εκατέρωθεν του Ατλαντικού. Η Επιτροπή εγκαινίασε δημόσια διαβούλευση μέσω Διαδικτύου με θέμα την προστασία των επενδυτών και την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους στο πλαίσιο της συμφωνίας ΤΤΙΡ και η διεξαγωγή διαφανούς και χωρίς αποκλεισμούς διαλόγου στο τέλος της εν λόγω διαδικασίας είναι ζωτικής σημασίας. Η ΕΟΚΕ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση αυτού του διαλόγου.

1.11 Τεράστιο ενδιαφέρον για την ΤΤΙΡ έχει εκδηλωθεί από όλες τις συνιστώσες της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ και τις ΗΠΑ. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη αναπτύξει εξαιρετικές επαφές με επιχειρηματικές, συνδικαλιστικές, γεωργικές, καταναλωτικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις των ΗΠΑ. Υπάρχει σαφής προθυμία να διατηρηθούν και να προαχθούν περαιτέρω οι επαφές αυτές και η ΕΟΚΕ βρίσκεται σε κατάλληλη θέση για να προωθήσει και να ενθαρρύνει τον εν εξελίξει διάλογο και τη συνεργασία.

1.12 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την εξασφάλιση πρόσβασης στα σχετικά έγγραφα σε τριμελή ομάδα παρακολούθησης της ΕΟΚΕ, σε ισότιμη βάση με τη συμβουλευτική ομάδα εμπειρογνομόνων που συστάθηκε από την Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πρόσβαση αυτή αποτελεί αναγνώριση της αποστολής της ως επίσημου συμβουλευτικού οργάνου, δυνάμει της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Συστάσεις

1.13 Η ΤΤΙΡ θα πρέπει να αναγνωριστεί από την ΕΟΚΕ ως πάγια προτεραιότητα καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και της εφαρμογής οποιασδήποτε ενδεχόμενης συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ οφείλει να παρακολουθεί στενά όλες τις πτυχές των διαπραγματεύσεων για την ΤΤΙΡ. Κρίνεται δε σκόπιμο να υιοθετηθεί μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένα έργα και να εντοπιστούν οι πλέον πρόσφοροι τομείς για την ανάληψη μελλοντικών εργασιών, σε διαβούλευση τόσο με την κοινωνία των πολιτών της ΕΕ και των ΗΠΑ όσο και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.14 Η προσέγγιση όσον αφορά την κανονιστική συνοχή θα πρέπει να είναι φιλόδοξη και διαφανής και να θέτει τις βέλτιστες πρακτικές ως βάση των διαπραγματεύσεων. Θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό να γίνουν σεβαστές οι παρεχόμενες εγγυήσεις από αμφότερα τα μέρη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα επέλθει εξασθένιση των προτύπων.

1.15 Η συμφωνία θα πρέπει να περιλαμβάνει αποτελεσματικούς μηχανισμούς και συνεργασία στον κανονιστικό τομέα για τη διευκόλυνση της έγκαιρης διαβούλευσης σχετικά με νέους κανονισμούς που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα συμφέροντα αμφότερων των μερών. Τούτο, ωστόσο, δεν πρέπει να θίγει το δικαίωμα της ΕΕ, των κρατών μελών της ή των ΗΠΑ να θεσπίζουν κανονιστικές ρυθμίσεις στο επίπεδο που κρίνουν ενδεδειγμένο για ζητήματα όπως η προστασία της υγείας, των καταναλωτών, της εργασίας και του περιβάλλοντος.

1.16 Αμφότερα τα μέρη θα πρέπει να τηρήσουν φιλόδοξη στάση όσον αφορά τους δασμούς και να επιδιώξουν ενεργά την εξάλειψη ή/και τη σταδιακή κατάργησή τους, συμπεριλαμβανομένων επίσης των δασμών σε ευαίσθητους τομείς, κατά τρόπο αμοιβαίως επωφελή.

1.17 Η συνέχιση της διεξαγωγής εμπορικών διαπραγματεύσεων σε διμερές επίπεδο δεν θα πρέπει να αποδυναμώνει τη δέσμευση της ΕΕ έναντι του ΠΟΕ για μια ισχυρή πολυμερή παγκόσμια συμφωνία.

1.18 Ένα στιβαρό και μεστό νοήματος κεφάλαιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να αποτελέσει ουσιώδη συνιστώσα της συμφωνίας. Θεμελιώδη συστατικά στοιχεία του εν λόγω κεφαλαίου είναι τα ακόλουθα:

- Τα μέρη οφείλουν να επαναβεβαιώσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) με την ιδιότητα του μέλους.
- Οι οκτώ βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ, όπως αυτές εγκρίθηκαν από την Υπουργική Διακήρυξη του ΠΟΕ στη Σιγκαπούρη το 1996, πρέπει να αποτελέσουν εν προκειμένω την ελάχιστη βάση.
- Η επιβεβαίωση της κοινής δέσμευσης για την εφαρμογή, την αποτελεσματική προώθηση και την επιβολή της νομοθεσίας, καθώς και για την ανάληψη πρωτοβουλιών, στον τομέα του περιβάλλοντος.

— Η ανάληψη δέσμευσης για τη διασφάλιση και την προώθηση της διατήρησης, της βιώσιμης χρήσης και της διαχείρισης των φυσικών πόρων, καθώς και των βασικών πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών.

1.19 Η ΕΟΚΕ θα πρέπει να διευκολύνει τη διεξαγωγή διαλόγου σε ευρεία βάση σχετικά με το ζήτημα της επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους μετά την ολοκλήρωση της διαβούλευσης της Επιτροπής με θέμα την προστασία των επενδυτών και την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους στο πλαίσιο της συμφωνίας ΤΤΙΡ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να συνδράμει στην επίτευξη του σκοπού αυτού, θα πρέπει να διευκρινίσει πώς θα αξιολογήσει και θα συνεκτιμήσει τα πορίσματα της διαβούλευσης και, συγχρόνως, να προβεί σε έναν προκαταρκτικό ορισμό εννοιών όπως «αβάσιμος» στη φράση «εξαλείφοντας τις αβάσιμες αξιώσεις» ή «για δημόσιο σκοπό» όσον αφορά τις εξαιρέσεις που προβλέπονται για την απαγόρευση των απαλλοτριώσεων.

1.20 Στο πλαίσιο των εν εξελίξει προβλεπόμενων εργασιών της σχετικά με την ΤΤΙΡ, η ΕΟΚΕ θα ήταν σκόπιμο να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα τη διαδικασία επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS).

1.21 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ενσωμάτωσης ενός κεφαλαίου ειδικά για ζητήματα που αφορούν τις ΜΜΕ.

1.22 Η ιδιαιτερότητα των δημόσιων υπηρεσιών στην ΕΕ πρέπει να διατηρηθεί σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.23 Η εξασφάλιση αξιόπιστου ενεργειακού εφοδιασμού και πρόσβασης σε στρατηγικής σημασίας πρώτες ύλες είναι θεμελιώδης. Η ΤΤΙΡ θα πρέπει επίσης να προάγει την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και να εξασφαλίζει το δικαίωμα αμφοτέρων των μερών να διατηρούν ή να θεσπίζουν πρότυπα και κανονισμούς στον εν λόγω τομέα, καταβάλλοντας ταυτόχρονα προσπάθειες για την επίτευξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερης σύγκλισης των προτύπων που ισχύουν στην ΕΕ και τις ΗΠΑ.

1.24 Είναι ουσιώδες να υφίσταται ισότιμη πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις σε αμφοτέρες τις πλευρές του Ατλαντικού. Καμία σχετική διάταξη δεν πρέπει να υπονομεύει την ικανότητα των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών αρχών, να ασκούν τις οικείες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πολιτικές τους, οι οποίες έχουν συμφωνηθεί με δημοκρατικό τρόπο.

1.25 Αμφότερα τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι η προώθηση και η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών είναι ύψιστης σημασίας για την επίτευξη ευρείας δημόσιας στήριξης στο πλαίσιο οποιασδήποτε συμφωνίας.

1.26 Επιβάλλεται η συνεκτίμηση των κριτηρίων της ΕΕ όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα και τα γεωργικά προϊόντα διατροφής, καθώς και η τήρηση της αρχής της προφύλαξης που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας.

1.27 Θα πρέπει να εξευρεθεί ένας πρακτικός τρόπος ώστε η ΤΤΙΡ να παρέχει ασφάλεια δικαίου στις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τις γεωγραφικές ενδείξεις.

1.28 Η διοργάνωση ενημερωτικών συνεδριών για την κοινωνία των πολιτών μετά το πέρας κάθε γύρου διαπραγματεύσεων θα πρέπει να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και να διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι το τελευταίο στάδιο των διαβουλεύσεων πριν από τη μονογράφιση της συμφωνίας. Οι εν λόγω ενημερωτικές συνεδρίες θα μπορούσαν να τύχουν πολύ μεγαλύτερης υποστήριξης εκ μέρους της κοινής γνώμης εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθιστούσε σαφές, αφενός, ότι έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα και, αφετέρου, ότι οι απόψεις που εκφράζονται από τους ενδιαφερόμενους φορείς θα ληφθούν δεόντως υπόψη από τους αρμόδιους διαπραγματευτές.

1.29 Ένας ισχυρός κοινός μηχανισμός παρακολούθησης εκ μέρους της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να αποτελεί ουσιώδη συνιστώσα οποιασδήποτε συμφωνίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσει να επιβληθεί σε έκαστο συμβαλλόμενο μέρος η υποχρέωση να διενεργεί διαβουλεύσεις με εκπροσώπους της οικείας κοινωνίας των πολιτών μέσω ειδικής εσωτερικής συμβουλευτικής ομάδας (ΕΣΟ) που θα εξασφαλίζει την ισόρροπη εκπροσώπηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συμφερόντων. Από την πλευρά της ΕΕ, η ΕΟΚΕ θα πρέπει να αποτελέσει βασικό στοιχείο του μηχανισμού αυτού. Η ΕΣΟ θα πρέπει:

— να έχει την αρμοδιότητα να απευθύνει συστάσεις στις οικείες αρχές και στις πολιτικές αρχές κοινής εκπροσώπησης (π.χ. μεικτή επιτροπή εμπορίου και βιώσιμης ανάπτυξης) που προβλέπονται στο πλαίσιο της συμφωνίας και οι πολιτικές αρχές θα πρέπει να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις συστάσεις αυτές εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος·

— να έχει τη δυνατότητα να δέχεται επίσημα αιτήματα από άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή του κεφαλαίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη και να διαβιβάζει τα εν λόγω αιτήματα στις πολιτικές αρχές προς διεκπεραίωση·

- να έχει το δικαίωμα να εκδίδει γνωμοδοτήσεις και συστάσεις επί αιτημάτων που υποβάλλονται από τρίτα μέρη·
- να είναι σε θέση, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ζητά από τα μέρη να κινήσουν διαδικασία διαβούλευσης ή επίλυσης διαφορών σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του κεφαλαίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη·

1.30 Είναι επίσης σημαντικό να προβλεφθεί η πραγματοποίηση συναντήσεων των εσωτερικών μηχανισμών παρακολούθησης αμφοτέρων των μερών, τουλάχιστον μία φορά ετησίως, ως όργανο κοινής εκπροσώπησης επιφορτισμένου με την εξέταση της εφαρμογής του κεφαλαίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διαβίβαση κοινών ανακοινώσεων και συστάσεων προς τα μέρη.

1.31 Ο Διατλαντικός Διάλογος για την Εργασία (ΔΔΕ) και ο Διατλαντικός Διάλογος για το Περιβάλλον (ΔΔΠ) που προβλέπονται από το Διατλαντικό Οικονομικό Συμβούλιο θα πρέπει πλέον να ενεργοποιηθούν. Πρόκειται για επανάληψη της έκκλησης που είχε απευθύνει η ΕΟΚΕ σε σχετική γνωμοδότησή της τον Μάρτιο του 2009 ⁽¹⁾.

1.32 Η συγκρότηση ομάδας επαφής ΕΕ-ΗΠΑ θα πρέπει να αποτελέσει άμεση προτεραιότητα της ΕΟΚΕ.

2. Εισαγωγικό πλαίσιο

2.1 Σε κοινή δήλωσή τους, επ' ευκαιρία της έναρξης των συνομιλιών σχετικά με μια συνολική Διατλαντική Εμπορική και Επενδυτική Εταιρική Σχέση μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΕ, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jose Manuel Barroso, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy και ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Barack Obama, τόνισαν ότι «μέσω των διαπραγματεύσεων αυτών, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχουν την ευκαιρία όχι μόνο να επεκτείνουν τις εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητές τους στον Ατλαντικό, αλλά και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη παγκόσμιων κανόνων οι οποίοι μπορούν να ενισχύσουν το πολυμερές σύστημα εμπορίου».

2.2 Οι δηλώσεις αυτές εξαιρούν τη δυνατότητα της εν λόγω συμφωνίας να αποτελέσει πρότυπο σε ένα πολυμερές πλαίσιο. Προσφάτως η ΕΕ ξεκίνησε, και σε ορισμένες περιπτώσεις ολοκλήρωσε, διαπραγματεύσεις σχετικά με αρκετές διμερείς εμπορικές συμφωνίες. Παρότι οι συμφωνίες αυτές εμπεριέχουν ενδεχομένως αξιοσημείωτες δυνατότητες, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σαφή προτίμησή της σε μια ισχυρή πολυμερή συμφωνία κατόπιν διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Είναι σημαντικό η ΕΕ να συνεχίσει να κινείται προς αυτή την κατεύθυνση και να αξιοποιήσει τα μέτρια αποτελέσματα της Υπουργικής Διάσκεψης του 2013 στο Μπαλί.

3. Πολιτικό πλαίσιο

3.1 Η βούληση που υπάρχει εκατέρωθεν του Ατλαντικού και σε αμφοτέρες τις πλευρές της πολιτικής διάρθρωσης των ΗΠΑ για επιτυχή έκβαση των διαπραγματεύσεων σχετικά με την ΤΤΙΡ είναι τεράστια. Επιδιωκόμενος στόχος θα πρέπει να είναι η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων κατά τη διάρκεια της θητείας της τωρινής κυβέρνησης των ΗΠΑ.

3.2 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της για συνέχιση των συνομιλιών σε θετικό και εγκάρδιο κλίμα ενόψει της σταδιακής επίτευξης προόδου. Οι διαβεβαιώσεις αμφοτέρων των μερών ότι οι διαπραγματεύσεις δεν θα επιφέρουν εξασθένιση των προτύπων κρίνονται ενθαρρυντικές. Λόγω του εξαιρετικά ευαίσθητου χαρακτήρα του συγκεκριμένου ζητήματος και των επιτακτικών αιτημάτων για μεγαλύτερη διαφάνεια τα οποία διαβιβάστηκαν στην ΕΟΚΕ από την ευρεία βάση της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ θα παρακολουθεί στενά τις διαπραγματεύσεις και προσβλέπει εν προκειμένω σε ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

3.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οποιαδήποτε τελική συμφωνία θα πρέπει να τυχάνει σημαντικής στήριξης εκ μέρους των ευρωπαίων πολιτών που «εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο» (βλ. άρθρο 10 παράγραφος 2 της ΣΕΕ). Γι' αυτό τον λόγο, η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εφαρμόσουν πιστά τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 218 της ΣΛΕΕ και ειδικότερα στην παράγραφο 10: «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται αμέσως και πλήρως σε όλα τα στάδια της διαδικασίας».

3.4 Τα μέρη που συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις θα πρέπει να καταβάλουν σύντομες προσπάθειες προκειμένου να συμβουλευονται και να ενημερώνουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα την κοινωνία των πολιτών, καθ' όλη τη διάρκεια της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Η πλήρης διαφάνεια και η ταχύτερη δυνατή κοινοποίηση των κειμένων στους ενδιαφερόμενους φορείς είναι ζωτικής σημασίας, επειδή καθιστούν δυνατή την έγκαιρη διατύπωση εποικοδομητικών παρατηρήσεων σε ένα στάδιο που επιτρέπει τη συνεκτίμησή τους κατά τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων· επιπλέον, αποτελούν συνιστώσες οι οποίες μπορούν να διευκολύνουν την ομαλή μετάβαση μετά τον διορισμό των μελών της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽¹⁾ ΕΕ C 228, 22.9.2009, σ. 32-39

3.5 Το κλίμα των διατλαντικών σχέσεων έχει διαταραχθεί εξαιτίας των αποκαλύψεων σχετικά με την κατασκοπευτική δραστηριότητα της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας των ΗΠΑ (National Security Agency — NSA). Η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel, συνδέοντας το ευαίσθητο ζήτημα της NSA με τις εν εξελίξει εμπορικές συνομιλίες, δήλωσε στο Γερμανικό Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο (στις 18 Νοεμβρίου) τα εξής: «Είναι αναμφίβολο ότι η διατλαντική σχέση και, κατ' επέκταση, οι διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών δοκιμάζονται επί του παρόντος από τις κατηγορίες που εξακολουθούν να υφίστανται κατά των ΗΠΑ. Οι κατηγορίες είναι σοβαρές. Απαιτείται να δοθούν εξηγήσεις και, πράγμα ακόμη σημαντικότερο για το μέλλον, να επιδιωχθεί η αποκατάσταση ενός κλίματος εμπιστοσύνης». Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα⁽²⁾, στο οποίο καθίσταται σαφές το ενδεχόμενο να μην υπάρξει συναίνεση του Κοινοβουλίου στην εμπορική συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ εάν δεν «διακοπούν πλήρως οι δραστηριότητες μαζικής παρακολούθησης» της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας των ΗΠΑ. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι τα προβλήματα στον εν λόγω τομέα θα επιλυθούν διά της διπλωματικής οδού και καλή τη πίστη.

3.6 Οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ θα αποτελέσουν δοκιμασία καθοριστικής σημασίας για την αναγκαία αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί η προηγούμενο θετικό πνεύμα το οποίο αντανάκλα η ανακοίνωση που διαβιβάστηκε από το Εκτελεστικό Γραφείο του Προέδρου στον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων (Μάρτιος 2013) για να δώσει το «τέμπο» των διαπραγματεύσεων: «Τα δυνητικά οφέλη δικαιολογούν πλήρως τις απαιτούμενες προσπάθειες». Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΟΚΕ εκφράζει τους δικούς της προβληματισμούς.

4. Μελέτες σχετικά με τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο της ΤΤΙΡ

4.1 Δικαίως εκφράζονται επιφυλάξεις σχετικά με τις προοπτικές επιτυχίας, ιδίως υπό το πρίσμα προηγούμενων εγχειρημάτων – και κυρίως της πρωτοβουλίας που έλαβε ο Sir Leon Brittan το 1998 και των πιο πρόσφατων Διατλαντικών Διαλόγων της δεκαετίας του 2000. Για να εξασφαλιστεί μια αμοιβαία επωφελής έκβαση χρειάζονται κοινές μελέτες για τη διεξοδικότερη διερεύνηση των προοπτικών που υφίστανται για αμφότερες τις πλευρές όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας, καθώς και τους τομείς στους οποίους ενδέχεται να σημειωθούν απώλειες θέσεων εργασίας. Ωστόσο, η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί αναπόδραστο προαπαιτούμενο για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Τα πορίσματα της μελέτης που διενεργήθηκε το 2010 από την Copenhagen Economics σχετικά με τον αντίκτυπο των εξερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) της ΕΕ –σύμφωνα με τα οποία δεν θα υπάρξουν μετρήσιμες αρνητικές επιπτώσεις στις θέσεις εργασίας– κρίνονται επίσης σημαντικά στην προκειμένη περίπτωση.

4.2 Η ΕΕ θα πρέπει να τηρήσει φιλόδοξη στάση με μέλημα την επιτυχή έκβαση των διαπραγματεύσεων για την ΤΤΙΡ. Στον τομέα της πρόσβασης στην αγορά η ύπαρξη αμοιβαιότητας κρίνεται σημαντική. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες⁽³⁾, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης επιπτώσεων που διεξήγαγε η Επιτροπή, οφέλη θα προκύψουν μόνο από μια συνολική συμφωνία.

4.3 Οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να βασιστούν σε ήδη υπάρχουσες επιτυχίες. Υπολογίζεται ότι η σχέση ΕΕ/ΗΠΑ στηρίζει ήδη συνδυαστικά 13 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, αντιστοιχεί σε επενδύσεις ανερχόμενες σε σχεδόν 3,9 τρισεκατομμύρια ευρώ και αντιπροσωπεύει το 45 % του παγκόσμιου ΑΕγχΠ.

4.4 Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ορισμένες εντατικές στατιστικές προβολές. Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών έχει ήδη προβλέψει ότι μια συνολική συμφωνία θα επιφέρει αύξηση του ΑΕγχΠ κατά 119 δισεκατομμύρια ευρώ στην ΕΕ και κατά 95 δισεκατομμύρια στις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Business Coalition for Transatlantic Trade (Επιχειρηματική σύμπραξη για το διατλαντικό εμπόριο), η ΤΤΙΡ θα δημιουργήσει μισό εκατομμύριο υψηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας στην ΕΕ και τις ΗΠΑ.

4.5 Ωστόσο, υπάρχουν και λιγότερο αισιόδοξες προβλέψεις. Για παράδειγμα, το Κέντρο Έρευνας Οικονομικής Πολιτικής (Centre for Economic Policy Research — CEPR) εκτιμά ότι η πλειονότητα των θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν θα αφορά τομείς χαμηλής εξειδίκευσης, ενώ αναμένεται αισθητή μείωση των θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης στον τομέα της ηλεκτρονικής στην ΕΕ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του CEPR, ποσοστό 0,2-0,5 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ θα χρειαστεί να αλλάξει εργασία λόγω της οικονομικής αναδιάρθρωσης που θα επιφέρει η ΤΤΙΡ. Είναι σημαντικό οι αλλαγές αυτές να αναγνωριστούν σε πρώιμο στάδιο και να ληφθούν κατάλληλα μέτρα στους τομείς και στα κράτη μέλη που θα επηρεαστούν από τις συγκεκριμένες αλλαγές προκειμένου να εντοπιστούν οι μεταβιβάσιμες δεξιότητες και να παρασχεθεί δυνατότητα επιμόρφωσης αυτού του εξειδικευμένου προσωπικού.

4.6 Είναι αναπόφευκτο ο αντίκτυπος μιας επιτυχούς ΤΤΙΡ να είναι άνισος, καθώς θα περιλαμβάνει εθνικές, περιφερειακές και τομεακές μεταβλητές. Συνεπώς, κατά την πορεία των διαπραγματεύσεων, οι στατιστικές προβολές χρειάζεται να παρακολουθούνται και να επικαιροποιούνται συνεχώς. Οι υποσχέσεις πρέπει να αντιπαραβάλλονται με τη διαμορφούμενη πραγματικότητα.

4.7 Η ΕΟΚΕ οφείλει να ενθαρρύνει απαραίτητως τη διενέργεια των τυχόν αναγκαίων μελετών εκτίμησης επιπτώσεων και να ενημερώνεται διαρκώς σχετικά, ιδίως όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την εργασιακή κινητικότητα, την ποιότητα των θέσεων εργασίας και την εφαρμογή της τεχνολογίας.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//EL&language=EL>
⁽³⁾ Βλέπε την έκθεση του Κέντρου Έρευνας για την Οικονομική Πολιτική (Λονδίνο), του Μαρτίου 2013, με τίτλο «Μείωση των Διατλαντικών Φραγμών στο Εμπόριο και τις Επενδύσεις: Μια οικονομική αξιολόγηση» (Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment — An Economic Assessment) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Οι μελέτες αυτές αποτελούν ήδη τμήμα της ακολουθούμενης διαδικασίας στην ΕΕ (π.χ. η μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων για τη βιωσιμότητα του εμπορίου η οποία διενεργείται επί του παρόντος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽⁴⁾), αλλά είναι κεφαλιώδους σημασίας οι μελέτες αυτές να είναι ευρείας βάσης, ανοικτές και διαφανείς και να συνεκτιμούν διαρκώς τις απόψεις της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ προτίθεται με τη σειρά της να προσφέρει τη δική της ουσιαστική και τακτική συμβολή στον εν λόγω τομέα. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να είναι αδιάλειπτη και εποικοδομητική, με παράλληλη αναγνώριση του θεμελιώδους ρόλου της καθ' όλη τη διάρκεια της συγκεκριμένης διαδικασίας. Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί την αρχική συμβολή της ΕΟΚΕ επί του θέματος.

4.9 Η ΕΟΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να κρίνει το τελικό αποτέλεσμα υπό το πρίσμα όλων αυτών των δεσμεύσεων.

5. Εξάλειψη των δασμών στο διατλαντικό εμπόριο

5.1 Παρά τους σχετικά χαμηλούς δασμούς, εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένες δασμολογικές αιχμές σε ευαίσθητα προϊόντα και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού, όπως π.χ. στην περίπτωση του καπνού, των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης, της ζάχαρης, των υποδημάτων, των γαλακτοκομικών προϊόντων και ορισμένων λαχανικών. Επιπλέον, οι ΗΠΑ διατηρούν υψηλούς δασμούς στα παρασκευάσματα τροφίμων, στα παρασκευάσματα ιχθύων και κρέατος, καθώς και στα παρασκευάσματα δημητριακών, ζυμαρικών και σοκολάτας. Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, η εξάλειψη των δασμών θα μπορούσε να αποτελέσει ιδιαίτερο κίνητρο ώστε να ασχοληθούν με εξαγωγικές δραστηριότητες.

5.2 Επιπλέον, το διατλαντικό εμπόριο χαρακτηρίζεται από σημαντικό αριθμό συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων και συναλλαγών ενδιάμεσων αγαθών. Τα τελικά προϊόντα προκύπτουν συχνά από μια περίπλοκη αλυσίδα εφοδιασμού στην οποία ακόμα και οι χαμηλοί δασμοί μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων. Ως εκ τούτου, απαιτείται να εξαιρεθεί ο υψηλότερος δυνατός αριθμός δασμών ήδη από την πρώτη ημέρα έναρξης ισχύος της συμφωνίας. Για τους υπόλοιπους δασμούς, η μεταβατική περίοδος δεν θα πρέπει να υπερβεί τα 5 έτη.

6. Γεφύρωση θεμελιωδών διαφορών στη θέσπιση κανονισμών και προτύπων

6.1 Αναγνωρίζεται ευρέως τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην ΕΕ ότι οι σημαντικότερες δυνατότητες της ΤΤΙΡ αφορούν τον κανονιστικό τομέα. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ισχυρή δέσμευση που ανέλαβε ο επικεφαλής της διαπραγματευτικής ομάδας της ΕΕ Ignacio Garcia Bercego, δηλώνοντας ότι «στόχος των διαπραγματεύσεων αυτών δεν είναι — και επαναλαμβάνω: δεν είναι η αποδυνάμωση των προτύπων».

6.2 Το ζήτημα αυτό είναι θεμελιώδους σημασίας για την ΕΟΚΕ και ο λόγος για τον οποίο η ΕΟΚΕ δεν επισημαίνει στην παρούσα γνωμοδότηση ορισμένες από τις πολυάριθμες ανησυχίες που θα εκδηλώνονταν σε περίπτωση μη τήρησης της εν λόγω δέσμευσης στο ακέραιο, έγκειται τόσο στη συγκεκριμένη δήλωση όσο στο γεγονός ότι ο επικεφαλής της διαπραγματευτικής ομάδας των ΗΠΑ Dan Mullaney επανέλαβε επίσης ακριβώς το ίδιο κατά την ενημερωτική συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με την κοινωνία των πολιτών τον Νοέμβριο του 2013.

6.3 Οι ΗΠΑ δεν συνιστούν απλώς τον σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ, αλλά και έναν εταίρο με παρόμοια νοοτροπία, με τον οποίο μοιραζόμαστε πολλά ιδανικά και πολυάριθμες αξίες. Τα κοινά σημεία μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ υπερκαλύπτουν κατά πολύ τις μεταξύ μας διαφορές. Πρόκειται για σπάνια περίπτωση και για εξαιρετική βάση που ευνοεί την επίτευξη φιλόδοξου αποτελέσματος. Για να αξιοποιηθούν πλήρως οι συνολικές εξαγωγικές δυνατότητες, απαιτείται να επικεντρώσουμε τις προσπάθειές μας στην εξάλειψη και την επίλυση των μη δασμολογικών φραγμών κατά τρόπο αμοιβαίως επωφελή, διατηρώντας ταυτόχρονα το υφιστάμενο επίπεδο προστασίας των πολιτών, των καταναλωτών, της εργασίας και του περιβάλλοντος, καθώς και τα ισχύοντα πρότυπα. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για την ανάληψη περαιτέρω δράσης.

6.4 Ωστόσο, αποκλίνουσες προσεγγίσεις όσον αφορά τη θέσπιση κανόνων και προτύπων εξακολουθούν να υφίστανται και να χρήζουν πολύ ενδελεχέστερης εξέτασης σε αρκετούς τομείς, όπως τα χημικά και τα φαρμακευτικά προϊόντα, η γεωργία, τα μηχανοκίνητα οχήματα, τα καλλυντικά, η υφαντουργία-ένδυση και η ασφάλεια των τροφίμων. Θα πρέπει να καταστεί δυνατό να επιτευχθούν αμοιβαία οφέλη σε πολυάριθμους τομείς μέσω της μεγαλύτερης κανονιστικής συνοχής, της εναρμόνισης, της αμοιβαίας αναγνώρισης των δοκιμών και της αξιολόγησης της συμμόρφωσης, με σκοπό την επίτευξη παρόμοιων αποτελεσμάτων με παρόμοιες διαδικασίες. Κάθε ακολουθητέα οδός οφείλει ωστόσο να συμπλέει με τα διεθνή πρότυπα.

6.5 Με σκοπό τη διευκόλυνση του εμπορίου, ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών και η τελωνειακή συνεργασία θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την απλούστευση και την εξάλειψη περιττών χρεώσεων και επιθεωρήσεων.

(4) <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Ουσιώδες στοιχείο της στενότερης κανονιστικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ θα πρέπει να είναι η προώθηση και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και η βελτίωση της ασφάλειας, της υγείας και της οικονομικής ευημερίας των λαών σε αμφότερες τις πλευρές του Ατλαντικού.

6.7 Το ίδιο επίπεδο φιλοδοξίας θα πρέπει να διέπει τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (ΤΕΕ), όπου ένα κεφάλαιο «ΤΕΕ+» (TBT plus), με βασικό στόχο τη μη αποδυνάμωση των προτύπων, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα από τα δυναμικά μέσα βελτίωσης της εμπιστοσύνης στα αντίστοιχα κανονιστικά μας συστήματα.

6.8 Κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθούν αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την αποτροπή της δημιουργίας νέων εμποδίων μέσω της έγκαιρης διαβούλευσης σχετικά με κανονισμούς που ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη βιομηχανία των ΗΠΑ ή της ΕΕ, υπό την προϋπόθεση να παρέχεται δυνατότητα συμμετοχής σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Το εν λόγω όργανο δεν πρέπει να θίγει το δικαίωμα θέσπισης προτύπων σύμφωνα με τα επίπεδα προστασίας της υγείας, των πολιτών, των καταναλωτών, της εργασίας και του περιβάλλοντος που θεωρούνται ενδεδειγμένα για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

6.9 Έχει ιδιαίτερη σημασία, οι πρακτικές που ακολουθούνται για τη λήψη κανονιστικών αποφάσεων εκατέρωθεν του Ατλαντικού και η κανονιστική συνεργασία μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΕ να εδράζονται σε μια σειρά αρχών, όπως η διαφάνεια, η υποχρέωση λογοδοσίας και η χάραξη πολιτικής, βάσει ανοικτών και αμερόληπτων διαδικασιών και με τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών ομάδων.

6.10 Οι διαφορές μεταξύ των μερών όσον αφορά τους κανόνες και τα πρότυπα θα μπορούσαν να μειωθούν σημαντικά στους μελλοντικούς κανονισμούς μέσω της διεξαγωγής έγκαιρου διαλόγου και διαβουλεύσεων σε ευρεία βάση, πράγμα που παρέχει τη δυνατότητα ελαχιστοποίησης των διαφορών και μείωσης του κόστους τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους καταναλωτές.

7. Βιώσιμη ανάπτυξη και αποκλίνοντα πρότυπα

7.1 Η ΕΕ και οι ΗΠΑ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη συζήτηση που αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και στη διεθνή συνεργασία για την επίτευξη των σχετικών στόχων. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό τόσο η ΕΕ όσο και οι ΗΠΑ να καταβάλουν προσπάθειες για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης στους τρεις πυλώνες στήριξής της (οικονομική μεγέθυνση, κοινωνική ανάπτυξη και περιβαλλοντική προστασία) προς όφελος της ευημερίας των ίδιων των λαών τους. Στο πλαίσιο αυτό, η ΤΤΙΡ –και, ιδίως, το τμήμα της που αφορά το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη– θα δώσει την ευκαιρία στην ΕΕ και στις ΗΠΑ να επαναλάβουν τη δέσμευσή τους για στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω των αντίστοιχων πολιτικών τους, καθώς και μέσω των ενισχυμένων εμπορικών και επενδυτικών ροών, του διαλόγου και της συνεργασίας εντός του πλαισίου που θα διαμορφώσει η μελλοντική συμφωνία.

7.2 Από τον Δεκέμβριο του 2009 και σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ⁽⁵⁾, η ΕΕ επιδιώκει να συμπεριλαμβάνεται ένα κεφάλαιο σχετικά με το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη σε κάθε συμφωνία συναλλαγών που διαπραγματεύεται. Την πρακτική αυτή στηρίζουν ένθερμα τόσο η ΕΟΚΕ, όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

7.3 Είναι σημαντικό η νέα συμφωνία να επιβεβαιώνει το δικαίωμα των μερών να ρυθμίζουν κανονιστικά και να θεσπίζουν τις δικές τους προτεραιότητες, πολιτικές και νομοθεσίες στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης, τηρώντας τις δεσμεύσεις τους έναντι των διεθνών προτύπων και συμφωνιών.

7.4 Η συχνά αναφερόμενη δέσμευση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία δεν θα επέλθει εξασθένιση των προτύπων προστασίας της υγείας, της ασφάλειας, του περιβάλλοντος, της εργασίας και των καταναλωτών, απαιτείται να επικροτηθεί. Η ΕΟΚΕ θα πρέπει επίσης να παρακολουθεί τα τεκταινόμενα προκειμένου να διασφαλίσει ότι η δέσμευση αυτή δεν θα αναιρεθεί.

7.5 Κρίνεται σκόπιμο να επεκταθούμε επ' αυτού παραθέτοντας τις κυριότερες ανησυχίες και προτείνοντας θετικά βήματα προόδου όσον αφορά, μεταξύ άλλων, κοινωνικά ζητήματα. Η ΤΤΙΡ πρέπει να αναγνωριστεί από την ΕΟΚΕ ως πάγια προτεραιότητα, καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και της εφαρμογής της.

7.6 Τα μέρη θα πρέπει να επαναλάβουν τη δέσμευσή τους για αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή της νομοθεσίας τους στον τομέα της εργασίας και να επιβεβαιώσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) με την ιδιότητα του μέλους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που περιλαμβάνονται στη Διακήρυξη της ΔΟΕ του 1998 σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία, η οποία είναι δεσμευτική για όλα τα μέλη της ΔΟΕ. Οι οκτώ βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ (όπως εγκρίθηκαν από την Υπουργική Διακήρυξη του ΠΟΕ στη Σιγκαπούρη το 1996) πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν την ελάχιστη βάση για τις κοινωνικές πτυχές οποιουδήποτε κεφαλαίου της ΤΤΙΡ με θέμα τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως συνέβη και σε όλες τις πρόσφατες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) της ΕΕ ⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Το άρθρο 207 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ορίζει τις αρχές της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ, το άρθρο 3 παράγραφος 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και το άρθρο 21 της ΣΕΕ ορίζουν τις γενικές αρχές της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και αναφέρονται επίσης στη στήριξη της ΕΕ για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

⁽⁶⁾ ΕΕ L 127 14.5.2011, σελίδες 62-65.

7.7 Η ΕΕ πάντοτε προωθούσε την «κοινωνική ατζέντα» κατά την ολοκλήρωση της εσωτερικής της αγοράς και η ΕΟΚΕ αποτελεί πράγματι ζωντανό παράδειγμα της δέσμευσης της ΕΕ για διάλογο και συναίνεση. Σεβόμενη το κάπως διαφορετικό κοινωνικό μοντέλο των ΗΠΑ, η ΕΕ θα πρέπει, εντούτοις, να ενισχύσει και να προστατεύσει σθεναρά το δικό της μοντέλο που βασίζεται στην κοινωνική αλληλεγγύη.

7.8 Τα μέρη θα πρέπει να αναγνωρίσουν τη σημασία της παγκόσμιας περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και των συναφών κανόνων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων που εγείρουν κοινές ανησυχίες και, συγχρόνως, να επαναλάβουν τη δέσμευσή τους για αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή της νομοθεσίας τους στον τομέα του περιβάλλοντος. Επιπλέον, τα μέρη θα πρέπει να επιβεβαιώσουν τη δέσμευσή τους ότι θα συνεχίσουν να μεριμνούν για τη διασφάλιση και την προώθηση της διατήρησης, της βιώσιμης χρήσης και της διαχείρισης των φυσικών πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέρη θα πρέπει να επαναλάβουν τη δέσμευσή τους έναντι των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών (ΠΠΣ).

7.9 Η ΤΤΙΡ θα πρέπει επίσης να προσφέρει την ευκαιρία στην ΕΕ και στις ΗΠΑ να προωθήσουν περαιτέρω το εμπόριο και τις επενδύσεις που στηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, για παράδειγμα με την ελευθέρωση του εμπορίου περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών οικολογικών προϊόντων (σύμφωνα με την πρωτοβουλία που ανακοινώθηκε στις 24 Ιανουαρίου 2014 στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός, στο οποίο συμμετέχουν αμφότερα τα μέρη), με την προαγωγή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης κ. ά.

7.10 Σε σύγκριση με τις ΗΠΑ η ΕΕ δεν έχει έως σήμερα συμπεριλάβει τα εργασιακά και περιβαλλοντικά ζητήματα που καλύπτονται από το κεφάλαιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη γενική διαδικασία επίλυσης διαφορών. Αντιθέτως, τα ζητήματα αυτά υπόκεινται σε διαδικασία διαβούλευσης η οποία δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή εμπορικών κυρώσεων. Το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται αυτή η θέση είναι ασαφές και η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να το αποσαφηνίσει.

8. Επενδύσεις

8.1 Έπειτα από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, οι επενδύσεις εμπίπτουν πλέον στο πεδίο αρμοδιότητας της ΕΕ. Μια νέα συμφωνία θα αντικαταστήσει όλες τις υφιστάμενες επιμέρους διμερείς επενδυτικές συμφωνίες (ΔΕΣ) μεταξύ των ΗΠΑ και εννέα κρατών μελών.

8.2 Σε πολυμερές επίπεδο, η ΕΕ και οι ΗΠΑ είναι συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία του ΠΟΕ για τα επενδυτικά μέτρα που σχετίζονται με το εμπόριο (Trade-Related Investment Measures-TRIMs). Ωστόσο, τούτο ισχύει μόνο για τα μέτρα αυτά που αφορούν το εμπόριο αγαθών και όχι το εμπόριο υπηρεσιών, ούτε άλλους βασικούς τομείς που αναπτύχθηκαν κατά την τελευταία εικοσαετία. Επιπλέον, η ΕΕ και οι ΗΠΑ κατέληξαν τον Απρίλιο του 2012 σε συμφωνία σχετικά με μια φιλόδοξη δέσμη επενδυτικών αρχών και κάλεσαν και άλλες χώρες να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους.

8.3 Το ζήτημα της ενσωμάτωσης στη συμφωνία ενός μηχανισμού επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS) έχει προκαλέσει ζωηρό ενδιαφέρον και έντονη ανησυχία στην κοινή γνώμη σε αμφότερες τις πλευρές του Ατλαντικού. Επικροτούμε την αναγνώριση εκ μέρους της Επιτροπής της βαθιάς ανησυχίας της κοινής γνώμης έναντι της πρακτικής της επιθετικής αντιδικίας⁽⁷⁾, καθώς και την απόφαση της Επιτροπής να διεξαγάγει χωριστή δημόσια διαβούλευση σχετικά με την προστασία των επενδύσεων και τον μηχανισμό ISDS, λόγω της εκδήλωσης τεράστιου ενδιαφέροντος από την πλευρά της κοινής γνώμης. Η διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης που ξεκίνησε στις 27 Μαρτίου 2014 συνιστά ικανοποιητικό παράδειγμα ενθάρρυνσης της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στις διαπραγματεύσεις.

8.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κεφαλαιώδεις οι προτεινόμενες διατάξεις σχετικά με τον μηχανισμό ISDS στο πλαίσιο της συμφωνίας ΤΤΙΡ να μην παρεμποδίζει την ικανότητα των κρατών μελών της ΕΕ να θεσπίζουν κανόνες προς το δημόσιο συμφέρον. Η ΕΟΚΕ σημειώνει τις προσπάθειες για βελτίωση της διαφάνειας και προτίθεται να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα τον μηχανισμό ISDS.

8.5 Στο σημείο 8 του ενημερωτικού δελτίου που εξέδωσε στις 3 Οκτωβρίου 2013, η Επιτροπή εκθέτει τις προτάσεις της για την εξάλειψη δυνητικών καταχρήσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών ISDS. Ένα τέτοιο σχέδιο πρέπει «να περιλαμβάνει διατάξεις για την αποτροπή αβάσιμων αξιώσεων». Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τον ορισμό αρκετών εννοιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι «αβάσιμες αξιώσεις» και ο «δημόσιος σκοπός». Είναι επιτακτικά αναγκαία η καθιέρωση ενός κατάλληλου ορισμού της έννοιας αυτής.

8.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντικό η διαπραγματευτική θέση της ΕΕ να προβλέπει αρκετούς όρους για την ενσωμάτωση του μηχανισμού ISDS στη συμφωνία, ένας εκ των οποίων θα πρέπει να είναι ότι οι αντίστοιχες διατάξεις της συμφωνίας οφείλουν να επιτρέπουν στα κράτη μέλη να επιδιώκουν θεμιτούς στόχους δημόσιας πολιτικής, όπως κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, στόχους ασφάλειας, προστασίας των καταναλωτών, σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, δημόσιας υγείας και ασφάλειας κατά τρόπο που να μην εισάγει διακρίσεις. Είναι ζωτικής σημασίας να αποτελέσει η δήλωση αυτή καθοδηγητική αρχή των διαπραγματευτών της ΕΕ και να αναφερθεί ρητά στη συμφωνία.

⁽⁷⁾ Η πρακτική της επιθετικής αντιδικίας ασκείται επί του παρόντος από ιδιωτικές εταιρείες κατά κυρίαρχων κρατών π.χ. *Veolia κατά Αιγύπτου* και *Philip Morris κατά Αυστραλίας*.

9. ΜΜΕ

9.1 Στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι ΜΜΕ και οι νεοσύστατες επιχειρήσεις συνιστούν αξιοσημείωτες κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Περισσότερες από 20 εκατομμύρια επιχειρήσεις στην ΕΕ και 28 εκατομμύρια στις ΗΠΑ είναι ΜΜΕ. Και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, οι ΜΜΕ αποτελούν σημαντική πηγή καινοτομίας, νέων προϊόντων και νέων υπηρεσιών και επωφελούνται ήδη από το διατλαντικό εμπόριο.

9.2 Η ΤΤΙΡ θα έχει ιδιαίτερη αξία για τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι οι εμπορικοί φραγμοί τείνουν να επιβαρύνουν δυσανάλογα τις μικρότερες εταιρείες, οι οποίες διαθέτουν λιγότερους πόρους από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις για την υπερπήδησή τους. Τα πιθανά οφέλη των ΜΜΕ από την ΤΤΙΡ αφορούν τους δασμούς, τα κανονιστικά ζητήματα και τους μη δασμολογικούς φραγμούς, τις υπηρεσίες, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τις δημόσιες συμβάσεις, τις τελωνειακές και εμπορικές διευκολύνσεις και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

9.3 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ενσωμάτωσης στην ΤΤΙΡ ενός κεφαλαίου ειδικά αφιερωμένου σε ζητήματα που αφορούν τις ΜΜΕ. Ένα τέτοιο κεφάλαιο θα μπορούσε να θεσπίζει μηχανισμούς συνεργασίας των δύο πλευρών για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ στο διατλαντικό εμπόριο. Οι σχετικές διατάξεις θα μπορούσαν επίσης να προβλέπουν τη σύσταση επιτροπής για τις ΜΜΕ, επιφορτισμένης με την πραγματοποίηση επαφών με τους κύκλους των μικρών επιχειρήσεων και την ανάπτυξη διαδικτυακής πληροφόρησης και άλλων μέσων με σκοπό την αρωγή των ΜΜΕ για την κατανόηση των διατάξεων της συμφωνίας και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να ωφεληθούν από αυτή.

10. Συμφέρον των καταναλωτών

10.1 Η εμπιστοσύνη των καταναλωτών έχει καθοριστική σημασία για την επιτυχία της ΤΤΙΡ. Στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας, οι καταναλωτικές δαπάνες θα έχουν θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Είναι, ως εκ τούτου, ουσιώδες να παρασχεθούν στους καταναλωτές οι εγγυήσεις που τους χρειάζονται για την απόκτηση εμπιστοσύνης στη διατλαντική αγορά. Η σαφής δήλωση ότι δεν επέλθει εξασθένιση των υφιστάμενων προτύπων είναι μια σημαντική αρχή. Η πρόκληση έγκειται στη μετατροπή της δέσμευσης αυτής σε πραγματικότητα, στη διαμόρφωση ενός σαφούς νομικού πλαισίου προς αποφυγή αυτής της εξασθένισης, καθώς και στη —μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών— δέουσα και έγκαιρη ενημέρωση της κοινωνίας των πολιτών για διαδικαστικά ζητήματα κανονιστικής σύγκλισης. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να συμπεριληφθούν διατάξεις για την κατοχύρωση του δικαιώματος των πολιτών να ζητούν την τήρηση των εν λόγω διατάξεων σε περίπτωση παραβίασής τους.

10.2 Εκφράζονται ανησυχίες μήπως το άνοιγμα το συνόρων και η εξάλειψη των εμπορικών φραγμών ευνοήσουν την περαιτέρω εξάπλωση και τον μεγαλύτερο αντίκτυπο των μολυσμένων τροφίμων. Η ΤΤΙΡ αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για την ανάπτυξη ενός συστήματος ενιαίας προειδοποίησης που θα καλύπτει τόσο την ΕΕ όσο και τις ΗΠΑ. Στόχος θα είναι η βελτίωση της προστασίας των καταναλωτών και η ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο εμπόριο σε περίπτωση εκδήλωσης τέτοιων φαινομένων.

10.3 Η ιχνηλασιμότητα των συστατικών των τροφίμων και των παραγώγων τους είναι σημαντική για τη διασφάλιση της ασφάλειας, της ποιότητας και της ενημερωμένης επιλογής των καταναλωτών. Η ΤΤΙΡ συνιστά ευκαιρία για την ΕΕ και τις ΗΠΑ προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα την πολυσύνθετη μορφή των παγκόσμιων αλυσίδων και των δικτύων εφοδιασμού τροφίμων και να αναπτύξουν ισχυρές, συμβατές και διαλειτουργικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της ιχνηλασιμότητας και της γνησιότητας των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων ταυτοποίησης των ζώων.

10.4 Κρίνεται σκόπιμο να θεσπιστούν συστήματα υποχρεωτικής υποβολής αναφορών και ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με νέα προϊόντα προκειμένου να παρακολουθείται η εισαγωγή στην αγορά βιομηχανικών νανοϋλικών, τα οποία θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ενδελεχούς απογραφής υπό δημόσιο έλεγχο.

11. Υπηρεσίες

11.1 Σύμφωνα με πολλά στατιστικά δεδομένα, η αύξηση του εμπορίου και των επενδύσεων στον τομέα των υπηρεσιών θα μπορούσε να αποτελέσει μία από τις σημαντικότερες ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί στη διαδικασία διαπραγμάτευσης η ανάληψη ουσιαστικών δεσμεύσεων σχετικά με τις υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών) από αμφότερες τις πλευρές. Η βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά θεωρείται προτεραιότητα για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

11.2 Στις διαπραγματεύσεις απαιτείται να ληφθεί δεόντως υπόψη η ιδιαιτερότητα των δημόσιων υπηρεσιών στην ΕΕ, η οποία πρέπει να διαφυλαχθεί σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

11.3 Η κανονιστική συνεργασία θα πρέπει να καλύπτει επίσης τις υπηρεσίες και να προβλέπει τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών, τη αύξηση της διαφάνειας και την εξάλειψη περιττών και επαχθών απαιτήσεων.

12. Γεωργία και γεωργικά προϊόντα διατροφής

12.1 Η συμφωνία θα πρέπει να είναι φιλόδοξη όσον αφορά υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά θέματα (ΥΦΥ), για τα οποία οι ΗΠΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιδώσουν τη διαπραγματεύση ενός φιλόδοξου κεφαλαίου «ΥΦΥ+» (SPS-plus).

12.2 Οι μέθοδοι παραγωγής γεωργικών προϊόντων και γεωργικών προϊόντων διατροφής εξελίσσονται υπό τελείως διαφορετικές συνθήκες στις ΗΠΑ και στην ΕΕ (π.χ. απαιτήσεις καλής διαβίωσης των ζώων, κανονισμοί για την ασφάλεια των τροφίμων, χρήση προϊόντων για την προστασία των καλλιεργειών). Στις ΗΠΑ, η διάθεση ή μη στην αγορά ενός προϊόντος στηρίζεται αποκλειστικά σε επιστημονικά κριτήρια, ενώ στην Ευρώπη τέτοιου είδους αποφάσεις διέπονται από την «αρχή της προφύλαξης». Οι αποκλίνοσες αυτές προσεγγίσεις απαιτείται να συνεκτιμηθούν κατά τις διαπραγματεύσεις.

12.3 Η προαναφερθείσα δέσμευση της Επιτροπής περί μη αποδυνάμωσης των ευρωπαϊκών προτύπων, ιδίως όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, απαιτεί ιδιαίτερη επαγρύπνηση σε θέματα σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων (γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, κρέας με ορμόνες, χημικός καθαρισμός τροφίμων κτλ.), προκειμένου να τηρείται πάντοτε η αρχή της προφύλαξης (η οποία κατοχυρώνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας). Η μέριμνα για αύξηση της συμβατότητας των ρυθμιστικών συστημάτων της ΕΕ και των ΗΠΑ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τη διατήρηση του υψηλού επιπέδου ασφαλείας των προτύπων εκατέρωθεν του Ατλαντικού.

13. Δημόσιες συμβάσεις

13.1 Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ένα ιδιαίτερος ευαίσθητο ζήτημα στο οποίο, ωστόσο, η ΕΕ θα πρέπει να ακολουθήσει μια πιο επιθετική προσέγγιση καθώς οι επιχειρήσεις των ΗΠΑ επωφελούνται επί του παρόντος περισσότερο από τον ανοικτό χαρακτήρα της αγοράς της ΕΕ απ' ό,τι το αντίστροφο. Είναι ουσιώδες οποιαδήποτε συμφωνία να εξασφαλίζει ισότιμη πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις εκατέρωθεν του Ατλαντικού.

13.2 Οι διαπραγματευτές οφείλουν να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών αρχών, να ασκούν τις οικείες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πολιτικές τους, οι οποίες έχουν συμφωνηθεί με δημοκρατικό τρόπο, δεν θα υπονομευθεί.

14. Προστασία των δεδομένων

Εκφράζονται ανησυχίες μήπως η ΤΤΙΡ οδηγήσει σε υποβάθμιση των κανόνων περί προστασίας δεδομένων στην ΕΕ και τις ΗΠΑ, αφήνοντας τους πολίτες απροστάτευτους σε περίπτωση τυχόν παραβίασης των δεδομένων και της ιδιωτικότητάς τους. Σύμφωνα με τη δέσμευση που αναφέρεται στο σημείο 6.1, είναι ζωτικής σημασίας να μην επέλθει αποδυνάμωση των προτύπων προστασίας στον εν λόγω τομέα και, συγχρόνως, να εξασφαλιστεί ο ίδιος βαθμός προστασίας όλων των πολιτών της ΕΕ δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ περί προστασίας προσωπικών δεδομένων κατά τις συναλλαγές με επιχειρήσεις που εδρεύουν στις ΗΠΑ.

15. Ενέργεια και στρατηγικής σημασίας πρώτες ύλες

15.1 Η εξασφάλιση αξιόπιστου ενεργειακού εφοδιασμού και πρόσβασης σε στρατηγικής σημασίας πρώτες ύλες είναι ζωτικής σημασίας. Στο πλαίσιο της ΤΤΙΡ θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο θέσπισης διατάξεων για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και των στρατηγικής σημασίας πρώτων υλών εστιασμένων στον εντοπισμό υφιστάμενων και μελλοντικών σημείων συμφοράς στην αλυσίδα εφοδιασμού και στις υποδομές που ενδέχεται να επηρεάσουν το εμπόριο στον τομέα της ενέργειας, καθώς και μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης δυνητικών διακοπών του εφοδιασμού.

15.2 Η ενεργειακή απόδοση και η προαγωγή της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αποτελούν θεμελιώδη συνιστώσα της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ και των ΗΠΑ. Η ΤΤΙΡ θα πρέπει να προάγει τους στόχους αυτούς και να εξασφαλίζει το δικαίωμα εκάστου μέρους να διατηρεί ή να θεσπίζει πρότυπα και κανονισμούς όσον αφορά π.χ. τις ενεργειακές επιδόσεις των προϊόντων, των συσκευών και των διαδικασιών, καταβάλλοντας παράλληλα προσπάθειες για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σύγκλιση των προτύπων που ισχύουν στην ΕΕ και τις ΗΠΑ.

16. Γεωγραφικές ενδείξεις

Η ΕΕ εξάγει στις ΗΠΑ προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας για τα οποία το σύστημα των γεωγραφικών ενδείξεων διαδραματίζει βασικό ρόλο. Το σύστημα αυτό προστατεύει τα προϊόντα της ΕΕ από απομιμήσεις και απάτες και ταυτόχρονα αποτρέπει την παραπλάνηση των καταναλωτών. Κρίνεται σκόπιμο να εξευρεθεί ένας πρακτικός τρόπος προκειμένου η συμφωνία να επιτυγχάνει ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις βάσει των γεωγραφικών ενδείξεων.

17. Ο ρόλος και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών

17.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί και θεωρεί εξαιρετικά πολύτιμη την καθιερωμένη πλέον διαδικασία διοργάνωσης ενημερωτικών συνεδριών έπειτα από κάθε γύρο διαπραγματεύσεων για την πλήρη ενημέρωση της κοινωνίας των πολιτών. Η συνέχιση της διαβούλευσης με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και η αναγνώριση της ΕΟΚΕ ως καθοριστικής συνιστώσας της εν λόγω διαδικασίας είναι ζωτικής σημασίας. Ωστόσο, εκφράζονται ανησυχίες μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών για τον άνευ λόγου εμπιστευτικό χαρακτήρα των κειμένων των διαπραγματεύσεων που παρεμποδίζει τη διαδικασία ενημέρωσης, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να υπονομεύσει σοβαρά την εμπιστοσύνη και τη στήριξη των πολιτών σε οποιαδήποτε υπό διαπραγμάτευση συμφωνία ΤΤΙΡ.

17.2 Το Διατλαντικό Οικονομικό Συμβούλιο, καθώς και οι ελλείψεις και οι ανομοιογένειες μεταξύ των 5 Διατλαντικών Διαλόγων (Επιχειρήσεις, Καταναλωτές, Νομοθέτες, Εργασία και Περιβάλλον) επισημάνθηκαν δεόντως στη γνωμοδότηση που εξέδωσε η ΕΟΚΕ τον Μάρτιο του 2009⁽⁸⁾. Όπως κατέδειξε ο Διατλαντικός Διάλογος Επιχειρήσεων και Καταναλωτών, τα όργανα αυτά –εφόσον συσταθούν και τεθούν σε λειτουργία σωστά– έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν σημαντικά στη διαπραγματευτική διαδικασία. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει, ως εκ τούτου, την έκκλησή της σχετικά με την ενεργοποίηση του Διατλαντικού Διαλόγου για την Εργασία (ΔΔΕ) και του Διατλαντικού Διαλόγου για το Περιβάλλον (ΔΔΠ).

17.3 Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, η ΤΤΙΡ δημιουργεί συγχρόνως φόβους και υποσχέσεις, ο δε ρόλος της κοινωνίας των πολιτών θα έχει καθοριστική σημασία για την τελική έγκριση, ή μη, των αποτελεσμάτων των διαπραγματεύσεων.

Σε όλες τις νέες διμερείς εμπορικές συμφωνίες που συνήψε η ΕΕ περιλαμβάνονται ειδικές διατάξεις για την καθιέρωση μηχανισμού παρακολούθησης από την κοινωνία των πολιτών.

17.4 Ο καθένας από τους μηχανισμούς αυτούς θα διαθέτει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ανάλογα με τις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι ένας τέτοιος μηχανισμός θα πρέπει να δημιουργηθεί το συντομότερο δυνατόν ειδικά για την ΤΤΙΡ, κατόπιν προγενέστερης διαβούλευσης με την ΕΟΚΕ σχετικά με τη μορφή του.

18. Ο ρόλος της ΕΟΚΕ

18.1 Είναι απολύτως αναγκαίο να αναγνωρισθεί ο θεσμικός ρόλος της ΕΟΚΕ κατά τη συνολική διαδικασία των διαπραγματεύσεων για την ΤΤΙΡ και να συνεχιστεί η διεξαγωγή τακτικού διαλόγου μεταξύ της ΕΟΚΕ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθ' όλη τη διάρκεια της διαπραγματευτικής διαδικασίας.

18.2 Η Συνθήκη της Λισαβόνας επαναβεβαιώνει τον ρόλο της ΕΟΚΕ ως γέφυρας μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των υπολοίπων οργάνων της ΕΕ, πράγμα το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στενής συνεργασίας μεταξύ της ΕΟΚΕ και της Επιτροπής. Λαμβανομένης υπόψη της δυναμικής σημασίας της ΤΤΙΡ, είναι μείζονος σημασίας:

- η Επιτροπή να αναγνωρίσει τον συγκεκριμένο ρόλο και να μεριμνήσει για τη συμμετοχή της ΕΟΚΕ σε όλες τις πτυχές της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι που προβλέπεται να παρασχεθεί ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα που θα έχει στη διάθεσή της η ειδική συμβουλευτική ομάδα της ΓΔ Εμπορίου σε τριμελή ομάδα παρακολούθησης της ΕΟΚΕ·
- να διατηρηθεί ο απρόσκοπτος ρόλος της κοινωνίας των πολιτών καθ' όλη τη διάρκεια της διαπραγματευτικής διαδικασίας·
- να συγκροτηθεί ένας ισχυρός και απολύτως αντιπροσωπευτικός μηχανισμός παρακολούθησης από κοινού με την κοινωνία των πολιτών εντός του πλαισίου που θα διαμορφωθεί μετά τη σύναψη της συμφωνίας, όποιο κι αν είναι το πλαίσιο αυτό. Η ΕΟΚΕ απαιτείται να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο σε οποιοδήποτε συναφές όργανο.

18.3 Παρότι στις ΗΠΑ δεν υφίσταται δομή αντίστοιχη της ΕΟΚΕ, η αποστολή που πραγματοποίησε η ΕΟΚΕ στην Ουάσινγκτον τον Φεβρουάριο του 2014 κατέδειξε ότι υφίσταται μια ώριμη οργανωμένη δομή της κοινωνίας των πολιτών στις ΗΠΑ, η οποία συμπληρώνει τη διάθρωση των τριών Ομάδων της ΕΟΚΕ. Η ΤΤΙΡ παρέχει ως εκ τούτου μια εξαιρετική ευκαιρία στην ΕΟΚΕ προκειμένου να προωθήσει την ήδη παγιωμένη πολιτική της για την ανάπτυξη διατλαντικών σχέσεων με την κοινωνία των πολιτών. Προς τον σκοπό αυτό, προτείνεται η συγκρότηση ομάδας επαφής ΕΕ-ΗΠΑ ως ζήτημα άμεσης προτεραιότητας.

18.4 Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί την αρχή και όχι το τέλος της συμμετοχής της ΕΟΚΕ στη διαδικασία για την ΤΤΙΡ. Συνιστάται να καθιερωθεί ένα συνεχές σχέδιο για τη συμμετοχή της ΕΟΚΕ στην παρακολούθηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας της ΤΤΙΡ εξ ονόματος της κοινωνίας των πολιτών. Το σχέδιο αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει π.χ. πρόσθετες γνωμοδοτήσεις, δημόσιες ακρόασεις, σεμινάρια, διασκέψεις κτλ. σχετικά με θέματα όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, οι ΜΜΕ, η ISDS και οι δημόσιες συμβάσεις, καθώς και εξειδικευμένες τομεακές αναλύσεις.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ ΕΕ C 228 22.9. 2009, σ. 32-39.

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

499Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 4ΗΣ ΚΑΙ 5ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

Γνωμοδότηση του ειδικευμένου τμήματος «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — Ένα όραμα για την εσωτερική αγορά βιομηχανικών προϊόντων»

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Εισηγητής: ο κ. MEYNENT

Στις 7 Μαρτίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — Ένα όραμα για την εσωτερική αγορά βιομηχανικών προϊόντων

COM(2014) 25 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 144 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένα όραμα για την εσωτερική αγορά βιομηχανικών προϊόντων». Η ανακοίνωση εγγράφεται στην πρόσφατη ευπρόσδεκτη εξέλιξη προς μια βιομηχανική πολιτική σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία λαμβάνει συγκεκριμένη μορφή κυρίως με την ανακοίνωση «Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση».

1.2 Κατά την ΕΟΚΕ, η ρύθμιση των τεχνικών προδιαγραφών των βιομηχανικών προϊόντων πρέπει να βασίζεται σε δημοκρατική, ανοιχτή και διαφανή διαδικασία, στην οποία θα συμμετέχει ένα ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων, μεταξύ των οποίων τουλάχιστον: οι επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)· οι μισθωτοί ή οι εκπρόσωποί τους· οι καταναλωτές· οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) του τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Για να γίνει πραγματικότητα το άνοιγμα αυτό, είναι θεμιτό να χορηγηθεί δημόσια στήριξη στα ενδιαφερόμενα μέρη που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους ώστε να συμμετέχουν.

1.3 Το πεδίο εφαρμογής των «ουσιωδών απαιτήσεων» δημοσίου συμφέροντος που είναι δυνατόν να λάβουν τη μορφή τεχνικών προδιαγραφών δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην ασφάλεια, την υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία του καταναλωτή. Πρέπει να καλύπτει κάθε είδους δημόσιο συμφέρον που κρίνεται θεμιτό βάσει δημοκρατικής απόφασης, ειδικότερα δε τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες παραγωγής, τη διαλειτουργικότητα των τεχνικών συστημάτων και τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των χρηστών.

1.4 Οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να αναθεωρούνται και να βελτιώνονται τακτικά, με ρυθμό που οφείλει να είναι τόσο ταχύτερος όσο πιο καινοτόμος είναι ο ενδιαφερόμενος κλάδος. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, οι μεταβολές αυτές δεν πρέπει να επιβραδύνονται, πρέπει όμως να ελαχιστοποιείται ο αντίκτυπός τους στις επιχειρήσεις και ιδίως τις ΜΜΕ.

1.5 Ο αντίκτυπος των νομοθετικών προτάσεων για τις ΜΜΕ, κρίνεται σκόπιμο να αξιολογηθεί σύμφωνα με το πνεύμα της «Small Business Act» (Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις) ⁽¹⁾. Επομένως, οι ΜΜΕ δεν πρέπει να εξαιρούνται από την υποχρέωση εφαρμογής των ρυθμιστικών προδιαγραφών, δεδομένου ότι στόχος των προδιαγραφών αυτών είναι η προστασία δημοσίων συμφερόντων που είναι ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιχείρησης που σχεδιάζει ή κατασκευάζει το προϊόν, αλλά και για να αποτραπεί η δημιουργία μίας αγοράς δύο ταχυτήτων.

1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιηθεί ως νομικό μέσο για την εναρμόνιση των βιομηχανικών προϊόντων όχι η οδηγία, αλλά ο κανονισμός, που είναι άμεσα και ομοιόμορφα εφαρμοστέος σε ολόκληρη την Ένωση, καθώς επίσης και να μετατραπεί η απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε κανονισμό γενικής εφαρμογής, γεγονός που θα απλουστεύσει το ρυθμιστικό πλαίσιο και θα διευκολύνει την κατανόησή του, ιδίως για τις ΜΜΕ.

1.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ιδέα να τίθενται δωρεάν στη διάθεση παντός ενδιαφερομένου, ειδικότερα δε των ΜΜΕ, περιλήψεις των προδιαγραφών.

1.8 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να διαδώσει ευρέως στην εσωτερική αγορά και στις αγορές των τρίτων χωρών τις πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα και τις υψηλές απαιτήσεις των προϊόντων που συμμορφώνονται με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας ειδικές προς τούτο πιστώσεις επικοινωνίας, με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών που απαριθμούνται στο σημείο 1.2.

1.9 Ο δημοκρατικός, ανοιχτός και διαφανής χαρακτήρας που διέπει σήμερα τη διαδικασία ρύθμισης των τεχνικών προδιαγραφών για την αγορά βιομηχανικών προϊόντων πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμόζεται και κατά τη σύναψη συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών.

1.10 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συγκρότησης κεντρικής ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, μέσω της οποίας θα διαδίδεται η κατάλληλη πληροφόρηση σχετικά με τις προδιαγραφές του εκάστοτε προϊόντος.

1.11 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία μηχανισμού διαδικτυακού ελέγχου της ενιαίας αγοράς, μέσω του οποίου οι καλόπιστοι καταγγέλλοντες θα μπορούν να διαβιβάζουν εμπιστευτικά στις αρχές τις τυχόν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης των οποίων είναι μάρτυρες κατά τον σχεδιασμό, την κατασκευή ή την εισαγωγή βιομηχανικών προϊόντων.

1.12 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η τεχνική πληροφόρηση σχετικά με τα βιομηχανικά προϊόντα σε έντυπη μορφή συνιστά μία μορφή σύμβασης μόνιμη, γνήσια και μη επιδεχόμενη παραποίηση και ότι το ενδεχόμενο πληροφόρησης σε ηλεκτρονική μορφή μπορεί να υποστηριχθεί μόνον εάν ανταποκρίνεται στις ίδιες απαιτήσεις.

1.13 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένοι φραγμοί που εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία και τον ελεύθερο ανταγωνισμό των βιομηχανικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί την ενίσχυση της επιτήρησης της αγοράς. Τα κράτη μέλη πρέπει να παροτρυνθούν να καθιερώσουν πιο ομοιογενείς κυρώσεις, καθώς και συγκρίσιμα επίπεδα και τεχνολογία για τον έλεγχο της αγοράς και της διανομής προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή συνοχή επί του θέματος.

2. Εισαγωγή

2.1 Με την ανακοίνωσή της, που αποτελεί συνέχεια της ανακοίνωσης του Οκτωβρίου του 2012, η Επιτροπή εξετάζει τις πιθανές εξελίξεις της νομοθεσίας που διέπει την εσωτερική αγορά βιομηχανικών προϊόντων, μέσα στο περιβάλλον της διεθνοποίησης των συναλλαγών, της τεχνολογικής εξέλιξης των προϊόντων και της διάθεσης στην αγορά νέων προϊόντων και νέων τεχνολογιών. Στόχος είναι να σταθμιστεί ο αντίκτυπος της υφιστάμενης νομοθεσίας στην αγορά προϊόντων, υπό το πρίσμα της βιομηχανίας και των φορέων της ενιαίας αγοράς, με βάση τα αποτελέσματα δημόσιας διαβούλευσης και περιπτωσιολογικών μελετών, τα οποία εκτίθενται στο συνημμένο έγγραφο εργασίας (στα αγγλικά μόνο) των υπηρεσιών της Επιτροπής.

2.2 Στο έγγραφο της Επιτροπής παρουσιάζεται αναδρομή στην εξέλιξη του δικαίου που διέπει τα βιομηχανικά προϊόντα στην Ένωση, από την υιοθέτηση, το 1985, της «νέας προσέγγισης» για την εναρμόνιση της νομοθεσίας: ο νομοθέτης της ΕΕ ορίζει τις «ουσιώδεις απαιτήσεις», δηλαδή τους στόχους σε θέματα ασφάλειας, υγείας, προστασίας του περιβάλλοντος και προστασίας του καταναλωτή, με τους οποίους πρέπει να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις όταν διαθέτουν προϊόντα στην αγορά της Ένωσης, εξασφαλίζοντας το υψηλότερο επίπεδο προστασίας (άρθρο 114 της ΣΛΕΕ). Όσον αφορά τις «ουσιώδεις απαιτήσεις», η εναρμόνιση επιτυγχάνεται μέσω προδιαγραφών που ορίζουν οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης, βάσει εντολής που τους αναθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁽¹⁾ ΕΕ C 376, 22.12.2011, σ. 51.

2.3 Τα βιομηχανικά προϊόντα ορίζονται ως μη εδώδιμα προϊόντα προερχόμενα από βιομηχανική διαδικασία παραγωγής· η ανακοίνωση όμως εστιάζει στα προϊόντα που δεν έχουν αποτελέσει πρόσφατα αντικείμενο νομοθεσίας, αναθεώρησης ή αξιολόγησης. Επίσης, δεν καλύπτει τα πολύ ιδιαίτερα προϊόντα, όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα οποία εξετάζονται σε ειδικές ρυθμίσεις.

2.4 Κατά την Επιτροπή, η εναρμόνιση οδήγησε σε αξιοσημείωτη ανάπτυξη του εμπορίου των προϊόντων στα οποία εφαρμόζεται, πολύ ταχύτερη από την ανάπτυξη της συνολικής προστιθέμενης αξίας του κλάδου της μεταποίησης μεταξύ 2000 και 2012. Η νομοθεσία σε επίπεδο ΕΕ ευνόησε την πραγματοποίηση οικονομικών κλίμακας και ενίσχυσε την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, καθώς αποφεύγεται πλέον το κόστος συμμόρφωσης που προερχόταν προηγουμένως από τους διαφορετικούς ανά κράτος κανόνες ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, από την απουσία κανόνων.

2.5 Οι κανόνες που θεσπίστηκαν σύμφωνα με την εν λόγω προσέγγιση του 1985 ενίσχυσαν επίσης την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στα ευρωπαϊκά προϊόντα.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς των βιομηχανικών προϊόντων είναι η εμπιστοσύνη — των καταναλωτών και των επαγγελματιών χρηστών σε όλο το μήκος της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας — στη συμμόρφωση των προϊόντων αυτών προς τις «ουσιώδεις απαιτήσεις» δημοσίου συμφέροντος. Εάν εκλείψει η εμπιστοσύνη, οι συναλλαγές σταματούν, η αγορά καταρρέει και απομένουν μόνο τα προϊόντα κατώτερης ποιότητας⁽²⁾.

3.2 Οι εν λόγω απαιτήσεις περιλαμβάνουν την υγεία, την ασφάλεια των καταναλωτών και των εργαζομένων στη βιομηχανία, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των καταναλωτών, γενικότερα, όμως, οποιαδήποτε έκφραση του δημοσίου συμφέροντος κρίνεται θεμιτή βάσει της δημοκρατικής απόφασης και ιδίως τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες παραγωγής, τη διαλειτουργικότητα των τεχνικών συστημάτων και τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των χρηστών.

3.3 Οι «ουσιώδεις απαιτήσεις» προσδιορίζονται με βάση δημοκρατική διαδικασία λήψης πολιτικής απόφασης. Η διαδικασία αυτή καταλήγει στη θέσπιση νόμων ή κανονισμών και συνιστά τη νομιμοποιητική τους βάση. Η δημόσια αρχή δικαιούται να προσδιορίζει τις «ουσιώδεις απαιτήσεις» και να εξασφαλίζει την τήρησή τους από όλους τους φορείς της εσωτερικής αγοράς.

3.4 Κατά την ΕΟΚΕ, οι τεχνικές προδιαγραφές των βιομηχανικών προϊόντων συνιστούν την έκφραση σε τεχνικούς όρους των εν λόγω «ουσιωδών απαιτήσεων» δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, συνιστούν πολιτικό μηχανισμό και ως τέτοιος πρέπει να αντιμετωπίζονται. Πρώτα απ' όλα, μπορεί να πρόκειται για μηχανισμό γενικής πολιτικής, ο οποίος αποβλέπει ρητά στην επίτευξη ενός στόχου κοινής ωφέλειας, μεταξύ των αναφερόμενων στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, που μπορεί όμως και να τον υπερβαίνει: υγεία και ασφάλεια του χρήστη (καταναλωτή ή μισθωτού σε επαγγελματικό περιβάλλον)· συνθήκες εργασίας που ευνοούν την παραγωγικότητα και την παρότρυνση των εργαζομένων· διαφύλαξη ευαίσθητων, μη ανανεώσιμων ή σπάνιων φυσικών πόρων (κλίμα, ορυκτός πλούτος, βιόσφαιρα, ζωντανό οργανισμό, ύδατα)· καλή μεταχείριση των ζώων· εμπιστευτικότητα και αρτιότητα των επικοινωνιών και των δεδομένων· διαλειτουργικότητα των επιμέρους στοιχείων σύνθετων συστημάτων, καθώς και άλλοι στόχοι που καθορίζονται βάσει της δημοκρατικής απόφασης.

3.5 Επίσης, κατά δεύτερο λόγο, μπορεί να πρόκειται για μηχανισμό βιομηχανικής πολιτικής και οργάνωσης της αγοράς. Η συμμόρφωση προς υψηλές τεχνικές προδιαγραφές συνιστά μηχανισμό διαφοροποίησης και μη τιμολογιακής ανταγωνιστικότητας, βάσει ποιότητας, στη διεθνή αγορά. Προλαμβάνοντας τις μελλοντικές ανάγκες, τις εξελίξεις της αγοράς, οι προδιαγραφές βοηθούν την ευρωπαϊκή βιομηχανία να βρίσκεται στην πρωτοπορία, να προχωρά σε καινοτομίες και να διαθέτει προσφορά που δεν επηρεάζεται πολύ από την τιμή — και συνεπώς είναι αποδοτική, ενώ ταυτόχρονα συντελεί στη δημιουργία ποιοτικής απασχόλησης. Όταν σε μία αγορά αντιπαρατίθενται ανταγωνιστικές προδιαγραφές (ιδίως προδιαγραφές διαλειτουργικότητας), η επιλογή προδιαγραφών επηρεάζει τις επιχειρήσεις — οι οποίες αντλούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα — και επομένως την εγκατάσταση της οικονομικής δραστηριότητας και των θέσεων εργασίας που αυτή συνεπάγεται.

3.6 Κατά συνέπεια, οι τεχνικές προδιαγραφές για τα βιομηχανικά προϊόντα, λόγω του πολιτικού τους χαρακτήρα, δεν μπορούν να θεωρούνται αποκλειστικότητα των ιδιωτικών συμφερόντων και των τεχνικών εμπειρογνομώνων. Αντιθέτως, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο δημοκρατικής, ανοιχτής και διαφανούς ρύθμισης, στην οποία να συμμετέχει ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων. Η ρύθμιση αυτή αφορά τις κάτωθι 5 φάσεις απόφασης:

- την ίδια τη σκοπιμότητα τυποποίησης·
- τους στόχους που θα εξυπηρετεί η τυποποίηση·
- τα τεχνικά μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών·
- τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς τις προδιαγραφές και την επιτήρηση της αγοράς·
- την επιβολή αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

⁽²⁾ Το αποτέλεσμα αυτό καταδεικνύει ο G. Akerlof, βραβείο Νόμπελ οικονομίας το 1970, στο άρθρο του σχετικά με τα μεταχειρισμένα αυτοκίνητα (Akerlof, George A. (1970). «The Market for Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism». *Quarterly Journal of Economics* (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431).

3.7 Η ρύθμιση πρέπει να στηρίζεται σε ανοιχτούς θεσμούς που θα διαθέτουν την αναγκαία νομιμότητα και που θα παρέχουν πραγματικά τη δυνατότητα σε όλους τους ενδιαφερομένους να επηρεάσουν την απόφαση. Ο κατάλογος των ενδιαφερομένων που νομιμοποιούνται να συμμετέχουν στη ρύθμιση, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, παραμένει ανοιχτός, καθώς εξαρτάται από τη συγκεκριμένη φύση της εκάστοτε απόφασης (π.χ. όταν οι προδιαγραφές αφορούν την καλή μεταχείριση των ζώων εκμετάλλευσης, οι ενδιαφερόμενοι δεν είναι οι ίδιοι όπως στην περίπτωση προδιαγραφών για τη διαλειτουργικότητα των εργαλείων ψηφιακής επικοινωνίας). Εντούτοις, ο κατάλογος των ενδιαφερομένων περιλαμβάνει τουλάχιστον: τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, τους μισθωτούς ή τους εκπροσώπους τους, τους καταναλωτές, τις ΜΚΟ προστασίας του περιβάλλοντος.

3.8 Το γεγονός ότι οι τεχνικές προδιαγραφές συνιστούν μέσο βιομηχανικής πολιτικής, ανταγωνιστικότητας βάσει της ποιότητας και πρόληψης των τεχνικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών, καθώς και πηγή τεχνολογικής καινοτομίας συνεπάγεται ότι, για να πληρούν τον ρόλο τους, πρέπει να αναθεωρούνται και να βελτιώνονται τακτικά, με ρυθμό τόσο ταχύτερο όσο πιο καινοτόμος είναι ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος κλάδος. Στην περίπτωση κλάδων με μεγάλη ένταση καινοτομίας και μεγάλο δυναμικό ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδιώκονται παράλληλα οι στόχοι της δημοκρατικής και κοινωνικής νομιμότητας της ρυθμιστικής και κανονιστικής διαδικασίας, όπως διευκρινίζονται στα σημεία 3.2 και 3.7 ανωτέρω, καθώς και ο στόχος της ταχύρρυθμης θέσπισης και ενημέρωσης των προδιαγραφών. Ωστόσο, πρέπει να ελαχιστοποιείται ο αντίκτυπος των αλλαγών αυτών στις επιχειρήσεις.

3.9 Τέλος, οι τεχνικές προδιαγραφές των βιομηχανικών προϊόντων συνιστούν κατ' εξοχήν μέσο ενημέρωσης και εκπαίδευσης του καταναλωτή (τελικού και ενδιάμεσου). Του παρέχουν αντικειμενικά και έγκυρα στοιχεία ώστε να μπορεί να εκτιμήσει αυτόνομα κατά πόσον το προϊόν ανταποκρίνεται στις ανάγκες του. Όταν ο καταναλωτής ενημερώνεται και εκπαιδεύεται κατ' αυτόν τον τρόπο, ευαισθητοποιείται στο ζήτημα της διαφοροποίησης βάσει της ποιότητας και συμβάλλει, έτσι, στη μη τιμολογιακή ανταγωνιστικότητα μιας ευρωπαϊκής βιομηχανίας που στηρίζεται σε υψηλά επίπεδα ικανότητας και προσωπικής δέσμευσης των εργαζομένων. Συνεπώς, οι προδιαγραφές αυτές συνιστούν καίριο στοιχείο της συνύπαρξης βιομηχανικών προμηθευτών υψηλής ποιότητας και καταναλωτών με αυστηρές απαιτήσεις.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ρύθμιση των εναρμονισμένων προδιαγραφών μέσω οδηγιών, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα, επιφέρει αστάθεια και επιβάλλει στις επιχειρήσεις συνεχείς και ενίοτε περιττές προσπάθειες προσαρμογής. Και τούτο επειδή ενέχει τον κίνδυνο να καταλήξει σε γεωγραφικά ανομοιογενή νομοθεσία, ανάλογα με το κράτος μέλος. Η ανομοιογένεια αυτή μπορεί να φαίνεται μηδαμινή, αλλά είναι σημαντική όταν υπεισέλθει κανείς στον βαθμό λεπτομέρειας που απαιτεί η συμμόρφωση ενός βιομηχανικού προϊόντος σε συγκεκριμένες προδιαγραφές. Στη γεωγραφική ανομοιογένεια προστίθεται και χρονική ανομοιογένεια, ανάλογα με τις διαφορετικές ημερομηνίες μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο του καθενός εκ των 28 κρατών. Δεδομένου ότι η προθεσμία μεταφοράς μπορεί να εκτείνεται έως και σε 36 μήνες και ότι η αναθεώρηση των προδιαγραφών ενδέχεται να επιβάλλεται ανά περιόδους αντίστοιχης διάρκειας, ή ακόμη και πιο συχνά για τους άκρως καινοτόμους κλάδους, οι επιχειρήσεις ενδέχεται να βρίσκονται σε μόνιμη βάση στην κατάσταση αβεβαιότητας και σύγχυσης που χαρακτηρίζει τις μεταβατικές περιόδους.

4.2 Ενόψει της κατάστασης αυτής, ιδιαίτερα επώδυνης για τις ΜΜΕ — που διαθέτουν λιγοστά μέσα για την παρακολούθηση της νομοθεσίας —, χαιρετίζεται όλως ιδιαιτέρως η πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιηθεί ως νομικό μέσο ο κανονισμός, ο οποίος είναι άμεσα και ομοιόμορφα εφαρμοστέος σε ολόκληρη την Ένωση. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το μέτρο αυτό είναι εξαιρετικά θετικό. Είναι πιθανό να εξαλείψει μια μείζονα πηγή ρυθμιστικής αστάθειας και να προσφέρει στις ομάδες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΑΚ) τη δυνατότητα να εργάζονται σε ένα πραγματικά ομοιογενές περιβάλλον για 500 εκατομμύρια καταναλωτές, σταθερό για διάστημα πολλών ετών, σύμφωνα με ρυθμούς που θα αντιστοιχούν στην ένταση καινοτομίας του εκάστοτε κλάδου.

4.3 Το σκεπτικό αυτό τεκμηριώνει επίσης το γεγονός ότι, από άποψη επικουρικότητας, η χρήση του κανονισμού για τον καθορισμό τεχνικών προδιαγραφών για βιομηχανικά προϊόντα συνιστά περίπτωση όπου η δράση σε επίπεδο Ένωσης είναι καταφανώς αποτελεσματικότερη από τη δράση σε επίπεδο κρατών μελών.

4.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τη μετατροπή της απόφασης αριθ. 768/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε κανονισμό γενικής εφαρμογής. Η συγκέντρωση σε ενιαία πράξη ενός συνόλου ορισμών, όρων και εννοιών οριζόντιας χρήσης, για το σύνολο της ανά κλάδους τυποποίησης των τεχνικών προδιαγραφών, αποτρέπει τις επαναλήψεις και τις επικαλύψεις, καθιστά ευχερέστερη την προοδευτική εξέλιξη του νομοθετικού κειμένου και ανταποκρίνεται στις ορθές πρακτικές της νομοτεχνικής επεξεργασίας.

4.5 Η συμβολή ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων στις εργασίες τυποποίησης, και στις 5 φάσεις που προσδιορίζονται στο σημείο 3.6 ανωτέρω, αποτελεί στόχο δημοσίου συμφέροντος. Το φάσμα αυτό συμπεριλαμβάνει ενδιαφερομένους που διαθέτουν περιορισμένους πόρους, όπως συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΜΕ, συλλόγους καταναλωτών και προστασίας του περιβάλλοντος. Συνεπώς, κατά την ΕΟΚΕ, είναι θεμιτό να χορηγείται δημόσια στήριξη για τη συμμετοχή τους στις εν λόγω εργασίες, με δικαίωμα ψήφου, ούτως ώστε το άνοιγμα της διαδικασίας να γίνει πραγματικότητα επί της ουσίας.

4.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δωρεάν διάθεση των περιλήψεων των προδιαγραφών. Είναι γεγονός ότι «άγνοια νόμου δεν δικαιολογείται» στην περίπτωση των τεχνικών προδιαγραφών, όμως, η πρόσβαση προς το παρόν χρεώνεται, και μάλιστα προτού διαπιστώσει κανείς με επαρκή ακρίβεια το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής των συγκεκριμένων προδιαγραφών — και άρα το κατά πόσον είναι εφαρμοστέες στην περίπτωση του. Αυτό αποβαίνει εις βάρος των ΜΜΕ, αλλά και οιασδήποτε ενδιαφερομένου. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το μέτρο αυτό, και ζητά η ελεύθερη πρόσβαση να ισχύει γενικά για κάθε είδους κοινό.

4.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική τη συγκρότηση κεντρικής ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων η οποία να παρέχει πρόσβαση, για κάθε προϊόν, στον κατάλογο των προδιαγραφών με τις οποίες συμμορφώνεται, καθώς και στη φύση της πιστοποίησης που βεβαιώνει τη συμμόρφωση (ιδίως στο αν πρόκειται για δήλωση συμμόρφωσης ή για πιστοποίηση εκ μέρους εγκεκριμένου τρίτου). Η βάση δεδομένων θα μπορούσε να αποτελεί δωρεάν στους εγγεγραμμένους συνδρομητές αυτόματη ειδοποίηση με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε περίπτωση αλλαγής των προδιαγραφών που αφορούν ένα συγκεκριμένο προϊόν.

4.8 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δυνατότητας των καταγγελλόντων να διαβιβάζουν εμπιστευτικά στις αρχές, μέσω μηχανισμού διαδικτυακής επιτήρησης της ενιαίας αγοράς, τις τυχόν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης των οποίων είναι μάρτυρες κατά τον σχεδιασμό, την κατασκευή ή την εισαγωγή βιομηχανικών προϊόντων. Οι καλόπιστοι καταγγέλλοντες πρέπει να προστατεύονται από ενδεχόμενες διώξεις ή κυρώσεις, όπως λ.χ. την απόλυση εάν είναι μισθωτοί. Η επιτήρηση της αγοράς σε βάση συνεργασίας και κατανομής, με χρήση των τεχνικών που προσφέρει το Διαδίκτυο 2.0, παρέχει δυνατότητες βελτίωσης της υγείας και της ασφάλειας των χρηστών βιομηχανικών προϊόντων που διανέμονται σε ολόκληρη την Ένωση, ενώ προστατεύει τις επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τη νομοθεσία από τις καταχρήσεις του αθέμιτου ανταγωνισμού.

4.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί τις τεχνικές πληροφορίες που αφορούν ένα βιομηχανικό προϊόν ως συστατικό στοιχείο της σύμβασης αγοράς — ώστε η αγορά να γίνεται με την δέουσα πληροφόρηση και ενημέρωση —, αλλά και μετά την αγορά, σε περίπτωση βλάβης, ατυχήματος ή μη επίτευξης των προβλεπόμενων επιδόσεων. Οι πληροφορίες αυτές δεν είναι ούτε περιττές ούτε μειώνουν την αισθητική του προϊόντος, όπως υποστηρίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής. Αντιθέτως, πρέπει να παραδίδονται στον πελάτη υπό μορφή μόνιμη, γνήσια και μη επιδεχόμενη παραποίηση, που να είναι αναγνώσιμη ανεξάρτητα από την εξέλιξη των διαθέσιμων ηλεκτρονικών μέσων, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του προϊόντος. Επομένως, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται εάν τα σχετικά έγγραφα είναι διαθέσιμα σε έντυπη μορφή, στη γλώσσα της χώρας όπου πραγματοποιείται η πώληση, στο σημείο πώλησης και εσωκλείονται στη συσκευασία του προϊόντος και ότι το ενδεχόμενο διάθεσής τους σε ηλεκτρονική μορφή μπορεί να προβλεφθεί μόνον εάν η μορφή αυτή πληροί τις συγκεκριμένες αυτές πρακτικές προϋποθέσεις.

4.10 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να διαδώσει ευρέως, και στην εσωτερική αγορά και στις αγορές των τρίτων χωρών, την πληροφόρηση σχετικά με την ποιότητα και τις υψηλές απαιτήσεις των προϊόντων που συμμορφώνονται προς τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας ειδικές προς τούτο πιστώσεις επικοινωνίας και εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών που αναφέρονται στο σημείο 3.7. Έτσι, οι καταναλωτές και οι επαγγελματίες αγοραστές θα είναι καλύτερα ενημερωμένοι για τα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης προσφοράς. Αυτό θα προσδώσει στα προϊόντα που σχεδιάζονται και κατασκευάζονται στην Ευρώπη — ή σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές —, και συνεπώς στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και στους Ευρωπαίους εργαζομένους, ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα με βάση την ποιότητα, πλήρως αντικειμενικό και αξιόπιστο.

4.11 Ο αντίκτυπος των νομοθετικών προτάσεων για τις ΜΜΕ, κρίνεται σκόπιμο να αξιολογηθεί σύμφωνα με το πνεύμα της «Small Business Act» (Πράξη για τις Μικρές Επιχειρήσεις) ⁽³⁾. Επομένως, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τη θέση της Επιτροπής να μην θεωπιστεί καμία απαλλαγή για τις ΜΜΕ ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύει ένα προϊόν για την υγεία ή την ασφάλεια των καταναλωτών ή των επαγγελματιών χρηστών, η διαφύλαξη των φυσικών πόρων, η συμβατότητα με τα υφιστάμενα τεχνικά συστήματα, συνιστούν στόχους δημοσίου συμφέροντος που είναι ανεξάρτητοι από το μέγεθος της επιχείρησης που σχεδίασε ή κατασκεύασε το προϊόν. Επιπροσθέτως, ολόκληροι κλάδοι, ιδίως όσον αφορά ορισμένα καταναλωτικά αγαθά όπως η ένδυση ή ο οικιακός εξοπλισμός, είναι κατακερματισμένοι και συγκροτούνται από μεγάλο αριθμό ΜΜΕ. Είναι απαράδεκτο να υποβαθμιστούν οι κανονιστικές απαιτήσεις για τις ΜΜΕ, καθότι, εκ των πραγμάτων, αυτό θα σημαίνει ότι απαλλάσσονται εξ ολοκλήρου οι κλάδοι αυτοί, οι οποίοι έχουν σημαντικό συνολικό αντίκτυπο επί της κατανάλωσης — και συνεπώς επί των κινδύνων. Ακόμη, μια τέτοια απαλλαγή θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας αγοράς δύο ταχυτήτων, στην οποία η προσφορά που προέρχεται από τις ΜΜΕ θα θεωρείται (δικαιώς) κατώτερης ποιότητας, εφόσον θα διέπεται από λιγότερες ή λιγότερο απαιτητικές προδιαγραφές, γεγονός που θα εντείνει το ανταγωνιστικό τους μειονέκτημα έναντι των μεγάλων ομίλων, που διαθέτουν και πολύ μεγαλύτερο προϋπολογισμό για τη διαφήμιση.

4.12 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι οι αλλαγές προδιαγραφών είναι τόσο συχνές που επιβαρύνουν υπερβολικά τις επιχειρήσεις. Η συχνότητα αλλαγής προδιαγραφών εξαρτάται από την ένταση καινοτομίας του εκάστοτε κλάδου και συντελεί στη μη τιμολογιακή ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, άρα δεν πρέπει να επιβραδυνθεί. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι ΜΜΕ πρέπει να ενημερώνονται καλύτερα για τις εξελίξεις αυτές, εν ανάγκη με χρήση της βάσης δεδομένων που αναφέρεται στο σημείο 4.7. Επομένως, η λύση που προτείνει η Επιτροπή με την αλλαγή των προδιαγραφών βάσει κανονισμού και όχι βάσει οδηγίας, ανταποκρίνεται καταλλήλως και επαρκώς στις ανησυχίες που διατυπώνονται.

⁽³⁾ ΕΕ C 376, 22.12.2011, σ. 51.

4.13 Κατά την ΕΟΚΕ, η ιστορική εμπειρία που έχουν αποκομίσει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τον μακρύ δρόμο που έχουν διανύσει από το 1993, και που ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί, προς την πραγματική συγκρότηση μιας ενιαίας αγοράς των βιομηχανικών προϊόντων, η οποία θα λαμβάνει πλήρως υπόψη τον πολιτικό — και συνεπώς δημοκρατικό, ανοιχτό και διαφανή — χαρακτήρα της ρύθμισης των τεχνικών προδιαγραφών που τα αφορούν, πρέπει οπωσδήποτε να διαφυλαχθεί και κατά τη σύναψη συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών. Η ΕΟΚΕ καλεί, λοιπόν, την Επιτροπή, κατά τις τρέχουσες διαπραγματεύσεις, να θεσπίσει θεσμικό πλαίσιο που θα κατοχυρώνει τον ίδιο αυτό δημοκρατικό, ανοιχτό και διαφανή χαρακτήρα, κατά τις 5 φάσεις της διαδικασίας τυποποίησης και, κατόπιν, ελέγχου της συμμόρφωσης που περιγράφονται στο σημείο 3.6 παραπάνω. Οι προδιαγραφές που αφορούν τα προϊόντα και οι κανόνες και αποφάσεις που προστατεύουν δημόσια συμφέροντα, καθώς επίσης και οι κυρώσεις για τις παραβιάσεις τους, πρέπει να μην μπορούν να προσβληθούν ως μη δασμολογικοί φραγμοί, εφόσον συμμορφώνονται προς την ενωσιακή νομοθεσία και τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

4.14 Η επίτευξη στόχων κοινής ωφέλειας μέσω τεχνικών προδιαγραφών, όταν η αλυσίδα προστιθέμενης αξίας είναι διεθνής και υπερβαίνει το πεδίο εφαρμογής των κανόνων μίας και μόνο δικαιοδοτικής αρχής, παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσχέρειες, που δεν έχουν επιλυθεί ακόμη. Η ΕΟΚΕ προτείνει οι προσπάθειες στον τομέα αυτόν να επικεντρωθούν κυρίως στην παροχή και την πιστοποίηση αντικειμενικών και αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με το προϊόν και με τις φυσικές και κοινωνικές διαδικασίες παραγωγής του. Τα στοιχεία αυτά, που θα ακολουθούν το προϊόν σε όλο το μήκος της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας, θα μπορούν έτσι να αντιπαραβάλλονται προς τις «ουσιώδεις απαιτήσεις» της εκάστοτε δικαιοδοτικής αρχής, με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων.

4.15 Ορισμένοι φραγμοί που εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία και τον ελεύθερο ανταγωνισμό εξακολουθούν να υφίστανται. Παράδειγμα είναι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που κατοχυρώνουν τεχνικά πρότυπα ή η αποτελεσματικότητα των ελέγχων εφαρμογής των προδιαγραφών και της νομοθεσίας.

4.16 Όταν ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κατοχυρώνει μια καινοτομία, η οποία στη συνέχεια ορίζεται ως τεχνικό πρότυπο, οι ανταγωνιστές πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υποχρεωτικές άδειες χρήσης σε λογικές τιμές. Η νομοθεσία περί διανοητικής ιδιοκτησίας πρέπει να προσφέρει πραγματική προστασία της καινοτομίας, χωρίς όμως να μπορούν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας να χρησιμοποιούνται για παρεμπόδιση του ανταγωνισμού στη βιομηχανία και της καινοτομίας. Επομένως, ο ρόλος της, κατά την ΕΟΚΕ, πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της προώθησης της ελεύθερης κυκλοφορίας στην ενιαία αγορά, στην οποία θα συμβάλει με καθοριστικό τρόπο το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το οποίο η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα. Αντ' αυτού, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι, σε ορισμένες μη ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας δεν υπόκειται πάντοτε σε επαρκή έρευνα όσον αφορά την προτεραιότητα δικαιώματος, γεγονός που υπονομεύει την αναγνώριση του καινοτόμου χαρακτήρα τους· η έγκριση δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας για κοινοτυπίες θέτει υπό αμφισβήτηση τον ευρηματικό χαρακτήρα τους· παράλληλα, η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που αφορούν αφηρημένες έννοιες εμφάνισης και αίσθησης (look and feel), ανεξάρτητα από την τεχνική διεργασία επίτευξής τους, έρχεται σε αντίθεση με την ίδια την αρχή του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, που αφορά αποκλειστικά τον τρόπο επίτευξης ενός αποτελέσματος. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί τις προϋποθέσεις καταχρηστικής προσφυγής στη δικαιοσύνη, κατά την οποία οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

4.17 Άλλο παράδειγμα είναι οι κυρώσεις που επιβάλλονται για τις παραβιάσεις των εθνικών ή ευρωπαϊκών τεχνικών προδιαγραφών, οι οποίες δεν είναι πάντοτε κατάλληλες, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Οι κυρώσεις, διοικητικές ή ποινικές, όπως και ο έλεγχος των αγορών, υπάγονται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Η ανομοιογένεια που τις χαρακτηρίζει κινδυνεύει να δημιουργήσει καταστάσεις άγρας αρμόδιου δικαστηρίου (forum shopping) κατά τη διάθεση νέων προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά. Θα ήταν λοιπόν σκόπιμο να αξιοποιηθούν ο «μπλε οδηγός», το σύστημα RAPEX, η διαδικασία SOLVIT ή άλλα μέτρα που θα προωθήσουν την αύξηση της ομοιογένειας των κυρώσεων και την καθιέρωση συγκρίσιμων επιπέδων και τεχνικών ελέγχου της αγοράς και της διανομής προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να ενισχυθεί η συνοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Επιτροπή, που έχει την πρωτοβουλία πρότασης νομοθετικών διαδικασιών και τον έλεγχο της εφαρμογής τους μέσω της επιτήρησης της δράσης των κρατών μελών, μπορεί να προσφύγει στο ευρωπαϊκό δικαστήριο σε περίπτωση παράβασης. Στο ευρωπαϊκό δικαστήριο αναπόκειται, σε τελευταίο βαθμό, να εγγυηθεί την ύπαρξη συνοχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά τις νομοθεσίες των κρατών μελών και τον έλεγχο εκ μέρους τους των αγορών και των προϊόντων και υπηρεσιών.

4.18 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ενίσχυση της επιτήρησης της αγοράς.

4.18.1 Για να καταπολεμηθεί η αντικανονική επίθεση της σήμανσης «CE» από τυχόν πλημμελώς πληροφορημένους ή ασυνείδητους παραγωγούς, θα ήταν σκόπιμο να βελτιωθούν οι τελωνειακοί έλεγχοι που αφορούν την είσοδο και τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων και να εξασφαλιστεί η τήρηση των υποχρεώσεων συμμόρφωσης των προϊόντων, οι οποίες βαρύνουν τους εκάστοτε εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους, εισαγωγείς και διανομείς, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της Ένωσης. Η ένδειξη, στη σήμανση «CE», ενός αριθμού αναφοράς που θα υποδεικνύει τον κατά νόμο υπεύθυνο και θα παρέχει διαδικτυακή πρόσβαση στη νομική του ταυτότητα και στον φάκελο συμμόρφωσης θα μπορούσε να διευκολύνει τον έλεγχο της συμμόρφωσης, μεταξύ άλλων και από τους καταγγέλλοντες καταναλωτές (βλ. σημείο 4.8).

4.18.2 Με δεδομένο το περιβάλλον δημοσιονομικής λιτότητας, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στην ανάγκη να παρασχεθούν στις αρμόδιες για την επιτήρηση της αγοράς αρχές τα αναγκαία μέσα για τη διεκπεραίωση της αποστολής τους, και να επικεντρωθεί η δράση τους στους τόπους όπου συγκεντρώνονται οι απόπειρες απάτης [λιμένες, διανομή σε πολύ χαμηλές τιμές (hard discount), πλανόδιο εμπόριο], με ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της παραποίησης. Ο μηχανισμός των καταγγελλόντων που περιγράφεται στο σημείο 4.8 θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά τους, χωρίς υψηλό κόστος για τα δημόσια οικονομικά.

4.18.3 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι ορισμένοι οικονομικοί φορείς της βιομηχανίας είναι δυνατό να έχουν μεγάλη βαρύτητα στην οικονομική δραστηριότητα ή την απασχόληση ενός κράτους μέλους, σε σημείο που η απειλή μετεγκατάστασης εκ μέρους τους να κινδυνεύει να εξαναγκάσει την εθνική διοίκηση να εγκαταλείψει οιαδήποτε επιβολή κυρώσεων — γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τους καταναλωτές, ενώ αποτελεί αθέμιτο ανταγωνισμό έναντι των επιχειρήσεων και των εργαζομένων όλης της Ένωσης.

4.19 Κατά την ΕΟΚΕ, είναι δυνατό, μέσω της υποχρέωσης υποβολής τακτικών εκθέσεων και της διενέργειας επιτόπιων ερευνών, να παρακολουθούνται πολύ στενά οι εξελίξεις των προϊόντων. Οι οργανώσεις καταναλωτών και οι οργανώσεις εργαζομένων είναι απόλυτα ικανές να αναλάβουν τον ρόλο του καταγγέλλοντος, ιδίως για ζητήματα υγείας και ασφάλειας, και θα πρέπει να αναγνωριστούν ως ενδιαφερόμενα μέρη σε όλα τα επίπεδα χάραξης και εφαρμογής προδιαγραφών.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης, την πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες κινητικότητας και την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών εργασίας»

COM(2014) 6 final — 2014/0002 (COD)

(2014/C 424/04)

Εισηγήτρια η κ. Drbalová

Συνεισηγητής ο κ. Pariza Castañios

Στις 3 και στις 6 Φεβρουαρίου 2014 αντίστοιχα, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης, την πρόσβαση των εργαζομένων σε υπηρεσίες κινητικότητας και την περαιτέρω ενοποίηση των αγορών εργασίας

COM(2014) 6 final — 2014/0002 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 116 ψήφους υπέρ, 0 κατά και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αντικατάσταση του κανονισμού 492/2011 και της εκτελεστικής απόφασης 2012/733/ΕΕ με ένα ενιαίο μέσο, το οποίο θα αυξάνει τη διαφάνεια, θα επιτρέπει την αποτελεσματική αυτόματη αντιστοίχιση, θα ορίζει υπηρεσίες υποστήριξης, θα εισάγει ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών για τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα στην αγορά εργασίας και θα λειτουργεί υπέρ της κατάργησης των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ορίσει τη δίκαιη κινητικότητα στο άρθρο 2 Ορισμός υπό το πρίσμα των νέων χαρακτηριστικών της κινητικότητας και της μεγαλύτερης ανάγκης για δίκαιη κινητικότητα. Ο ορισμός αυτός πρέπει να είναι ισορροπος. Ως βάση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την τρέχουσα διατύπωση στο τμήμα 2 του κανονισμού 492/2011, και ταυτόχρονα να εκφράσει την πρόθεσή της να εγγυηθεί ότι θα υποστηρίξει πλήρως τα άτομα που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην εργασία σε άλλα κράτη μέλη, με βάση τη συνειδητή επιλογή τους.

1.3 Η ΕΟΚΕ κατανοεί την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να παρέχει έναν σχεδόν πλήρη κατάλογο θέσεων εργασίας μέσω της διαδικτυακής πύλης EURES, επεκτείνοντας την αρχή της διαφάνειας σε οργανισμούς εκτός των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ), μέσω της εθελοντικής συμμετοχής των εταιρών του EURES στο δίκτυο EURES, βάσει των ελάχιστων κοινών κριτηρίων. Ωστόσο, εντοπίζει κινδύνους εάν δεν διασφαλίζεται ότι οι ιδιωτικοί πάροχοι υπηρεσιών πληρούν τις ίδιες προδιαγραφές ποιότητας με τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης. Τα κράτη μέλη δύνανται πάντως να θεσπίσουν κριτήρια πέραν εκείνων που προβλέπονται στο παράρτημα, εφόσον το κρίνουν απαραίτητο, ενώ δεν πρέπει σε καμία περίπτωση αυτά να εισάγουν διακρίσεις. Δεν πρέπει επί ουδενί να επιτρέπεται σε συμμετέχοντες ιδιωτικούς φορείς παροχής υπηρεσιών να χρεώνουν για τις υπηρεσίες τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να κοινοποιούν συστηματικά βασικές πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο EURES και τις συγκεκριμένες υπηρεσίες υποστήριξης που προσφέρει, ιδίως στους συννοριακούς εργαζομένους και τους νέους, καθώς και να κοινοποιούν και να προβάλλουν καλύτερα τις υπηρεσίες EURES.

1.5 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την εστίαση στην ανάπτυξη και την υποστήριξη της διασυνοριακής συνεργασίας, καθώς και την πρόταση σχετικά με τη χρήση θυρίδων ενιαίας εξυπηρέτησης για επικοινωνία με τους μεθνοριακούς εργαζομένους και τους εργοδότες στις παραμεθόριες περιοχές. Συνιστά την ενίσχυση του ρόλου των διασυνοριακών συμπράξεων EURES (EURES-T).

1.6 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για συνοχή και συνέργειες με τις πολιτικές της ΕΕ με στόχο την προώθηση της κινητικότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά τη δημιουργία ενός δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ), και τη λήψη μέτρων ώστε να ενισχυθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των πολιτών, καθώς και των οικογενειών τους εντός της ΕΕ. Όσον αφορά την εφαρμογή των Εγγυήσεων για τη νεολαία, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την επέκταση του δικτύου EURES σε εκείνες τις κατηγορίες πολιτών που αναζητούν περιόδους μαθητείας, πρακτικής άσκησης ή κάθε άλλη ευκαιρία απασχόλησης, δυνάμει των άρθρων 45 και 46 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ούτως ώστε να επιτρέπεται στους εν λόγω εργαζομένους να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους, δυνάμει των άρθρων 45 και 46 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

1.7 Επίσης, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι, λόγω της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων του δικτύου EURES και των νέων ρόλων που θα έχουν οι υπηρεσίες υποστήριξης, τα εθνικά γραφεία συντονισμού θα πρέπει να διαθέτουν επαρκές προσωπικό και άλλους πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, συμπεριλαμβανομένων υψηλής ποιότητας προγραμμάτων κατάρτισης του προσωπικού.

1.8 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν την τεχνική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και να τηρήσουν τις προθεσμίες που έχουν τεθεί για την κατάρτιση ενός πρώτου καταλόγου των εθνικών συστημάτων ταξινόμησης τους. Έτσι, θα είναι δυνατό να συγκριθούν όλα τα δεδομένα ταξινόμησης μέσω του ευρωπαϊκού συστήματος ταξινόμησης για τις δεξιότητες/ικανότητες, τα προσόντα και τα επαγγέλματα (ESCO — European skills, competences, qualifications and occupations).

1.9 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι το νέο σύστημα χρηματοδότησης δεν πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τον ρόλο των διασυνοριακών συμπράξεων του δικτύου EURES και πιστεύει ότι οι συμπράξεις αυτές πρέπει να συνεχίσουν να δέχονται οικονομική στήριξη μέσω των οριζόντιων ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοτήτων, με τη δυνατότητα ενίσχυσής τους από εθνικούς πόρους ή από το ΕΚΤ.

1.10 Όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων και δεικτών, η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη ευαισθητοποίησης ως προς τους τρόπους με τους οποίους ο κανονισμός θεσπίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών σε σχέση με τη μεταβίβαση πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων, λόγω χάρη, για τους διακινούμενους εργαζομένους, στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμα συστήματα για την παρακολούθηση ορισμένων δεικτών. Η ΕΟΚΕ προτείνει οι ποσοτικοί δείκτες να συμπληρωθούν με ποιοτικούς δείκτες.

1.11 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στον κεντρικό ρόλο των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα επίπεδα, ως κύριων παραγόντων της αγοράς εργασίας. Απευθύνει έκκληση να αναγνωριστούν ως πλήρεις εταίροι, με αρμοδιότητες που να περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλών και βοήθειας στις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους και την παροχή πληροφοριών σχετικά με εταιρικά ζητήματα και τις συνθήκες εργασίας. Συνιστάται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν συστήματα που θα επιτρέπουν στους κοινωνικούς εταίρους να συμμετέχουν αποτελεσματικά στα εθνικά γραφεία συντονισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές πρακτικές και τα νομοθετικά συστήματα.

1.12 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει μια ενδεδειγμένη δέσμη νομοθετικών μέτρων για τη βελτίωση του συντονισμού των κοινωνικών συστημάτων ασφαλείας και την αναγνώριση και μεταφορά των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

1.13 Όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, η ΕΟΚΕ συνιστά στην ΕΚ να λάβει υπόψη τις συστάσεις που διατύπωσε ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (EDPS) στη Γνώμη του της 3ης Απριλίου 2014.

2. Εισαγωγή

2.1 Η οικονομία της ΕΕ έχει επανέλθει σε τροχιά ανάκαμψης, με το ποσοστό ανεργίας να παραμένει σχετικά σταθερό από τα μέσα του 2013 ⁽¹⁾. Η μακροπρόθεσμη ανεργία εξακολουθεί να αυξάνεται λόγω της παρατεταμένης κρίσης. Η ανεργία των νέων βρίσκεται σε ανησυχητικά επίπεδα, ενώ η φτώχεια μεταξύ των εργαζομένων επίσης αυξάνεται ⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 801 final.

⁽²⁾ COM(2014) 12 final.

2.2 Η κατάσταση αυτή απαιτεί επειγόντως την κινητοποίηση όλων των μέτρων και μέσων με στόχο την ενίσχυση του ανοικτού χαρακτήρα και του δυναμισμού των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας, την καλύτερη αντιστοιχία προσφοράς και ζήτησης και την αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ. Η αυξημένη κινητικότητα εντός της ΕΕ θα διευρύνει τις ευκαιρίες απασχόλησης για τους εργαζομένους και θα βοηθήσει τους εργοδότες να καλύψουν τις κενές θέσεις εργασίας αποτελεσματικότερα και ταχύτερα ⁽³⁾.

2.3 Στην Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας ⁽⁴⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε να μεταρρυθμίσει το δίκτυο EURES για να βελτιώσει την ικανότητά του να αντιστοιχίζει προσόντα και ανάγκες και να τοποθετεί εργαζομένους σε θέσεις εργασίας, υλοποιώντας την ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, και για να την επεκτείνει στην υποστήριξη της πρωτοβουλίας «Η πρώτη σου δουλειά μέσω του EURES».

2.4 Η δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επικαιροποιήσει το δίκτυο EURES αναφέρεται και στην Έκθεση για την ιθαγένεια της ΕΕ ⁽⁵⁾ και συνάδει με άλλες πρωτοβουλίες της για τη στήριξη της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στην ΕΕ ⁽⁶⁾, τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ) ⁽⁷⁾, την εφαρμογή μίας δέσμης μέτρων για την απασχόληση ⁽⁸⁾ και την αξιοποίηση όλων των μέσων για να εισέλθουν οι νέοι στην αγορά εργασίας ⁽⁹⁾.

2.5 Για την ΕΟΚΕ, η ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων βάσει της ίσης και μη διακριτικής μεταχείρισης ⁽¹⁰⁾, καθώς και η άρση των εμποδίων κινητικότητας ⁽¹¹⁾ συγκαταλέγονται στις προτεραιότητες της ΕΕ. Έχει επισημάνει σε πολλές συστάσεις της ότι το δίκτυο EURES ⁽¹²⁾ πρέπει να καταστεί ένα πραγματικό μέσο για την αντιστοιχία της προσφοράς και της ζήτησης στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

3. Το περιεχόμενο της πρότασης

3.1 Το δίκτυο EURES υπέστη ορισμένες αλλαγές κατόπιν απόφασης ⁽¹³⁾ που έλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2012 με δική της πρωτοβουλία. Ωστόσο, το κεφάλαιο II του κανονισμού αριθ. 492/2011, το οποίο αποτελεί το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο για την αντιστάθμιση προσφοράς και ζήτησης εργασίας και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών για την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ, υπέστη ελάχιστες τροποποιήσεις από το 1992. Στο πλαίσιο του προτεινόμενου κανονισμού, θα αναθεωρηθεί ο Χάρτης για τις EURES ⁽¹⁴⁾.

3.2 Τα νέα δεδομένα που συντείνουν στην ανάγκη επείγουσας και πλήρους μεταρρύθμισης του τρόπου λειτουργίας του δικτύου EURES είναι τα εξής: οι νέες μορφές κινητικότητας και οι αλλαγές στην τεχνολογία ανταλλαγής δεδομένων για κενές θέσεις εργασίας, η χρήση πολλών και ποικίλων διαύλων προσλήψεων από άτομα που αναζητούν εργασία και από εργοδότες, ο διευρυμένος ρόλος των παραγόντων διαμεσολάβησης της αγοράς εργασίας και τέλος, ο αυξανόμενος αριθμός των εργαζομένων που είναι αποφασισμένοι να μεταναστεύσουν για να εργαστούν.

3.3 Η βέλτιστη επιλογή, για να επιτευχθούν γρήγορα οι στόχοι και να πληρωθούν τα κενά που έχουν εντοπιστεί, είναι η κατάρτιση ενός νέου κανονισμού και η δημιουργία ενός ξεχωριστού μέσου. Στόχος είναι το δίκτυο EURES να εξελιχθεί σε ένα πραγματικό εργαλείο εύρεσης εργασίας και πρόσληψης εργαζομένων βάσει της ίσης και μη διακριτικής μεταχείρισης. Το δίκτυο θα επεκταθεί σταδιακά ούτως ώστε να περιλαμβάνει προγράμματα μαθητείας και πρακτικής άσκησης (το πιλοτικό πρόγραμμα «Η πρώτη σας θέση εργασίας μέσω του EURES»).

3.4 Πριν από την υιοθέτηση της απόφασης του 2012 και στηριζόμενη σε αξιολόγηση του δικτύου EURES που πραγματοποιήθηκε το 2010 ⁽¹⁵⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις με θέμα τις υπάρχουσες ελλείψεις και την πιθανή μελλοντική πορεία του δικτύου. Η συμβουλευτική επιτροπή για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η οποία αναμενόταν να διαδραματίσει έναν περισσότερο ενεργό ρόλο στη διαδικασία, κλήθηκε να διατυπώσει τη γνώμη της επί της παρούσας πρότασης.

⁽³⁾ Από τα 241 εκατομμύρια του συνολικού ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού, μόνο τα 7,5 εκατομμύρια περίπου (3,1 %) είναι οικονομικά ενεργά σε άλλο κράτος μέλος.

⁽⁴⁾ COM(2010) 682 final, 23.11.2010.

⁽⁵⁾ COM(2013) 269 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 430 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 173 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 727 final.

⁽¹⁰⁾ EE C 341 της 21.11.2013, σ. 54-58

⁽¹¹⁾ EE C 228 της 22.09.2009, σ. 14

⁽¹²⁾ EE C 67 της 06.03.2014, σ. 116-121, EE C 214, 8.7.2014, σ. 36-39

⁽¹³⁾ COM(2014) 6 final 2014/0002 (COD)

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 100 «Μεταρρύθμιση του EURES για την εκπλήρωση των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020», συνοδευτικό έγγραφο της ανακοίνωσης COM(2012) 173 final.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 731 final.

3.5 Η αξιολόγηση της επιτροπής αυτής εντόπισε θεμελιώδεις ελλείψεις στο δίκτυο EURES. Οι πιο σημαντικές από αυτές είναι: 1) η ελλιπής συγκέντρωση κενών θέσεων εργασίας και βιογραφικών σημειωμάτων με δυνατότητα πρόσβασης σε ενωσιακό επίπεδο για όλα τα κράτη μέλη· 2) η περιορισμένη ικανότητα αντιστοίχισης της πύλης EURES· 3) η άριση πρόσβαση στις υπηρεσίες του EURES σε επίπεδο ΕΕ· 4) η περιορισμένη διαθεσιμότητα βοήθειας για την αντιστοίχιση, την πρόσληψη και την εύρεση εργασίας προς τα άτομα που αναζητούν εργασία και τους εργοδότες και 5) η αναποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις ελλείψεις ή τα πλεονάσματα στην αγορά εργασίας.

3.6 Το δίκτυο EURES δεν δύναται πλέον να λειτουργεί στην παρούσα του μορφή. Όλα τα κράτη μέλη υποστήριξαν την ιδέα επαναπροσανατολισμού του EURES και κατάρτισης κύκλου προγραμματισμού και κοινών δεικτών για τις δραστηριότητες του EURES με στόχο την αύξηση της διαφάνειας σχετικά με τις επιδόσεις, την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και τη βελτίωση του συντονισμού των δράσεων.

3.7 Βασικές πληροφορίες για το δίκτυο EURES πρέπει να διατίθενται σε όλη την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε κάθε άτομο που αναζητά εργασία ή σε κάθε εργοδότη που αναζητά υπηρεσίες προσλήψεων για πελάτες. Τα άτομα αυτά πρέπει να έχουν πρόσβαση στο δίκτυο EURES, ενώ οι λειτουργίες του δικτύου πρέπει να υποστηρίζονται μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα εργασίας σε εθνικό επίπεδο.

3.8 Σκοπός της υπό εξέταση πρότασης είναι η επίτευξη σχεδόν πλήρους παροχής κενών θέσεων εργασίας στην πύλη EURES, παράλληλα με την εξασφάλιση άμεσης πρόσβασης στις ίδιες κενές θέσεις για όλους τους αναζητούντες εργασία της Ευρώπης. Συγχρόνως, θα διατίθεται εκτεταμένη ομάδα βιογραφικών σημειωμάτων εκ των οποίων θα μπορούν να επιλέξουν οι εγγεγραμμένοι εργοδότες.

3.9 Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η πύλη EURES μπορεί να αντιστοιχίζει αυτόματα και με μεγάλη ακρίβεια τις κενές θέσεις εργασίας και τα βιογραφικά σημειώματα μεταξύ των κρατών μελών, με δυνατότητα μετάφρασης σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ και κατανόηση των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων, των προσόντων και της επαγγελματικής κατάρτισης που αποκτήθηκαν σε εθνικό και τομεακό επίπεδο.

3.10 Κάθε δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το δίκτυο EURES, η οποία απαιτεί ανθρώπινους ή/και οικονομικούς πόρους, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τη θέσπιση προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία («EaSI») ⁽¹⁶⁾ (για την περίοδο 2014-2020).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Ορισμοί

4.1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ορίσει με κατάλληλο τρόπο τη δίκαιη κινητικότητα, υπό το πρίσμα των νέων χαρακτηριστικών της κινητικότητας και της μεγαλύτερης ανάγκης για δίκαιη κινητικότητα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την τρέχουσα διατύπωση στο τμήμα 2 του κανονισμού 492/2011 και ταυτόχρονα να αποσαφηνίσει ότι η δίκαιη κινητικότητα μπορεί και να περιλαμβάνει το δικαίωμα ενός ατόμου να έχει πρόσβαση και να επωφελείται από το σύνολο των προσφερόμενων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη.

4.1.2 Η έννοια της κινητικότητας πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη τις απόψεις και την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε χώρας, για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αποτελεσματικής κυκλοφορίας των προικισμένων ατόμων. Σύμφωνα με το άρθρο 26 της πρότασης, τα κράτη μέλη καταρτίζουν πολιτικές κινητικότητας, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των πολιτικών τους για την απασχόληση.

4.2 Διαφάνεια

4.2.1 Η ΕΟΚΕ κατανοεί την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επεκτείνει την αρχή διαφάνειας σε άλλες οντότητες, εντούτοις διαβλέπει πιθανά προβλήματα εάν οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, τα ιδιωτικά γραφεία ευρέσεως εργασίας και άλλοι οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες απασχόλησης δεν ανταποκρίνονται στα ίδια κριτήρια ποιότητας (με βάση τις προδιαγραφές των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης). Το σύστημα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και να τηρεί την αρχή της ίσης μεταχείρισης των αιτούντων οργανισμών.

4.2.2 Συγχρόνως, η παρούσα πρόταση κανονισμού προβλέπει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και άλλοι εταίροι του δικτύου EURES θα πρέπει να μεριμνούν για την καλύτερη πρόσβαση στην πύλη EURES μέσω των δικών τους πύλων ευρέσεως εργασίας. Σε ορισμένες χώρες, είναι πολύ δύσκολο να επικοινωνήσει κανείς με σύμβουλο του δικτύου EURES. Πολλά άτομα που αναζητούν εργασία, ιδίως τα άτομα νεαρής ηλικίας, αντιμετωπίζουν επίσης μια σειρά γραφειοκρατικών και οικονομικών εμποδίων.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 238.

4.2.3 Επίσης, η πρόσφατη εμπειρία καταδεικνύει ότι, σε πολλές χώρες, το ευρύ κοινό, και ιδίως οι νέοι, γνωρίζουν ελάχιστα το δίκτυο EURES και τις υπηρεσίες του. Εκτός αυτού, μόλις το ένα τρίτο των εργοδοτών γνώριζαν για το δίκτυο EURES προτού απευθυνθούν σε αυτό. Τα κράτη μέλη οφείλουν να προβάλλουν και να προωθούν με καλύτερο τρόπο τις υπηρεσίες EURES, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι τα άτομα ενημερώνονται πλήρως πριν δεχθούν μια θέση εργασίας σε άλλο κράτος μέλος.

4.2.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την επέκταση του δικτύου EURES σε εκείνες τις κατηγορίες πολιτών, ιδίως στους νέους, που αναζητούν περιόδους μαθητείας, πρακτικής άσκησης ή κάθε άλλη ευκαιρία απασχόλησης, ούτως ώστε να επιτρέπεται στους εν λόγω εργαζομένους να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους, δυνάμει των άρθρων 45 και 46 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

4.2.5 Η ΕΟΚΕ χαίρει επίσης την έμφαση που δίδεται στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας και στη χρήση θυρίδων ενιαίας εξυπηρέτησης για την επικοινωνία με τους διασυνοριακούς εργαζομένους και τους εργοδότες των μεθοριακών περιοχών. Συνιστά τη χρήση των σημείων επαφής για επιχειρήσεις που έχουν ήδη συσταθεί.

4.2.6 Οι διασυνοριακές συμπράξεις του δικτύου EURES-T, οι οποίες φέρνουν σε επαφή τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις περιφερειακές οργανώσεις εργοδοτών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τις τοπικές ή περιφερειακές αρχές, πρέπει να ενισχυθούν και ο ρόλος τους πρέπει να προσδιοριστεί με σαφήνεια.

4.2.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει να διασαφηνιστεί η σχέση μεταξύ του δικτύου EURES και του SOLVIT (δίκτυο επίλυσης προβλημάτων στην εσωτερική αγορά), της διαδικτυακής πύλης για παροχή συμβουλών και πληροφοριών σχετικά με την ενιαία αγορά της ΕΕ. Αυτό ισχύει ιδίως για τις διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 4, όπου προβλέπεται ότι το εθνικό γραφείο συντονισμού παρέχει υποστήριξη σε περίπτωση καταγγελιών σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας και τις προσλήψεις μέσω EURES και τη συνεργασία με δημόσιες αρχές, όπως οι υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας.

4.3 Αυτοματοποιημένη αντιστοίχιση μέσω της κοινής πλατφόρμας ΤΠ

4.3.1 Παρόλο που ο μηχανισμός εξισορρόπησης της προσφοράς και της ζήτησης κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 του Κανονισμού 492/2011 ⁽¹⁷⁾, δεν έχει ακόμα τεθεί σε εφαρμογή η αυτόματη ηλεκτρονική ανταλλαγή βιογραφικών σημειωμάτων και άλλων πληροφοριών για τα άτομα που αναζητούν εργασία.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι, στο παρόν στάδιο, η διαλειτουργικότητα δεν απαιτεί την εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων ταξινόμησης. Ωστόσο, υποστηρίζει την έκκληση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν μια αρχική καταγραφή των συστημάτων ταξινόμησης τους. Με αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατή η σύγκριση όλων των δεδομένων ταξινόμησης με το ευρωπαϊκό σύστημα ταξινόμησης για τις δεξιότητες/ικανότητες, τα προσόντα και τα επαγγέλματα (ESCO), το οποίο θα χρησιμεύσει ως μέσο για την αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων και την πλήρη διαλειτουργικότητα μεταξύ των εθνικών αρχών.

4.4 Υπηρεσίες υποστήριξης

4.4.1 Το δίκτυο EURES πρέπει να παρέχει μία ολοκληρωμένη δέσμη υπηρεσιών στους πελάτες του (άτομα που αναζητούν εργασία και εργοδότες), να συμμετέχει στην ευαισθητοποίηση του κοινού, να διοχετεύει πληροφορίες, να εισάγει μηχανισμούς για περαιτέρω διευκόλυνση της διαδικασίας εγγραφής, να παρακολουθεί τα βιογραφικά σημειώματα και τις κενές θέσεις εργασίας, να αντιστοιχίζει αυτόματα την προσφορά και τη ζήτηση, να συμπληρώνει τις κενές θέσεις εργασίας, να βοηθά στην πρόσληψη και να παρέχει στους αιτούντες τα στοιχεία επικοινωνίας των ενδιαφερόμενων οργανισμών, ιδίως των συνδικαλιστικών οργανώσεων, στους οποίους θα μπορούν να στραφούν εφόσον προσληφθούν.

4.4.2 Οι υπηρεσίες προς τους εργαζομένους και τους εργοδότες πρέπει να παρέχονται δωρεάν.

4.4.3 Η ΕΟΚΕ χαίρει το γεγονός ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να ανταλλάσσουν σε συστηματικότερη βάση εθνικές πληροφορίες σχετικά με τις ελλείψεις ή τα πλεονάσματα στην αγορά εργασίας, καθώς και τη χάραξη πολιτικών στον τομέα αυτό. Ωστόσο, οι αποφάσεις για τη χάραξη των εν λόγω πολιτικών δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.

⁽¹⁷⁾ «Η ειδικευμένη υπηρεσία κάθε κράτους μέλους απευθύνει τακτικά στις ειδικευμένες υπηρεσίες των άλλων κρατών μελών, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού [...]: α) τις προσφορές εργασίας στις οποίες μπορούν να ανταποκριθούν υπήκοοι άλλων κρατών μελών· β) τις προσφορές εργασίας που απευθύνονται σε τρίτα κράτη· γ) τις αιτήσεις εργασίας που υπέβαλαν άτομα τα οποία έχουν δηλώσει επίσημα ότι επιθυμούν να εργαστούν σε άλλο κράτος μέλος· δ) πληροφορίες, κατά περιφέρεια και κλάδους δραστηριότητας, σχετικά με τα άτομα που ζητούν εργασία και έχουν δηλώσει ότι είναι πράγματι διατεθειμένα να εργαστούν σε άλλη χώρα.»

4.4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να υπάρχει σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων μεταξύ του ευρωπαϊκού γραφείου συντονισμού, αποστολή του οποίου είναι η διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου και η παροχή οριζόντιας υποστήριξης, και των εθνικών γραφείων συντονισμού, των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των εταιρών του δικτύου EURES.

4.4.5 Με την επέκταση των αρμοδιοτήτων του δικτύου EURES, τα εθνικά γραφεία συντονισμού θα αναλάβουν μια σειρά νέων ρόλων και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να έχουν επαρκή προσωπικό και χρηματοδότηση, καθώς και ποιοτικά προγράμματα κατάρτισης του προσωπικού. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα εθνικά γραφεία συντονισμού λαμβάνουν τεχνική βοήθεια και συμβουλές στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

4.4.6 Θα ήταν χρήσιμο τα εθνικά γραφεία συντονισμού να καταρτίσουν προγράμματα εργασίας για τους οργανισμούς που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του δικτύου EURES της χώρας τους. Στα προγράμματα αυτά πρέπει να συμπεριλαμβάνονται προγραμματισμένες δραστηριότητες, το σύνολο των ανθρώπινων και χρηματοδοτικών πόρων που θα διατίθενται για την υλοποίησή τους, καθώς και οι μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης αυτών των δραστηριοτήτων.

4.5 Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

4.5.1 Τα μέτρα που προβλέπει ο κανονισμός πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁽¹⁸⁾. Η συγκατάθεση των εργαζομένων για την παροχή πληροφοριών στην πύλη EURES πρέπει να είναι ρητή, σαφής, συγκεκριμένη και να παρέχεται ελεύθερα, κατόπιν ενημέρωσης.

4.5.2 Σκοπός είναι να διασφαλιστεί τόσο η ουσιαστική τήρηση των κανόνων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των ατόμων, όσο και η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών και των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, ή μεταξύ των ίδιων των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, στο πλαίσιο της άσκησης των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι διαβουλεύσεις με τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας των Δεδομένων (EDPS) συνεχίζονται και αντικατοπτρίζουν τον νέο και εκτεταμένο ρόλο του δικτύου EURES. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην ΕΚ να λάβει υπόψη τις συστάσεις που διατύπωσε ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (EDPS) στη Γνώμη του της 3ης Απριλίου 2014⁽¹⁹⁾.

4.6 Αλλαγές στη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)

4.6.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι το νέο σύστημα χρηματοδότησης δεν θα θέσει σε κίνδυνο τον σημαντικό ρόλο των διασυνοριακών συμπράξεων του δικτύου EURES, κυρίως σε εκτεθειμένες περιοχές, και κρίνει ότι αυτές θα συνεχίσουν να λαμβάνουν στήριξη μέσω οριζόντιων δραστηριοτήτων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη δυνατότητα να λαμβάνουν συμπληρωματική χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους ή από το ΕΚΤ.

4.6.2 Αναφορικά με το ΕΚΤ, θα πρέπει να καθορίσει τις προτεραιότητες του δικτύου EURES με σαφήνεια και να παράσχει την κατάλληλη υποστήριξη. Οι αιτήσεις επιδότησης και οι διαδικασίες χορήγησης των ενισχύσεων πρέπει να συνεχίσουν να χαρακτηρίζονται από συνέπεια, διαφάνεια και εύκολη κατανόηση.

4.7 Ο ρόλος των κοινωνικών εταιρών

4.7.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται σε έναν νέο ορισμό του ρόλου των κοινωνικών εταιρών⁽²⁰⁾. Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν πλήρως στον κύκλο προγραμματισμού και υποβολής εκθέσεων, αλλά και να προσκαλούνται σε συνεδριάσεις.

4.7.2 Παρόλα αυτά, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον θεμελιώδη ρόλο των κοινωνικών εταιρών σε όλα τα επίπεδα, ως κύριων παραγόντων της αγοράς εργασίας, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε μεγάλο βαθμό στο δίκτυο EURES για την αντιστοίχιση δεξιοτήτων και κενών θέσεων εργασίας. Ο ρόλος τους δεν θα πρέπει να περιοριστεί σε αυτόν των συνδεδεμένων μελών⁽²¹⁾. Τα εθνικά γραφεία συντονισμού, ειδικότερα, θα πρέπει να ενισχύσουν τη συνεργασία τους με τους κοινωνικούς εταίρους και τις επαγγελματικές οργανώσεις. Η ΕΟΚΕ προτείνει οι κοινωνικοί εταίροι σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο να συμμετέχουν δεόντως στις δραστηριότητες του ευρωπαϊκού γραφείου συντονισμού και των αντίστοιχων εθνικών γραφείων.

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001, ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

Η οδηγία 95/46/ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη «να εξασφαλίζουν την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής τους ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα».

⁽¹⁹⁾ http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

⁽²⁰⁾ Βλ. τα πρακτικά της συνεδρίασης της συμβουλευτικής επιτροπής για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων που πραγματοποιήθηκε στις 12 Απριλίου 2013.

⁽²¹⁾ Κοινή επιστολή των BUSINESS EUROPE, CEEP, ETUC και UEAPME προς τον Επίτροπο László Andor, της 19ης Δεκεμβρίου 2012.

4.8 Παρακολούθηση και αξιολόγηση των εργασιών του δικτύου EURES στον τομέα της απασχόλησης

4.8.1 Για να εξακριβωθεί ότι υπάρχουν αρκετές πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις του δικτύου EURES, θα πρέπει να εισαχθούν κοινοί δείκτες που θα βοηθούν τις οργανώσεις που συμμετέχουν στο δίκτυο να προσδιορίζουν τα αποτελέσματά τους. Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει επίσης να συνδράμουν στην αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά τους στόχους που τέθηκαν για το σύνολο του δικτύου EURES. Είναι επίσης σημαντικό να χρησιμοποιούνται ποιοτικοί δείκτες, όπως η ποιότητα της εργασίας, η ίση μεταχείριση και τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης. Πρέπει να υπάρχει ευαισθητοποίηση ως προς τον τρόπο με τον οποίο ο προτεινόμενος κανονισμός θεσπίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών σε σχέση με τη μεταβίβαση πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων, λόγω χάρη, για τους διακινούμενους εργαζομένους, στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμα συστήματα για την παρακολούθηση ορισμένων δεικτών.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων (όπως το σχιστολιθικό φυσικό αέριο) με τη χρήση υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου στην ΕΕ»

COM(2014) 23 final

(2014/C 424/05)

Εισηγητής: ο κ. ZBOŘIL

Συνεισηγητής: ο κ. ΙΟΝΙΤΣ

Στις 22 Ιανουαρίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων (όπως το σχιστολιθικό φυσικό αέριο) με τη χρήση υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου στην ΕΕ

COM(2014) 23 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 22 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 4 και 5 Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 163 ψήφους υπέρ, 18 κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Στην ΕΕ πραγματοποιούνται ριζικές αλλαγές στον τομέα της ενέργειας. Η ευρωπαϊκή οικονομία και οι ευάλωτοι καταναλωτές έρχονται αντιμέτωποι ολοένα και περισσότερο με τον κίνδυνο αύξησης των τιμών ενέργειας και διακοπής της παροχής από μη αξιόπιστους προμηθευτές.

1.2 Τα αποτελέσματα της υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου (αλλιώς «υδρορωγμάτωσης») στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον προκαλούν ανησυχίες. Υπάρχει ανάγκη βέλτιστης ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων κοινοτήτων για τη διευκόλυνση της προστασίας τους, καθώς και μεγαλύτερης συμμετοχής σε τοπικό επίπεδο όταν λαμβάνονται αποφάσεις για μεμονωμένα έργα σε συμφωνία με τις αντίστοιχες νομικές επιταγές.

1.3 Οι κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξόρυξη μη συμβατικών υδρογονανθράκων συνοψίζονται σε δέσμη αρχών που πρέπει να υλοποιηθούν από τα κράτη μέλη εντός έξι μηνών και ένα σύστημα παρακολούθησης στη συνέχεια. Η διαφάνεια στις δραστηριότητες εξερεύνησης και εξόρυξης έχει κρίσιμη σημασία για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και την εξασφάλιση της αποδοχής τέτοιων έργων από το κοινό.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα έγγραφα της Επιτροπής (ανακοίνωση και συστάσεις) βασίζονται σε μια ρεαλιστική άποψη του θέματος και ότι οι περαιτέρω συζητήσεις πρέπει να βασίζονται σε γεγονότα και πορίσματα. Ωστόσο, είναι επίσης αναγκαίο να ληφθούν υπόψη σημαντικοί υποκειμενικοί παράγοντες, όπως η αντίληψη του κινδύνου από την κοινή γνώμη. Η ΕΟΚΕ υιοθετεί μια ισορροπημένη άποψη όσον αφορά τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι μη συμβατικοί υδρογονάνθρακες στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την ταχεία διαδικασία που ακολουθείται, καθώς και το γεγονός ότι οι συστάσεις διευκολύνουν τη δρομολόγηση διαφανών διαδικασιών έγκρισης των δραστηριοτήτων εξερεύνησης σε χώρες που θεωρούν τη χρήση μη συμβατικών υδρογονανθράκων απαραίτητη για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών τους.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, αν εφαρμοστεί σωστά αυτό το πλαίσιο, είναι αρκετό για τη χρήση σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και ότι, προς το παρόν, δεν υπάρχει ανάγκη να υιοθετηθεί ειδική οδηγία για το σχιστολιθικό φυσικό αέριο. Το κοινοτικό κεκτημένο παρέχει επαρκείς τρόπους για την εξεύρεση λύσεων για τις επιπτώσεις της υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου που αφορούν περισσότερες της μίας χώρας. Πάντως, αν στο μέλλον αυξηθεί σημαντικά ο όγκος τέτοιων δραστηριοτήτων, το ζήτημα θα πρέπει να επανεξεταστεί.

1.7 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι τέτοιοι πόροι μη συμβατικών υδρογονανθράκων μπορούν να αποτελέσουν παράγοντα ανάπτυξης στην Ευρώπη, αν αναπτυχθούν στο σωστό θεσμικό πλαίσιο. Η σχετικά καθαρή, αξιόπιστη και ευέλικτη παραγωγή με βάση τα ορυκτά καύσιμα είναι απαραίτητη για την αποφυγή ανισορροπίας στα συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, οι συχνές πολιτικές κρίσεις στις γειτονικές προς τα ανατολικά χώρες της ΕΕ καταδεικνύουν τη σημασία μιας τέτοιας έγκαιρης ενίσχυσης της πολυμορφίας των πηγών εφοδιασμού.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί έμφαση στα επόμενα έγγραφα της Επιτροπής σε ορισμένα επιπλέον σημεία που αφορούν την τεχνολογία υδραυλικής ρωγμάτωσης. Η κατανάλωση ύδατος δεν είναι τόσο υψηλή όσο εκτιμάται ορισμένες φορές, αν και οι εργασίες σε περιοχές με προβλήματα λειψυδρίας απαιτεί ειδική προσοχή. Τα χημικά που χρησιμοποιούνται υπόκεινται σε ρύθμιση (βάσει του REACH) και δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται επικίνδυνες ουσίες. Τέλος, οι διαρροές αερίου και η καύση των απαερίων θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με κατάλληλο τρόπο. Ισχύει η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

1.9 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι για την κατοχύρωση κοινωνικής δικαιοσύνης και την εξασφάλιση της αποδοχής των μη συμβατικών υδρογονανθράκων από το κοινό, έχει κρίσιμη σημασία τα έσοδα από τα δικαιώματα και τους ειδικούς φόρους εκμετάλλευσης να κατανομούνται με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο στους προϋπολογισμούς των αρμόδιων τοπικών κοινοτήτων, εν είδει αποζημίωσης για τις όποιες αρνητικές εξωγενείς επιπτώσεις αυτές υφίστανται.

2. Εισαγωγή

2.1 Στην ΕΕ πραγματοποιούνται ριζικές αλλαγές στον τομέα της ενέργειας, οι οποίες καθορίζονται από παράγοντες που επικαλύπτονται, όπως σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα (που αφορούν τόσο τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όσο και τα ορυκτά καύσιμα), μεγάλες γεωπολιτικές αλλαγές και φιλόδοξοι στόχοι πολιτικής, που ορισμένες φορές οδηγούν σε πολύπλοκες ενέργειες, τα αποτελέσματα των οποίων είναι δύσκολο να προσδιοριστούν. Αν και οι πηγές ενέργειας έχουν πολλαπλασιαστεί και έχουν καταστεί πιο ποικιλόμορφες, η ευρωπαϊκή οικονομία και οι ευάλωτοι καταναλωτές έρχονται αντιμέτωποι ολοένα και περισσότερο με τον κίνδυνο αύξησης των τιμών ενέργειας και διακοπής της παροχής από μη αξιόπιστους προμηθευτές.

2.2 Μία από τις νέες τεχνικές που εμφανίστηκαν τις τελευταίες δεκαετίες είναι η υδραυλική ρωγμάτωση μεγάλου όγκου, η οποία εξελίχθηκε με ταχύ ρυθμό στις ΗΠΑ και είχε αναμφισβήτητη οφέλη, αυξάνοντας τα αποθέματα φυσικού αερίου που είναι διαθέσιμα για οικονομική εκμετάλλευση και μειώνοντας σημαντικά τις τιμές. Ταυτόχρονα η υδραυλική ρωγμάτωση μεγάλου όγκου γεννά ανησυχίες για τις επιπτώσεις της στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, ενώ πολλοί πολίτες διαμαρτύρονται για το ανεπαρκές επίπεδο διαφάνειας και διαβούλευσης όσον αφορά τις δραστηριότητες που σχετίζονται με το σχιστολιθικό φυσικό αέριο. Οι ενδιαφερόμενες κοινότητες πρέπει να ενημερώνονται καλύτερα, πρέπει δε να υπάρχει μεγαλύτερη τοπική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων σε μεμονωμένα έργα, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αξιολόγησης αντικτύπου, όπως απαιτείται από τις ισχύουσες νομικές υποχρεώσεις.

2.3 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχύσει το μήνυμα της Επιτροπής, ότι δηλαδή οι πόροι μη συμβατικών υδρογονανθράκων μπορούν να αποτελέσουν παράγοντα ανάπτυξης στην Ευρώπη, αν αναπτυχθούν στο σωστό θεσμικό πλαίσιο. Τα διδάγματα που έχουν αντληθεί από την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποδεικνύουν ότι στο εγγύς μέλλον θα εξακολουθήσει να υπάρχει ανάγκη για καθαρή, αξιόπιστη και ευέλικτη παραγωγή με βάση ορυκτά καύσιμα, προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία ανισορροπίας στα συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, οι συχνές πολιτικές κρίσεις στις γειτονικές προς τα ανατολικά χώρες της ΕΕ καταδεικνύουν τη σημασία μιας τέτοιας ενίσχυσης της πολυμορφίας των πηγών εφοδιασμού.

3. Το έγγραφο της Επιτροπής

3.1 Οι ευρωπαϊκές οικονομίες και οι πολίτες απαιτούν βιώσιμη και οικονομικά προσιτή ενέργεια, καθώς και ασφαλή και αξιόπιστο ενεργειακό εφοδιασμό. Η αυξημένη εξάρτηση από τις εισαγωγές και η μειωμένη διαφοροποίηση των ενεργειακών πόρων, μεταξύ άλλων, συνέβαλαν στην αύξηση των τιμών στην ΕΕ, κυρίως σε σύγκριση με ορισμένους από τους κύριους ανταγωνιστές μας.

3.2 Η τεχνολογική πρόοδος κατέστησε δυνατή την πρόσβαση σε μη συμβατικά ορυκτά καύσιμα, των οποίων η εξόρυξη ήταν προηγουμένως υπερβολικά περίπλοκη ή δαπανηρή. Στις ΗΠΑ, το μη συμβατικό φυσικό αέριο αντιπροσωπεύει σήμερα το 60 % της εγχώριας παραγωγής αερίου, ενώ το σχιστολιθικό φυσικό αέριο παρουσιάζει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και κατέστησε διαθέσιμες φθηνότερες ποσότητες αμερικανικού άνθρακα για εξαγωγές, ιδίως στην ΕΕ.

3.3 Τα πιθανά αποθέματα φυσικού αερίου από σχιστολιθικούς σχηματισμούς έχουν δημιουργήσει υψηλές προσδοκίες και σε ορισμένες περιοχές της ΕΕ και τούτο γιατί το σχιστολιθικό φυσικό αέριο θεωρείται πιθανό υποκατάστατο των ορυκτών καυσίμων που έχουν υψηλότερη περιεκτικότητα σε άνθρακα, μπορεί να μειώσει την εξάρτηση από προμηθευτές εκτός ΕΕ και μπορεί να αποτελέσει μοχλό δημιουργίας θέσεων εργασίας, οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και πηγή δημόσιων εσόδων. Κατά συνέπεια, ορισμένα κράτη μέλη ασχολούνται ενεργά με την εξερεύνηση για σχιστολιθικό φυσικό αέριο.

3.4 Ταυτόχρονα, οι κίνδυνοι που συνδέονται με την τεχνική της υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου (αλλιώς «υδρορωγμάτωσης») –πολλοί από τους οποίους παρουσιάζουν διασυννοριακά χαρακτηριστικά– γεννούν ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Σημαντικό μέρος του πληθυσμού θεωρεί επίσης ανεπαρκές το επίπεδο προφύλαξης, διαφάνειας και δημόσιας διαβούλευσης σε σχέση με τις δραστηριότητες που αφορούν το σχιστολιθικό φυσικό αέριο. Ορισμένα κράτη μέλη αποφάσισαν να απαγορεύσουν την υδραυλική ρωγμάτωση ή να επιβάλουν αναστολή των σχετικών δραστηριοτήτων.

3.5 Ανταποκρινόμενη στις ανησυχίες της κοινής γνώμης, η Επιτροπή συμφώνησε να αναπτύξει ένα πλαίσιο για την ασφαλή εξόρυξη μη συμβατικών υδρογονανθράκων στην ΕΕ, με τους εξής στόχους:

- να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη, κατ' επιλογήν τους, θα έχουν τη δυνατότητα ασφαλούς και αποτελεσματικής εκμετάλλευσης των ευκαιριών για διαφοροποίηση των πηγών ενεργειακού εφοδιασμού και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας·
- να αυξηθεί η σαφήνεια και η δυνατότητα πρόβλεψης τόσο για τους παράγοντες της αγοράς όσο και για τους πολίτες, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα έργα εξερεύνησης· και
- να λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και η διαχείριση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων, μεταξύ άλλων για την υγεία, σύμφωνα με τις προσδοκίες των πολιτών.

3.6 Αυτή η ανακοίνωση συνοδεύει μια σύσταση που συμπληρώνει το υφιστάμενο κοινοτικό κεκτημένο και ορίζει τις ελάχιστες αρχές για την εξερεύνηση και την παραγωγή υδρογονανθράκων με την τεχνική της υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου. Στόχος της σύστασης αυτής είναι να καταστήσει εφικτή την ασφαλή εκμετάλλευση των εν λόγω πόρων και να προωθήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τον σχετικό κλάδο σε όσα κράτη μέλη της ΕΕ επιλέξουν να τους εκμεταλλευτούν.

3.7 Τα τεχνικά απολήψιμα αποθέματα σχιστολιθικού φυσικού αερίου υπολογίζονται περίπου σε 16 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα, ποσότητα πολύ υψηλότερη από τις αντίστοιχες ποσότητες έγκλειστου φυσικού αερίου (3 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα) ή μεθανίου από κοιτάσματα άνθρακα (2 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα). Με την εξέλιξη των εργασιών εξερεύνησης θα αποκτηθούν περαιτέρω γνώσεις σχετικά με τους οικονομικά απολήψιμους πόρους από σχιστολιθικούς σχηματισμούς και άλλες μη συμβατικές πηγές φυσικού αερίου και πετρελαίου.

3.8 Αυτή η νέα τεχνική θα μπορούσε να επιτρέψει στα κράτη μέλη που εξαρτώνται κατά πολύ από τις εισαγωγές να έχουν περισσότερες ενεργειακές πηγές και να εξασφαλίσουν τον εφοδιασμό τους. Ακόμα και μια μέτρια μείωση ή η αποτροπή της αύξησης των τιμών του φυσικού αερίου –λόγου χάρι μέσω βελτίωσης ή διατήρησης της διαπραγματευτικής θέσης έναντι των προμηθευτών αερίου που βρίσκονται εκτός ΕΕ– θα ωφελούσε τα κράτη μέλη. Οι σχετικές με το σχιστολιθικό φυσικό αέριο δραστηριότητες δύνανται επίσης να αποφέρουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικά οφέλη, λόγου χάρι μέσω περιφερειακών επενδύσεων σε υποδομές, της δημιουργίας άμεσων και έμμεσων ευκαιριών για απασχόληση, και δημόσιων εσόδων μέσω φόρων, τελών και δικαιωμάτων εκμετάλλευσης.

3.9 Οι εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι η εξόρυξη σχιστολιθικού φυσικού αερίου έχει γενικά μεγαλύτερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο σε σύγκριση με την εκμετάλλευση του συμβατικού φυσικού αερίου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι απαιτεί εντατικότερη διέγερση των φρεάτων, διενεργείται ως επί το πλείστον στην ξηρά και καλύπτει πολύ ευρύτερες περιοχές. Επιπλέον, εφόσον η παραγωγικότητα των φρεάτων σχιστολιθικού φυσικού αερίου είναι γενικά χαμηλότερη από εκείνη των συμβατικών φρεάτων, απαιτείται η διάνοιξη περισσότερων φρεάτων. Ορισμένοι από αυτούς τους κινδύνους και ορισμένες από αυτές τις επιπτώσεις δύνανται να έχουν συνέπειες σε πέραν της μίας χώρας, λόγου χάρι σε περίπτωση μόλυνσης της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

3.10 Οι εν λόγω περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, που συνεπάγονται και κινδύνους για την υγεία, έχουν προκαλέσει διάφορες ανησυχίες στους πολίτες, γεγονός που οδηγεί συχνά στην κάθετη αντίθεσή τους με την πραγματοποίηση εργασιών σχιστολιθικού αερίου. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται προβληματική η ασυμμετρία της πληροφόρησης μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης και των αρμόδιων αρχών ή των πολιτών, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση των υγρών ρωγμάτωσης και τις γεωλογικές συνθήκες υπό τις οποίες εκτελείται η ρωγμάτωση.

3.11 Μέσω της σύστασης, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τα εξής κατά την εφαρμογή ή την προσαρμογή των σχετικών με τους υδρογονάνθρακες νομοθετικών διατάξεών τους, , η εξόρυξη των οποίων απαιτεί υδραυλική ρωγμάτωση μεγάλου όγκου:

- την εκπόνηση στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης πριν από την χορήγηση αδειών εξερεύνησης και/ή εξόρυξης υδρογονανθράκων που αναμένεται να απαιτήσουν την εκτέλεση εργασιών υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου·
- τον χαρακτηρισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων που σχετίζονται συγκεκριμένα με την κάθε τοποθεσία, όσον αφορά τόσο το υπόδαφος όσο και την επιφάνεια·

- τη σύνταξη βασικών αναφορών (π.χ. για τα ύδατα, την ατμόσφαιρα, τη σεισμικότητα), προκειμένου να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για τη μετέπειτα παρακολούθηση ή σε περίπτωση ατυχήματος·
- την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τη σύνθεση του υγρού που χρησιμοποιείται για την υδραυλική ρωγμάτωση για κάθε φρέαρ ξεχωριστά, καθώς και για τη σύνθεση των λυμάτων, τα δεδομένα αναφοράς και τα αποτελέσματα της παρακολούθησης·
- την κατάλληλη μόνωση του φρεάτος από τους περιβάλλοντες γεωλογικούς σχηματισμούς, κυρίως για να αποφευχθεί η μόλυνση των υπόγειων υδάτων·
- τη χρήση εξαερισμού (έκλυση αερίων στην ατμόσφαιρα) μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις που σχετίζονται με τη λειτουργική ασφάλεια, την ελαχιστοποίηση της καύσης (ελεγχόμενη καύση αερίων), καθώς και τη δέσμευση του φυσικού αερίου για μεταγενέστερη χρήση (π.χ. επιτόπου ή μέσω αγωγών).

3.12 Συστήνεται επίσης στα κράτη μέλη να φροντίζουν να εφαρμόζουν οι εταιρείες τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ), κατά περίπτωση, και ορθές βιομηχανικές πρακτικές για την πρόληψη, τη διαχείριση και τη μείωση των επιπτώσεων και των κινδύνων που σχετίζονται με τις εργασίες εξερεύνησης και παραγωγής. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή εξετάζει το υφιστάμενο έγγραφο αναφοράς ΒΔΤ σχετικά με τα απόβλητα εξόρυξης, σύμφωνα με την οδηγία για τα απόβλητα εξόρυξης. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα εκδοθεί σύντομα.

3.13 Για τη διευκόλυνση της συμμετοχής του κοινού, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα Ευρωπαϊκό επιστημονικό και τεχνολογικό δίκτυο για την εξόρυξη μη συμβατικών υδρογονανθράκων, στο οποίο θα συμμετέχουν εκπρόσωποι από τον κλάδο, την ερευνητική κοινότητα, τον ακαδημαϊκό χώρο και φορείς της κοινωνίας πολιτών. Έχει επίσης εξαγγελθεί η διενέργεια περαιτέρω έρευνας στον τομέα της κατανόησης, της πρόληψης και του μετριασμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και κινδύνων από την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση σχιστολιθικού φυσικού αερίου στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας 2014-2015 του «Ορίζοντα 2020».

3.14 Τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόσουν τις αρχές που διατυπώνονται στη σύσταση εντός 6 μηνών από τη δημοσίευσή της και, από το 2015, να ενημερώνουν ετησίως την Επιτροπή για τα μέτρα που έχουν λάβει προκειμένου να συμμορφωθούν με τη σύσταση. Η Επιτροπή θα επιβλέπει την εφαρμογή της σύστασης συγκρίνοντας την κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη, η οποία θα δημοσιεύεται υπό τη μορφή πίνακα αποτελεσμάτων και θα επανεξετάσει την αποτελεσματικότητα αυτής της πολιτικής εντός 18 μηνών.

4. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την ισορροπημένη προσέγγιση της Επιτροπής σε ό,τι αφορά το ζήτημα των μη συμβατικών υδρογονανθράκων. Μια τέτοια συζήτηση πρέπει να είναι ανοικτή και να βασίζεται σε γεγονότα και πορίσματα. Ωστόσο, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη υποκειμενικές πτυχές, όπως η αντίληψη της κοινής γνώμης για τον κίνδυνο. Η ανακοίνωση είναι διεξοδική, κατατοπιστική, άρτια διαρθρωμένη και τονίζει τα σημαντικότερα ζητήματα που πρέπει να ρυθμιστούν από την άποψη της προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος και της αποδοχής από την κοινή γνώμη. Προσφέρει μια ισορροπημένη θεώρηση της σημασίας που μπορούν να έχουν οι μη συμβατικοί υδρογονάνθρακες για το ενεργειακό μείγμα της ΕΕ.

4.2 Δεδομένου ότι αυτή η πρωταρχική πηγή ενέργειας δεν υφίσταται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, πρέπει να ακολουθηθεί η αρχή της επικουρικότητας. Το κοινοτικό κεκτημένο παρέχει επαρκείς τρόπους για την εξεύρεση λύσεων για τις επιπτώσεις της υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου που αφορούν περισσότερες της μίας χώρας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η υφιστάμενη νομοθεσία της ΕΕ είναι αρκετή, καθότι καλύπτει τις περισσότερες πτυχές της υδραυλικής ρωγμάτωσης. Ως εκ τούτου, επί του παρόντος δεν πιστεύει ότι υπάρχει ανάγκη να υιοθετηθεί μια ειδική οδηγία για το σχιστολιθικό φυσικό αέριο. Η πλήρης εφαρμογή των υφιστάμενων νομικών υποχρεώσεων είναι ένας ασφαλής τρόπος ανάπτυξης αυτής της νέας τεχνολογίας εξόρυξης.

4.3 Στην ΕΕ, οι πηγές πρώτων υλών είναι σπάνιες· ως εκ τούτου, θα πρέπει όλοι οι διαθέσιμοι πόροι να χρησιμοποιηθούν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους για την υγεία και το περιβάλλον. Από την άλλη πλευρά, κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα ενέχει κινδύνους και η έλλογη διαχείριση κινδύνων πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος κάθε ανθρώπινης προσπάθειας, συμπεριλαμβανομένης της εξερεύνησης και εξόρυξης μη συμβατικών υδρογονανθράκων.

4.4 Για να εξασφαλιστεί η αποδοχή της νέας τεχνολογίας από την κοινή γνώμη, έχει ύψιστη σημασία να κατοχυρωθεί υψηλός βαθμός διαφάνειας σε κάθε έργο εξερεύνησης ή εκμετάλλευσης. Η διαφάνεια θα πρέπει να ενισχυθεί από τα πρώτα κίολας στάδια της ανάπτυξης αυτής της τεχνολογίας· η ρεαλιστική εκτίμηση των αποθεμάτων πόρων και των οικονομικών οφελών από την εκμετάλλευσή τους προϋποθέτει διερευνητικές γεωτρήσεις σε περιοχές με ενδείξεις κοιτασμάτων σχιστολιθικού αερίου. Η ασφάλεια και η βιωσιμότητα του εφοδιασμού αποτελούν θεμελιώδεις πυλώνες της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Η ασφάλεια και η βιωσιμότητα του εφοδιασμού αποτελούν θεμελιώδεις πυλώνες της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ανισορροπία που προκαλείται στο σύστημα από τις πηγές αιολικής και ηλιακής ενέργειας δεν μπορεί να αντισταθμιστεί χωρίς να διακυβευτούν άλλοι στόχοι, όπως η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές ή η αύξηση της αποτελεσματικότητας, η επιλογή του μη συμβατικού φυσικού αερίου φαίνεται να αποτελεί εφικτή επιλογή για την άμβλυση των διαταραχών κατά την ενεργειακή μετάβαση.

4.5 Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη γεωπολιτικοί παράγοντες, ιδίως υπό το πρίσμα των πρόσφατων γεγονότων στην Ουκρανία, τα οποία συνέβησαν μετά τη δημοσίευση της ανακοίνωσης και των συστάσεων. Οι εν λόγω παράγοντες αφορούν την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, σε περίπτωση που παραταθούν οι εντάσεις στην άμεση γειτονία της ΕΕ ή ξεκινήσει εμπορικός «πόλεμος» με τη Ρωσία. Αφορούν επίσης εξελίξεις σε άλλα μέρη του κόσμου, καθώς και την σταδιακή φθίνουσα σημασία της ΕΕ σε σχέση με άλλους εμπορικούς συνασπισμούς.

4.6 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η τεχνολογία εξόρυξης μη συμβατικών υδρογονανθράκων έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια. Οι βασικές ανησυχίες όσον αφορά την ασφάλεια και το περιβάλλον έχουν αντιμετωπιστεί με επιτυχία και με αξιόπιστο τρόπο, οι δε κίνδυνοι σε κρίσιμους περιβαλλοντικούς τομείς έχουν περιοριστεί. Ωστόσο, ιδίως ο κίνδυνος της μόλυνσης των υδάτων πρέπει να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς, ενώ πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε περιοχές με περιορισμένα υδάτινα αποθέματα. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα έγγραφα της Επιτροπής να επανεξεταστούν με την πρώτη ευκαιρία, προκειμένου να ενσωματωθούν οι ακόλουθες προτάσεις.

4.7 Κατά την αξιολόγηση των έργων εξόρυξης, θα πρέπει να παρατίθενται πλήρως τα οφέλη που προκύπτουν για τις τοπικές κοινότητες (υποδομές, θέσεις απασχόλησης, φόροι, δικαιώματα εκμετάλλευσης, κλπ.) Είναι σημαντικό –και θεωρείται ορθή πρακτική– τα έσοδα από τα δικαιώματα και τους ειδικούς φόρους εκμετάλλευσης να κατανέμονται με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο στους τοπικούς προϋπολογισμούς, κατά προτίμηση με τη χρήση ενός τύπου, ο οποίος θα μπορεί να ελέγχεται από το κοινό, για την αποζημίωση των σχετιζόμενων κοινοτήτων για τις επιπτώσεις της εξόρυξης και για να κάμπτονται οι ενδοιασμοί ως προς τέτοια έργα. Η ΕΟΚΕ συνιστά αυτό το σημείο να ενσωματωθεί στις συστάσεις της Επιτροπής.

4.8 Θα πρέπει να εκτιθέται πλήρως τα οφέλη όσον αφορά την προστασία του κλίματος: οι εκπομπές από τις διαδικασίες καύσης θα αντιστοιχούν περίπου στο ήμισυ των εκπομπών από την καύση άνθρακα. Κατά την εξέταση αυτού του ζητήματος πρέπει να ληφθεί υπόψη ο αντίκτυπος της διαρροής αερίου από το φρέαρ στον καυστήρα, ο οποίος σε πολλά μέρη του κόσμου είναι σημαντικός, αλλά δημοσιοποιείται ελάχιστα. Ανεπίσημα, οι εμπειρογνώμονες παραδέχονται ότι οι διαρροές αερίου σε κακοδιαχειριζόμενα κοιτάσματα αερίου ανέρχονται περίπου στο 12-13 %, ενώ με την εφαρμογή ορθών προδιαγραφών λειτουργίας οι εν λόγω διαρροές περιορίζονται σε ποσοστό μικρότερο του 3 %!

4.9 Αν και είναι βέβαιο ότι οι γεωλογικοί και σεισμικοί κίνδυνοι πρέπει να αξιολογούνται προσεκτικά σε συγκεκριμένες λεκάνες, η ανακοίνωση θα πρέπει να αναφέρει ότι η διαδικασία ρωγμάτωσης πραγματοποιείται σε βαθύτερα φρεάτια από αυτά της συμβατικής εξόρυξης, τα οποία βρίσκονται αρκετά κάτω από τους υδροφόρους ορίζοντες στην περίπτωση του σχιστολιθικού φυσικού αερίου. Ωστόσο, θα πρέπει να συνεχίσει η διεύρυνση των γνώσεών μας όσον αφορά τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους κινδύνους από την τεράστια κλίμακα –αν μη τι άλλο– των δραστηριοτήτων αυτής της νέας τεχνολογίας.

4.10 Η Επιτροπή μπορεί να κρίνει σκόπιμο να αναφέρει ότι η κατανάλωση ύδατος ανά φρεάτιο είναι σχετικά περιορισμένη και ότι μεγάλο μέρος αυτού του ύδατος επιστρέφει στην επιφάνεια, προκειμένου είτε να επαναχρησιμοποιηθεί, είτε να τύχει της κατάλληλης επεξεργασίας. Τα χημικά που χρησιμοποιούνται υπόκεινται στον κανονισμό REACH της ΕΕ και είναι απαραίτητο να γίνεται σωστή διαχείριση των διαρροών αερίου και της καύσης των απαερίων. Επιπλέον, η χρήση της γης αναλογικά με την ενεργειακή πυκνότητα άλλων κοιτασμάτων φυσικού αερίου είναι σαφώς μικρότερη από αυτή των εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκής ενέργειας, αιολικής ενέργειας και βιομάζας. Επί του παρόντος, αυτό το φαινόμενο δεν λαμβάνεται επαρκώς υπόψη από τους υποστηρικτές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παρά το γεγονός ότι συχνά επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη σκοπιμότητα των πρωτογενών πηγών ενέργειας.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030»

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Εισηγήτρια: η κ. **Ulla SIRKEINEN**

Στις 8 Μαΐου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030

COM(2014) 15 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 198 ψήφους υπέρ, 23 ψήφους κατά και 13 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συμπεραίνει ότι:

- Στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να καταστούν πιο προβλέψιμες τις πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια,
- η ανακοίνωση λαμβάνει δεόντως υπόψη τις τεράστιες αλλαγές και τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από την υιοθέτηση των πολιτικών της ΕΕ με ορίζοντα το 2020 και,
- επιπλέον, οι πρόσφατες παρατηρήσεις της Διακυβερνητικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (IPCC) καθιστούν ακόμα πιο επίκαιρη την προετοιμασία των πολιτικών της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια μετά το 2020.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει:

- την πρόταση περί θέσπισης στόχου για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (ΑΘ) κατά 40 % έως το 2030, καθότι συνάδει με τον στόχο της μείωσης κατά 80-95 % έως το 2050 παραμένοντας ταυτόχρονα φιλόδοξη,
- την πρόταση σχετικά με κοινό στόχο περί μεριδίου τουλάχιστον 27 % για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), θεωρώντας, ωστόσο, σε αντίθεση με την Επιτροπή, απαραίτητο τον καθορισμό εθνικών μεμονωμένων στόχων,
- την πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει νέες προτάσεις για την ενεργειακή απόδοση μετά την αξιολόγηση των υφιστάμενων μέτρων εντός του έτους και
- την πρόταση για μια νέα μέθοδο διακυβέρνησης μέσω επαναληπτικής διαδικασίας.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά:

- τη χρήση πιο αποδοτικών από πλευράς κόστους μέτρων εφαρμογής προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς συνέπειες και να προστατευτούν οι πιο ευάλωτοι χρήστες ενέργειας,
- τη συνεκτίμηση τομεακών στόχων ενεργειακής απόδοσης, για παράδειγμα στον κατασκευαστικό κλάδο, προκειμένου να αξιοποιηθεί το τεράστιο δυναμικό αυτής της πολλά υποσχόμενης μεθόδου επίτευξης των στόχων της ενεργειακής πολιτικής κατά τρόπο αποδοτικό από πλευράς κόστους,

- την ανάπτυξη μεθόδων για την κατάρτιση και την εφαρμογή των προτεινόμενων εθνικών σχεδίων με την πραγματική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και την υποχρέωση διαβούλευσης με τις γειτονικές χώρες πριν από τη λήψη εθνικών αποφάσεων με εκτεταμένο αντίκτυπο,
- την αποφασιστική επίδιωξη μιας πραγματικής Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ενέργειας μέσω του συντονισμού των εθνικών σχεδίων, ιδίως με σκοπό να εξασφαλιστεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ,
- τη συνέχιση αποφασιστικής δράσης για τη μείωση της υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από ενέργεια προερχόμενη από αναξιόπιστες πηγές, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση δεσμευτικών εθνικών στόχων για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- την αύξηση της βοήθειας προς τις συνδεδεμένες χώρες που καλύπτονται από την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας προκειμένου να αναπτύξουν οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών,
- την παροχή περισσότερων πληροφοριών όσον αφορά σχέδια για την ενίσχυση της δράσης στον τομέα εκτός συστήματος εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ), ιδίως στον τομέα των μεταφορών, καθώς και της γεωργίας και των χρήσεων γης,
- την αρτιότερη ενημέρωση ως προς τα επιτεύγματα που σχετίζονται με τη δημιουργία «πράσινων» θέσεων εργασίας,
- την εξασφάλιση ικανοποιητικών μέτρων για την αποτροπή της διαρροής άνθρακα στις βιομηχανίες υψηλής ενεργειακής έντασης,
- την ανάληψη ριζικής δράσης για την καινοτομία και την έρευνα, ικανών να δώσουν πραγματικές λύσεις στις προκλήσεις, σε συνδυασμό με μέτρα προώθησης της παραγωγής εξοπλισμών για την οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την επίτευξη της από τη βιομηχανία μέσω βελτιωμένης κατάρτισης, και
- την παροχή απόλυτης προτεραιότητας στη διεθνή ανάπτυξη κλιματικών πολιτικών, παράλληλα με μια μεγαλύτερη έμφαση στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί και με την προώθηση των νόμιμων συμφερόντων των ευρωπαϊκών βιομηχανιών που, λόγω των αυστηρότερων μέτρων της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας και της προστασίας του κλίματος, αντιμετωπίζουν τις πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, στα πλαίσια εμπορικών συμφωνιών όπως η Διατλαντική συμφωνία εμπορικής και επενδυτικής εταιρικής σχέσης (TTIP).

2. Εισαγωγή

2.1 Από τη θέσπιση των κλιματικών και ενεργειακών στόχων 20-20-20 έως το 2020 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2008, **πολλά έχουν αλλάξει. Πρώτον**, εκδηλώθηκε η χειρότερη μεταπολεμική οικονομική κρίση, ενώ η ανάκαμψη στην Ευρώπη μόλις ξεκίνησε και παραμένει ισχνή. **Δεύτερον**, οι άλλοι μείζονες «παικτες» δεν ακολούθησαν την ΕΕ στη θέσπιση στόχων και μέτρων για την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής. **Τρίτον**, η επανάσταση του σχιστολιθικού φυσικού αερίου στις ΗΠΑ διαφοροποίησε το ενεργειακό σκηνικό τουλάχιστον στους κλάδους που εξαρτώνται από τον τομέα του φυσικού αερίου, μεταβάλλοντας συνεπώς την ισορροπία ανταγωνισμού. **Τέταρτον**, οι λιανικές τιμές της ενέργειας αυξήθηκαν ραγδαία τα τελευταία χρόνια σε μεγάλο τμήμα της επικράτειας της ΕΕ, απειλώντας την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας και τους πιο ευάλωτους καταναλωτές. **Πέμπτον**, οι πολιτικές εξελίξεις στην Ουκρανία ανέδειξαν με δραματικό τρόπο τη σημασία της μείωσης του βαθμού εξάρτησης της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα της Ρωσίας. Υπήρξαν, ωστόσο, και — **έκτον** — σχεδόν επαναστατικές τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες επιτρέπουν την συνεχή μείωση του κόστους παραγωγής ενέργειας με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Στο σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διευρύνει περισσότερο την ανάλυσή της, σύμφωνα με την οποία «... το κόστος της μετάβασης σε σύστημα χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών δεν αποκλίνει σημαντικά από το κόστος που οπωσδήποτε θα προκύψει λόγω της ανάγκης ανακαίνισης του παλαιωμένου ενεργειακού συστήματος, της αύξησης των τιμών ορυκτών καυσίμων και της προσήλωσης στις υπάρχουσες πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια.» «... το κόστος του ενεργειακού συστήματος αναμένεται να αυξηθεί την περίοδο μέχρι το 2030 σε επίπεδο περίπου 14 % του ΑΕΠ, έναντι 12,8 % το 2010. Ωστόσο, θα σημειωθεί σημαντική μεταστροφή από τις δαπάνες για καύσιμα προς καινοτόμο εξοπλισμό με υψηλή προστιθέμενη αξία, μεταστροφή που θα τονώσει τις επενδύσεις για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και οικονομική μεγέθυνση, και θα βελτιώσει το εμπορικό ισοζύγιο της Ένωσης.». Πέραν αυτού, — **έβδομον** — αναπτύχθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες αποκεντρωμένης παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με την άμεση συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών. Από αυτό προκύπτει σαφώς ότι με την άμεση συμμετοχή των πολιτών, των δήμων και των περιφερειών στην παραγωγή ενέργειας, αξιοποιούνται νέες δυνατότητες παραγωγής αξίας σε περιφερειακή κλίμακα, πράγμα το οποίο ενισχύει σαφώς την κοινωνική αποδοχή μιας νέας κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής. Τέλος, — **όγδοον** — καθίσταται ολοένα και περισσότερο σαφές ότι η κατοχή ηγετικής θέσης στο χώρο της τεχνολογίας παραγωγής ανανεώσιμων ειδών ενέργειας προσφέρει μεγάλες οικονομικές δυνατότητες στο μέλλον και ότι η περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να διασυνδεθεί με την ενεργειακή πολιτική.

2.2 Έχει επιτευχθεί **ουσιαστική πρόοδος** ως προς τους στόχους με ορίζοντα το 2020. Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (ΑΘ) το 2012 είχαν μειωθεί κατά 18 % σε σχέση με το 1990, και με βάση τα μέτρα που έχουν ληφθεί έως τώρα αναμένεται να μειωθούν ακόμα περισσότερο, κατά 24 %, έως το 2020 και κατά 32 % έως το 2030. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική ενεργειακή κατανάλωση ήταν 13 % το 2012. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένει περαιτέρω αύξηση στο 21 % το 2020 και στο 24 % το 2030. Η ενεργειακή ένταση της οικονομίας της ΕΕ μειώθηκε κατά 24 % την περίοδο 1995-2011, παρότι φαίνεται πως δεν θα επιτευχθεί ο ενδεικτικός στόχος για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20 %. Αυτές οι επιδόσεις εξηγούνται εν μέρει από την παρατεταμένη οικονομική επιβράδυνση, από τη διαρροή άνθρακα και από τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

2.3 Οι μελλοντικές προκλήσεις, ωστόσο, είναι ολοένα σοβαρότερες και απαιτούν επείγουσα δράση. Η **Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή** (IPCC) δημοσίευσε πρόσφατα αποσπάσματα της Πέμπτης έκθεσης αξιολόγησής της, όπου καταδεικνύεται ότι οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έχουν φτάσει σε πρωτοφανή επίπεδα παρά τις πολιτικές άμβλυνσης που εφαρμόζονται. Σύμφωνα με την IPCC, μόνο μειζονες θεσμικές και τεχνολογικές αλλαγές και ουσιαστικές επενδύσεις θα ενισχύσουν την πιθανότητα να μην υπερβεί η υπερθέρμανση του πλανήτη το όριο των 2 βαθμών Κελσίου.

2.4 Το 2008, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε **στόχο για μείωση των εκπομπών ΑΘ κατά 80-95 % έως το 2050**, σύμφωνα με τη διεθνή δέσμευση για περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε 2 βαθμούς Κελσίου. Η Επιτροπή παρουσίασε ανάλογους χάρτες πορείας για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2050.

2.5 **Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει ενεργά** και παρακολουθήσει στενά τις αποφάσεις και την υλοποίηση της κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Πολλές γνωμοδοτήσεις επί συναφών θεμάτων έχουν εκπονηθεί, είτε κατόπιν σχετικής αίτησης είτε με πρωτοβουλία της ΕΟΚΕ, συμπεριλαμβανομένων γνωμοδοτήσεων με θέμα τις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα ⁽¹⁾, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ενέργειας ⁽²⁾, το κόστος της ενέργειας ⁽³⁾, την ενεργειακή φτώχεια ⁽⁴⁾ και, πιο πρόσφατα, τα αγορακεντρικά μέσα επίτευξης οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ⁽⁵⁾.

2.6 Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, τις οποίες και συμπληρώνει. Πρόκειται, όπως και στην περίπτωση άλλων γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ, για συμβιβασμό μεταξύ αντικρουόμενων απόψεων. Καλύπτει μόνο την ανακοίνωση «Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030» ⁽⁶⁾. Όσον αφορά τα άλλα συστατικά μέρη της δέσμης μέτρων -μεταρρύθμιση του ΣΕΔΕ ⁽⁷⁾, ανακοίνωση για την τιμή της ενέργειας ⁽⁸⁾, σύσταση για το οξιστολιθικό φυσικό αέριο ⁽⁹⁾ και ανακοίνωση για τη βιομηχανική αναγέννηση ⁽¹⁰⁾- η ΕΟΚΕ θα εκδώσει χωριστές γνωμοδοτήσεις.

3. Το πλαίσιο που προτείνει η Επιτροπή

3.1 Βασισμένη στους χάρτες πορείας για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2050, στην Πράσινη Βίβλο για τη δημόσια διαβούλευση και σε εκτίμηση αντικτύπου, η Επιτροπή παρουσίασε **δέσμη προτάσεων** μέσω της ανακοίνωσης με θέμα «Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030», η οποία αναφέρθηκε στο σημείο 2.6.

3.2 Η Επιτροπή προτείνει τον **στόχο της μείωσης κατά 40 % των εκπομπών ΑΘ** σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Σε σύγκριση με το 2005, ο τομέας ΣΕΔΕ θα πρέπει να επιτύχει μείωση κατά 43 % και ο τομέας εκτός ΣΕΔΕ μείωση κατά 30 %. Το ετήσιο ποσοστό μείωσης του ανωτάτου ορίου εκπομπών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ θα αυξηθεί από το ισχύον 1,74 % σε 2,2 % μετά το 2020. Ο στόχος για τον τομέα εκτός ΣΕΔΕ θα επιμεριστεί μεταξύ των κρατών μελών με την ίδια, εν πολλοίς, μέθοδο που ακολουθείται και σήμερα.

⁽¹⁾ ΕΕ C 67, 6.3.2014, σελ. 145-149.

⁽²⁾ ΕΕ C 68, 6.3.2012, σελ. 15-20.

⁽³⁾ ΕΕ C 198, 10.7.2013, σελ. 1-8.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 341, 21.11.2013, σελ. 21-27.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 226 της 16ης Ιουλίου 2014, σ.1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ* (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Ε.Ε.). EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Τιμές και κόστος ενέργειας*. EESC-2014-01113-00-00-AC. (Βλέπε σελίδα 64 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Εκμετάλλευση υδρογονανθράκων μέσω υδραυλικής ρωγμάτωσης*. EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI. (Βλέπε σελίδα 34 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση* (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Ε.Ε.). EESC-2014-00746-00-00-AC..

3.3 Η Επιτροπή προτείνει έναν στόχο **τουλάχιστον 27 % όσον αφορά το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας** στην τελική ενεργειακή κατανάλωση στην ΕΕ. Ο στόχος είναι δεσμευτικός σε επίπεδο ΕΕ, αλλά δεν θα επιμεριστεί στα κράτη μέλη με αποτέλεσμα να μην είναι σαφές ποιος πρέπει να καταστεί υπεύθυνος σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας θα αυξηθεί από 21 % σήμερα σε 45 % το 2030.

3.4 Δεν κατατίθεται **καμία πρόταση** για την ενεργειακή **απόδοση**. Αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση θα παρουσιαστεί μέχρι τα μέσα του 2014, και σε αυτή τη βάση θα κατατεθούν επιπρόσθετες προτάσεις.

3.5 Η Επιτροπή προτείνει τη **μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών** ⁽¹¹⁾ μέσω της καθιέρωσης ενός αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς και έχει υποβάλει σχέδιο κανονισμού επί του θέματος.

3.6 Η Επιτροπή θίγει επίσης το ζήτημα του **ανταγωνισμού στις ολοκληρωμένες αγορές** και της προώθησης της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού. Η Επιτροπή έχει υποβάλει χωριστή ανακοίνωση για τις **τιμές της ενέργειας** ⁽¹²⁾.

3.7 Προκρίνεται **νέα μέθοδος διακυβέρνησης**, βάσει των εθνικών σχεδίων.

3.8 Προτείνεται **ευρύτερη σειρά** δεικτών για την καλύτερη αξιολόγηση της προόδου.

3.9 Επίσης, αναφέρονται **βασικές συμπληρωματικές πολιτικές** -γεωργία και χρήση της γης, δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, καινοτομία και χρηματοδότηση.

3.10 Τέλος, η Επιτροπή παρουσιάζει συνοπτικά το **διεθνές περιβάλλον** σχετικά με τον περιορισμό των ΑΘ.

4. Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ για το πλαίσιο με ορίζοντα το 2030

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής επειδή έχει ως σκοπό να είναι και στο μέλλον **προβλέψιμοι** οι στόχοι των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια. Ένα σταθερό και προβλέψιμο κανονιστικό πλαίσιο, και ιδίως η συνεπής υλοποίησή του, αποτελούν προαπαιτούμενα για τις μακροπρόθεσμες αποφάσεις και τις μείζονες επενδύσεις που απαιτούνται προκειμένου να στραφούν οι εξελίξεις προς τη σωστή κατεύθυνση.

4.2 Σημαντική ένδειξη προβλεψιμότητας αποτελεί το μήνυμα ότι τα βασικά στοιχεία του **πλαισίου** της πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια **έως το 2020** θα παραμείνουν αναλλοίωτα.

4.3 Η ανακοίνωση, ωστόσο, **λαμβάνει επίσης υπόψη τις ριζικές αλλαγές** που έχουν συντελεστεί από την υιοθέτηση της πολιτικής με ορίζοντα το 2020. Με την επιφύλαξη της ανάγκης για προβλεψιμότητα, οι προκλήσεις του μεταβαλλόμενου διεθνούς πλαισίου, η ανάγκη για οικονομική ανάκαμψη, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση του κόστους της ενέργειας καθιστούν αναγκαία την προσαρμογή των ισχυουσών πολιτικών.

4.4 Η υπερθέρμανση του πλανήτη αποτελεί τεράστια μακροπρόθεσμη απειλή για τον πλανήτη μας και για την ευημερία των μελλοντικών γενεών, αλλά και για την οικονομία γενικότερα. Ήδη σήμερα συνεπάγεται υψηλό κόστος. Οι προσπάθειες στην ΕΕ πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη του στόχου για μείωση των εκπομπών ΑΘ κατά 80-95 % έως το 2050. **Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για καθορισμό στόχου 40 % έως το 2030**, παρότι αυτός μπορεί να θεωρηθεί **φιλόδοξος**. Σύμφωνα με την εκτίμηση αντικτύπου που συνοδεύει την ανακοίνωση, στόχος της τάξης του 35 % θα ήταν αρκετός για την εκπλήρωση του στόχου μείωσης των εκπομπών που προβλέπεται με ορίζοντα το 2050.

4.5 Όταν το 2008 αποφασίστηκε ο στόχος της μείωσης των εκπομπών κατά 20 % το 2020 σε σύγκριση με το 1990, οι εκπομπές είχαν ήδη μειωθεί κατά 10 % σε σύγκριση με το σημείο εκκίνησης. Με τα σημερινά δεδομένα φαίνεται ότι θα επιτευχθεί μείωση κατά 24 % μέχρι το 2020 πράγμα που σημαίνει μείωση κατά 14 % σε 11 χρόνια. **Θα πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω μείωση κατά 16 % μέσα σε μια δεκαετία**, η οποία μπορεί να είναι εφικτή ενόψει της τεχνολογικής προόδου, της μείωσης του κόστους της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και της αύξησης του κόστους της ενέργειας από ορυκτά καύσιμα. Ωστόσο, οι προσπάθειες από το 1990 και μετά έχουν ατονήσει σημαντικά λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης, της ριζικής αναδιάρθρωσης των πρώην κομμουνιστικών οικονομιών, και λόγω της χρήσης των μηχανισμών του Κιότο.

⁽¹¹⁾ COM(2014) 20 final

⁽¹²⁾ COM(2014) 21 final

4.6 Για να επιτευχθεί όμως ο στόχος αυτός χωρίς επιπτώσεις σε άλλες πτυχές της αειφορίας -οικονομικές και κοινωνικές- έχει πρωτεύουσα σημασία να εξασφαλιστεί η χρήση **των οικονομικά αποδοτικότερων μέτρων**. Γι αυτό και η ΕΟΚΕ χαίρει το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν ορίζει πλέον στόχους στην περίπτωση της δαπανηρότερης παραλλαγής για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου. Η ΕΟΚΕ είχε προβεί σε σχετική σύσταση ήδη το 2008 ⁽¹³⁾. Προς τούτο, η χρήση των μηχανισμών ευελιξίας, των οποίων η Επιτροπή προτείνει την εξαίρεση μετά το 2020, θα πρέπει να αξιολογηθεί επιμελώς και να συζητηθεί εκτενώς. Αυτή η αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη τα προβλήματα που έχουν παρατηρηθεί, καθώς και τα οφέλη της παγκόσμιας ενεργειακής απόδοσης και της ανάπτυξης διεθνούς συνεργασίας για το κλίμα.

4.7 Οι πολιτικές θα επηρεάσουν ποικιλοτρόπως τους διάφορους τομείς της οικονομίας. Κατά συνέπεια τα μέτρα θα πρέπει να είναι προσεκτικά σχεδιασμένα και στοχευμένα προκειμένου να **ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς συνέπειες** και να προστατευτούν οι πιο ευάλωτοι χρήστες ενέργειας. Η μετάβαση σε οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών πρέπει να είναι δίκαιη. Κεντρικά ζητήματα αποτελούν η κατάρτιση, οι ποιοτικές θέσεις εργασίας και η συμμετοχή των εργαζομένων και ενδεχομένως η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων .

4.8 Η ΕΟΚΕ **υποστηρίζει επίσης την πρόταση της Επιτροπής για θέσπιση κοινού στόχου σχετικά με το μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τουλάχιστον 27 %**. Ενώ ο στόχος του 40 % όσον αφορά τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό μήνυμα της πολιτικής για το κλίμα, ιδίως ενόψει των επικείμενων διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της διάσκεψης COP20/COP21, η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνιστά μάλλον στόχο της ενεργειακής πολιτικής που αποσκοπεί στη μείωση της υπερβολικής εξάρτησης από τις εισαγωγές. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί αρνητικά τη μη καθιέρωση επιμέρους δεσμευτικών στόχων για κάθε ένα από τα κράτη μέλη. Είναι ακατανόητο πώς θα ελέγχει η Επιτροπή τη συμμόρφωση με το στόχο αυτό χωρίς την θέσπιση επιμέρους εθνικών στόχων, και ότι, εκτός αυτού, προβλέπει και την ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων.

4.9 Η βελτίωση της **ενεργειακής απόδοσης** αποτελεί τον πιο πολλά υποσχόμενο και οικονομικότερο από πλευράς κόστους τρόπο επίτευξης όλων των στόχων της ενεργειακής πολιτικής -οικολογικών, οικονομικών και ενεργειακού εφοδιασμού. Υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες, ωστόσο, απαιτείται η ανάληψη ριζικής δράσης. Η ΕΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή να παρουσιάσει αποτελεσματικά μέτρα πολιτικής, βασισμένα στην αξιολόγησή της εντός του έτους, λαμβάνοντας υπόψη το ευρύ φάσμα ζητημάτων προς αντιμετώπιση στον συγκεκριμένο τομέα. Απαιτείται να ληφθούν επίσης υπόψη οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν χάρη στο υφιστάμενο και μόλις πρόσφατα εγκριθέν νομοθετικό πλαίσιο. Όσον αφορά τους στόχους, θα πρέπει να εξεταστεί η σκοπιμότητα καθιέρωσης τομεακών στόχων, ιδίως για να αξιοποιηθούν οι τεράστιες δυνατότητες των τομέων των κατασκευών και των μεταφορών.

4.10 **Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη νέα μέθοδο διακυβέρνησης** που προτείνει η Επιτροπή, με την επαναληπτική διαδικασία για τη θέσπιση εθνικών σχεδίων. Η κατάρτισή τους θα μπορούσε να αποτελέσει καλή ευκαιρία συμμετοχής όχι μόνο των σχετικών φορέων αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών σε ζητήματα ενεργειακής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης για την υλοποίηση των σχεδίων. Το σημαντικότερο στοιχείο της πρότασης είναι η απαίτηση **διαβούλευσης με τις γειτονικές χώρες**, η οποία θα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική πριν από τη λήψη εθνικών αποφάσεων με δυνητικά ευρείες συνέπειες για τρίτους, καθώς θα μπορούσε να αποτελέσει αποφασιστικό βήμα προς μια πραγματική **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ενέργειας**. Ο συνδυασμός διαφορετικών εθνικών πόρων και προσεγγίσεων και, επομένως, διαφορετικών ενεργειακών μιγμάτων, θα μπορούσε να δημιουργήσει αποδοτικά από πλευράς κόστους περιφερειακά συστήματα και αγορές, πράγμα που θα συμβάλει στην εξισορρόπηση και την επάρκεια της παραγωγής ενέργειας, καθώς και στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν θετικά σε μια διαδικασία αποτελεσματικής διακυβέρνησης και να καθορίσουν, από κοινού με την Επιτροπή και την κοινωνία των πολιτών, τον τρόπο υλοποίησής της. Αυτή η νέα μέθοδος διακυβέρνησης θα πρέπει να είναι διαφανής και να περιλαμβάνει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και να ελαχιστοποιεί τον επιπρόσθετο διοικητικό φόρτο για τα κράτη μέλη.

4.11 Η βιωσιμότητα και η διαφοροποίηση αποτελούν βασικούς στόχους κατά την άσκηση του δικαιώματος των κρατών μελών να **καθορίζουν το δικό τους ενεργειακό μίγμα**. Η αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα παραμείνει αναγκαία για αμφοτέρους τους στόχους, με τη συμπληρωματική χρήση και άλλων πηγών ενέργειας χαμηλών εκπομπών. Οι πολιτικές της ΕΕ δεν πρέπει να εμποδίζουν τα κράτη μέλη που το επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την πυρηνική ενέργεια ή να εκμεταλλευτούν τοπικούς ενεργειακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των μη συμβατικών αερίων.

4.12 Είναι σκόπιμο να αυξηθεί η βοήθεια που παρέχεται στις συνδεδεμένες χώρες που καλύπτονται από την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας προκειμένου να αναπτύξουν οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στις σχετικές τεχνολογίες και να υποστηριχθούν τα ερευνητικά τους ιδρύματα που ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 198 της 10ης Ιουλίου 2013, σ. 56.

4.13 Το πρόβλημα της πολύ υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από **ορυκτούς ενεργειακούς πόρους προερχόμενους από αναξιόπιστες πηγές** έχει επισημανθεί τις τελευταίες εβδομάδες και χρήζει επείγουσας προσοχής. Απαιτείται αποφασιστική δράση για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού, όπως περιγράφεται στο σημείο 4.11, εστιάζοντας την προσοχή σε ενεργειακές πηγές που θα είναι διαρκώς διαθέσιμες και, στο μέτρο του δυνατού, με τις χαμηλότερες δυνατές εκπομπές. Απαιτούνται επίσης πραγματική εσωτερική αγορά ενέργειας και κοινή εξωτερική ενεργειακή πολιτική, προκειμένου να διαφοροποιηθούν οι πηγές εφοδιασμού.

4.14 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση όσον αφορά τη χρήση ευρύτερου φάσματος **δεικτών** για επακριβέστερη αξιολόγηση της προόδου. Η ανεπαρκής ικανότητα διασυνοριακής μετάδοσης εξακολουθεί να αποτελεί το κυριότερο εμπόδιο σε μια πραγματική εσωτερική αγορά ενέργειας. Ο καλύτερος τρόπος παρακολούθησης της σχετικής προόδου είναι η παρακολούθηση της εξέλιξης των αποκλίσεων στις τιμές μεταξύ περιφερειών και χωρών.

4.15 Ένας σημαντικός ρόλος που θα κληθεί να επιτελέσει η Επιτροπή προς τούτο είναι η εξασφάλιση **ίσων όρων ανταγωνισμού**, μέσω της σταδιακής εξάλειψης των επιβλαβών επιδοτήσεων και του ελέγχου των δημόσιων συστημάτων υποστήριξης⁽¹⁴⁾. Αυτό θα πρέπει να αφορά επίσης τα μέτρα στήριξης που προβλέπονται στο ΣΕΔΕ για την αποζημίωση των βιομηχανιών οι οποίες απειλούνται από διαρροή άνθρακα ως προς το έμμεσο κλιματικό κόστος, π.χ. τις υψηλότερες τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτή η αποζημίωση θα πρέπει να αποτελέσει πανευρωπαϊκό σύστημα προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ προωθεί επίσης χωριστή γνωμοδότηση για την πρόταση μεταρρύθμισης του ΣΕΔΕ⁽¹⁵⁾. Η Επιτροπή θα πρέπει να μεριμνήσει και σε διεθνές επίπεδο για ισότιμους όρους ανταγωνισμού, πράγμα που σημαίνει ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να συζητηθεί τόσο κατά τις διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του ΠΟΕ όσο και στα πλαίσια της Διατλαντικής Συμφωνίας ΤΤΙΡ.

4.16 Σημαντικό τμήμα των εθνικών ενεργειακών σχεδίων αποτελούν οι πολιτικές για τον **τομέα εκτός ΣΕΔΕ**. Οι τομείς των μεταφορών και της θέρμανσης έχουν εξέχουσα σημασία. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα εκφέρει γνώμη επί της πολιτικής για τα βιοκαύσιμα και παραπέμπει στις αντίστοιχες γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁶⁾.

4.17 Όσον αφορά **τη γεωργία και τις χρήσεις της γης**, παρότι θα επιτελέσουν τον ρόλο τους για άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, οι σχετικές πολιτικές χρειάζονται περαιτέρω ανάλυση και προβληματισμό. Η βιώσιμη βιομάζα από τη γεωργία και τη δασοκομία θα επιτελέσει επίσης κάποιο ρόλο στη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών. Εάν ο τομέας της αλλαγής των χρήσεων της γης συμπεριληφθεί στους στόχους εκτός ΣΕΔΕ, η καθαρή αύξηση της δεξαμενής άνθρακα των δασών θα πρέπει να αφαιρεθεί πλήρως.

4.18 Κάτι άλλο που επίσης λείπει από την ανακοίνωση είναι η **ενημέρωση ως προς τα επιτεύγματα που σχετίζονται με τη δημιουργία νέων πράσινων θέσεων εργασίας**, η οποία αποτελούσε μείζονα στόχο των αποφάσεων 20-20-20. Οι μέχρι στιγμής μελέτες δείχνουν ουδέτερο ή μικρό θετικό καθαρό αντίκτυπο στην απασχόληση, ενώ οι επαγγελματικές δομές θα αλλάξουν ριζικά.

4.19 Πιθανότατα έχει ήδη λάβει χώρα μαζικό **«πρασίνισμα» των υφιστάμενων δραστηριοτήτων** στην ΕΕ, πράγμα που αποδεικνύεται μεταξύ άλλων από τη μεγάλη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στις μεταποιητικές βιομηχανίες. Μέχρι στιγμής, οι ενεργοβόρες βιομηχανίες ανταποκρίθηκαν στην κλιματική πρόκληση βελτιώνοντας την απόδοσή τους, ωστόσο, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των υπαρχουσών δυνατοτήτων έχει ήδη αξιοποιηθεί, η απειλή της διαρροής άνθρακα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με ακόμα μεγαλύτερη σοβαρότητα στο μέλλον.

4.20 Πολλοί κλάδοι **ενεργοβόρων βιομηχανιών** στην Ευρώπη ανταγωνίζονται σε ανοιχτές παγκόσμιες αγορές, χωρίς δυνατότητα μονομερούς ενσωμάτωσης επιπρόσθετου κόστους στις τιμές τους και, επομένως, απειλούνται με διαρροή άνθρακα. Αυτές οι βιομηχανίες είναι επίσης συνήθως οι πιο αποδοτικές από πλευράς ενέργειας και άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαρροή άνθρακα θα μπορούσε να οδηγήσει ακόμα και σε αύξηση των συνολικών εκπομπών. Οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει κατά συνέπεια είτε να μην οδηγούν σε, άμεση ή έμμεση, αύξηση του ενεργειακού κόστους για αυτές τις βιομηχανίες είτε να περιλαμβάνουν σαφείς διατάξεις για την αντιστάθμιση αυτής της αύξησης. Οι διατάξεις για την πρόληψη της διαρροής άνθρακα απαιτείται να προβλέπουν πλήρως ελεύθερη κατανομή των δικαιωμάτων εκπομπών, βάσει τεχνικά εφικτών τιμών-στόχων, έως ότου οι νέες τεχνολογίες να οδηγήσουν αποδεδειγμένα σε ουσιαστικές μειώσεις εκπομπών κατά τρόπο οικονομικά βιώσιμο.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 226 της 16ης Ιουλίου 2014, σ. 28.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 177 της 11ης Ιουνίου 2014, σ. 88.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 198 της 10ης Ιουλίου 2013, σ. 56.

4.21 Σε τελική ανάλυση, η πραγματική λύση στις προκλήσεις της κλιματικής και της ενεργειακής πολιτικής είναι η **καινοτομία**. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη, καθώς και άλλοι χρηματοοικονομικοί παράγοντες, οφείλουν να αναλάβουν ριζική δράση προκειμένου να αξιοποιήσουν αυτές τις δυνατότητες, στηρίζοντας τόσο την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών όσο τις προσπάθειες για πιο ριψοκίνδυνες και ρηξικέλευθες καινοτομίες. Χωρίς πραγματικά τεχνολογικά άλματα σε πολλούς κλάδους, δεν είναι εφικτή η επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων. Για την υλοποίηση αυτών των καινοτομιών απαιτείται ανταγωνιστικός βιομηχανικός τομέας, ο οποίος, προσαρμοζόμενος στη συγκεκριμένη πρόκληση, θα μπορέσει να παραμείνει ανταγωνιστικός και να κερδίσει νέο έδαφος. Στην προκειμένη περίπτωση, καθοριστικός παράγοντας είναι η υψηλής ποιότητας κατάρτιση. Η βιομηχανία που ειδικεύεται στην παραγωγή εξοπλισμών για την οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας, αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητά της και την πρόσβαση σε αυτούς τους εξοπλισμούς. Προς τούτο, απαιτείται συνδυασμός των ερευνητικών προσπαθειών με μέτρα στήριξης.

4.22 Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής και τη συνέχιση του εφοδιασμού όλων των Ευρωπαίων με ασφαλή, ακίνδυνη και οικονομικά προσιτή ενέργεια χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς από όλους. Όποια πολιτική κι αν επιλεγεί από τους πολιτικούς ιθύνοντες της ΕΕ, η απρόσκοπτη **υλοποίησή της εξαρτάται από τη συμμετοχή** όλων των φορέων ήδη από τα πρώτα στάδια. Όπως αναφέρθηκε στο σημείο 4.9, η κοινωνία των πολιτών επιτελεί έναν ρόλο, ο οποίος μπορεί να υποστηριχτεί από την ΕΟΚΕ.

4.23 Το **σημαντικότερο ζήτημα** στη σφαίρα της κλιματικής πολιτικής, ωστόσο, είναι η **διεθνής ανάπτυξη**. Το πλαίσιο πολιτικής που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση θα μειώσει σημαντικά το μερίδιο της ΕΕ στις παγκόσμιες εκπομπές ΑΘ από το σημερινό επίπεδο του 11 %. Ο ΔΟΕ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα πως ακόμα και οι ισχύουσες πολιτικές θα μειώσουν το μερίδιο της ΕΕ σε 7 % έως το 2035. Η Ευρώπη έχει ιδιαίτερη ιστορική ευθύνη να δράσει για την κλιματική αλλαγή, ωστόσο μόνη της δεν θα αλλάξει πολλά πράγματα όσον αφορά το όριο των 2 βαθμών. Μια φιλόδοξη διεθνής συμφωνία και η αποτελεσματική εφαρμογή της αποτελούν στόχους πρωταρχικής σημασίας για τις πολιτικές της ΕΕ. Χωρίς αυτές, η ΕΕ θα αναγκαστεί να επανεξετάσει τις πολιτικές της. Παράλληλα, θα πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη έμφαση και να καταβληθεί πολύ σημαντικότερη προσπάθεια με μέλημα την **προσαρμογή** στην κλιματική αλλαγή, την οποία δεν μπορούμε πλέον να παραβλέψουμε.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ»

COM(2014) 20 final — 2014/0011 (COD)

(2014/C 424/07)

Εισηγητής: ο κ. PEZZINI

Στις 6 Φεβρουαρίου 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 13 Φεβρουαρίου 2014 το Συμβούλιο, αποφάσισαν, σύμφωνα με τα άρθρα 192 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/CE

COM(2014) 20 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 167 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΔΕ της ΕΕ) είναι βασικό εργαλείο της ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τη μείωση των βιομηχανικών εκπομπών της ΕΕ και ως εκ τούτου, ζητεί την πραγματική μεταρρύθμισή του για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ για το 2020 και το 2030, με παράλληλη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μας και την αποφυγή διαρροής των επενδύσεων.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση δημιουργίας ενός αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς ΣΕΔΕ κατά την έναρξη της επόμενης περιόδου εμπορίας του ΣΕΔΕ το 2021 ως πιθανό μέτρο για την αντιμετώπιση της αστάθειας των τιμών του ΣΕΔΕ μετά το 2020.

1.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21ης Μαρτίου 2014 ζήτησε, μεταξύ άλλων, μέτρα για την πλήρη αντιστάθμιση των άμεσων και έμμεσων δαπανών που προκύπτουν από τις κλιματικές πολιτικές της ΕΕ στους τομείς που είναι εκτεθειμένοι στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, έως ότου μια σφαιρική διεθνής συμφωνία για το κλίμα θέσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο για την ευρωπαϊκή βιομηχανία.

1.4 Η ΕΟΚΕ ζητεί να υπάρχουν:

— προκαθορισμένοι μηχανισμοί αυτόματης προσαρμογής με ικανότητα αντοχής στους σοβαρούς κλυδωνισμούς χωρίς περιθώρια ή διακριτικές παρεμβολές·

— διαφάνεια, προβλεψιμότητα και απλότητα του συστήματος·

— προστό κόστος μετάβασης·

- προβλέψιμες επενδυτικές προοπτικές·
- βεβαιότητα σταθερών μακροπρόθεσμων στόχων·
- χρήση των εσόδων από τους πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπής για την υποστήριξη επιχειρήσεων κατά τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών CO₂ και για την ανάπτυξη και την εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών·
- κατάλληλα και καινοτόμα μέτρα στήριξης των ενεργοβόρων τομέων της μεταποιητικής βιομηχανίας·
- μεγαλύτερη στρατηγική σαφήνεια σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

1.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής επικαλύπτεται από άλλες ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για το περιβάλλον, το κλίμα, την ενέργεια και τη βιομηχανική ανάπτυξη οι οποίες θα πρέπει να συντονιστούν πιο στενά μεταξύ τους προκειμένου να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα: συνεπώς, η ΕΟΚΕ ζητεί η αναθεώρηση του συστήματος να εξεταστεί με πιο ολοκληρωμένο τρόπο με τους άλλους κανονισμούς, οι οποίοι επηρεάζουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και το κόστος της ενέργειας για βιομηχανικές χρήσεις.

1.6 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι το ΣΕΔΕ της ΕΕ πρέπει να ενισχυθεί όχι μόνο ως εργαλείο βελτιστοποίησης του κόστους και της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, αλλά και ως εργαλείο για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης ώστε

- να προτιμώνται αγαθά και υπηρεσίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα,
- να υποστηρίζονται οι επενδύσεις στις υποδομές,
- να προωθούνται η κατάρτιση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων σε βασικούς τομείς με στόχο την αναγέννηση της οικονομικής αξίας του μεταποιητικού τομέα της Ευρώπης.

1.7 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η βιομηχανία είχε ανέκαθεν δεσμευτεί σε μια συνεχή διαδικασία καινοτομίας για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, αλλά είναι σαφές ότι οι στρεβλώσεις της αγοράς του ΣΕΔΕ, με υπερβολικές μειώσεις στην τιμή του άνθρακα, ενδέχεται να καταστήσουν ακόμη πιο δύσκολη την ενίσχυση της βιώσιμης τεχνολογικής και επισημονικής καινοτομίας.

1.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο ρόλος του ΣΕΔΕ της ΕΕ, από το 2020-2030, δεν πρέπει να είναι απλώς και μόνο η διευκόλυνση της μείωσης του διοξειδίου του άνθρακα κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό για τις εγκαταστάσεις και για τους τομείς που καλύπτονται με επενδύσεις σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα, για τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, αλλά και να αποβλέπει στην προώθηση της πρόσβασης σε διεθνείς αντισταθμίσεις, για τον περιορισμό των εκπομπών στην παγκόσμια αγορά άνθρακα, ενόψει και της Παγκόσμιας Συμφωνίας για το Κλίμα το 2015 και σύμφωνα με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης που ορίζονται στην ατζέντα μετά το 2015, σχετικά με τις ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την ανάπτυξη, την ισότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα προκειμένου να επιτευχθεί πλήρως η περιβαλλοντική αειφορία.

1.9 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ θα πρέπει να υπάρχει ένας στενός σύνδεσμος μεταξύ της προτεινόμενης αναθεώρησης του ΣΕΔΕ της ΕΕ από το 2021 και μετά, ως αναπόσπαστου τμήματος του νέου πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030, και τη χρήση του προγράμματος Horizon 2020 και του συντονισμού εθνικών προγραμμάτων προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάκαμψη της βιώσιμης τεχνολογικής καινοτομίας, να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και να προωθηθούν νέες και καλύτερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

1.10 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για την ανάγκη να καταστεί η αγορά άνθρακα πιο σταθερή, ευέλικτη και ανοικτή σε όλους τους βασικούς εταίρους της ΕΕ, σε παγκόσμιο επίπεδο, και ως εκ τούτου, καλεί την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καθορίσουν ένα λεπτομερές και καλά συντονισμένο πλαίσιο σχετικά με τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος ενός ανταγωνιστικού και βιώσιμου βιομηχανικού συστήματος.

1.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι πολιτικές για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της απασχόλησης και να έχουν θετικές επιπτώσεις στη μείωση των εκπομπών και στην ποιότητα του αέρα, ζητεί δε οι εν λόγω παράγοντες να προβάλλονται στις διεθνείς διαπραγματεύσεις.

2. Εισαγωγή

2.1 Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΔΕ της ΕΕ), πρέπει να αποτελεί βασικό αποτελεσματικό εργαλείο ενόψει της μείωσης των εκπομπών που συνδέονται με την παραγωγή ενέργειας της ΕΕ. Για να είναι αποδοτικό από πλευράς κόστους πρέπει να ακολουθεί τη λογική της αγοράς, ώστε να ενισχυθεί η τιμή του άνθρακα αλλά και να επηρεαστούν θετικά οι επενδύσεις σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα, να αναπτυχθούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση για μια ανταγωνιστική βιομηχανία μεταποίησης και σύμφωνα με τους στόχους που έχουν θέσει και προσυπογράψει όλοι οι εταίροι σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.2 Το ΣΕΔΕ προβλέπει σήμερα ότι στις εταιρείες που υπόκεινται σε υποχρεωτικές μειώσεις των εκπομπών, χορηγούνται πιστωτικά μόρια ισοδύναμα με τους τόνους CO₂ που μπορεί να εκπέμπουν, με μειούμενη εκχώρηση χρόνου με τον χρόνο (- 1,74 %). Από το 2021 το ποσοστό αυτό αναμένεται να αυξηθεί στο 2,2 %.

2.3 Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΔΕ της ΕΕ) έχει παράσχει, από τότε που δημιουργήθηκε, μία τιμή αναφοράς του άνθρακα, σε επίπεδο ΕΕ, η οποία καθοδηγεί καθημερινά τις αποφάσεις των επιχειρήσεων και τις στρατηγικές επενδύσεων για τη μείωση των εκπομπών σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας, οι οποίοι ευθύνονται για το ήμισυ περίπου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.4 Ωστόσο, μετά από τη σοβαρή οικονομική κρίση και την επακόλουθη μείωση των συναλλαγών, το σύστημα προκάλεσε μια διαρθρωτική ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης δικαιωμάτων εκπομπής, με αποτέλεσμα να σημειωθεί πλεόνασμα 2 δισεκατομμυρίων δικαιωμάτων, ανισορροπία η οποία προβλέπεται να διαρκέσει για πάνω από μια δεκαετία.

2.5 Το πλεόνασμα της αγοράς έχει οδηγήσει σε πτώση των τιμών στο ΣΕΔΕ της ΕΕ, από περίπου 30 € ανά τόνο CO₂ στα 13,09/τόνο € το 2010 και στα 11,45/τόνο € το 2011, για να καταλήξουμε σε μια παγκόσμια μέση τιμή άνθρακα το 2012 περίπου 5,82/τόνο €.

2.6 Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν αναπτυχθεί διάφορες πρωτοβουλίες, όπως στην Ιταλία τα πράσινα και τα λευκά πιστοποιητικά με στόχο τη μείωση των εκπομπών άνθρακα, μέσω της εξοικονόμησης και της απόδοσης (λευκά πιστοποιητικά) ή με την υποκατάσταση των υδρογονανθράκων, ως πρωτογενούς ενέργειας, από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (πράσινα πιστοποιητικά)⁽¹⁾.

2.7 Η βιομηχανία έχει ανέκαθεν δεσμευτεί σε μια συνεχή διαδικασία καινοτομίας για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Είναι όμως σαφές ότι οι υπερβολικές μειώσεις στην τιμή του άνθρακα, ενδέχεται να καταστήσουν ακόμη πιο δύσκολη την ενίσχυση της βιώσιμης τεχνολογικής και επιστημονικής καινοτομίας.

2.8 Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, στη βάση του ΣΕΔΕ, η προσφορά των δικαιωμάτων εκπομπής που τίθενται σε πλειστηριασμό, έχει οριστεί για πολλά χρόνια και δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις για την αντιμετώπιση των μεγάλων αλλαγών στη ζήτηση δικαιωμάτων: με αυτόν τον τρόπο σημειώνονται ανισορροπίες διάρκειας, με αρνητικές επιπτώσεις στην καινοτομία και στις επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

2.9 Τον Δεκέμβριο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τις συζητήσεις για τις προσαρμογές που πρέπει να γίνουν στο ΣΕΔΕ, έλαβαν την απόφαση να δώσουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα — σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και προκειμένου να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, έως ότου ληφθούν μακροπρόθεσμα διαρθρωτικά μέτρα — να αναβάλει μία φορά κατ'έξαιρηση, και για μέγιστο αριθμό δικαιωμάτων ίσο προς 900 εκατομμύρια, την πώληση αυτών των δικαιωμάτων εκπομπών άνθρακα, ορίζοντας μια νέα προθεσμία έως το 2020, αντί της τριετούς περιόδου 2014-2016.

2.10 Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα, η ΕΕ απέχει ακόμη πολύ από την επίλυση του ζητήματος του πλεονάσματος σε μακροπρόθεσμη βάση.

2.11 Σύμφωνα με την Επιτροπή, η δημιουργία ενός αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς — που θα λειτουργεί από το 2021, δηλαδή κατά την 4^η περίοδο — είναι η επιλογή που θα μπορούσε να συμπληρώσει τους υφιστάμενους κανόνες προκειμένου να εξασφαλιστεί μια πιο ισορροπημένη αγορά, με την τιμή του άνθρακα να καθορίζεται περισσότερο από τις μειώσεις, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, των εκπομπών και με σταθερές προσδοκίες, με στόχο την ενθάρρυνση των επενδύσεων σε χαμηλές εκπομπές άνθρακα, προς όφελος των επιχειρήσεων που εργάστηκαν και εργάζονται με υψηλής έντασης ενέργεια.

⁽¹⁾ Σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 2006/32/ΕΚ, η οποία προβλέπει για όλα τα κράτη μέλη, την κατάρτιση των ΕΣΔΕΑ (Εθνικά Σχέδια Δράσης για την ενεργειακή απόδοση), με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης καυσίμων και την ανάπτυξη των ΑΠΕ (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας).

2.12 Το αποθεματικό θα συμβάλει τόσο στην αντιμετώπιση του πλεονάσματος των δικαιωμάτων που δημιουργείται τα τελευταία χρόνια όσο και στη βελτίωση της αντοχής του συστήματος σε σοβαρούς κλυδωνισμούς, προσαρμόζοντας αυτόματα την ποσότητα των δικαιωμάτων που τίθενται σε πλειστηριασμό.

2.13 Η δημιουργία του εν λόγω αποθεματικού — ή καλύτερα της αναβολής («οπισθοβαρής προγραμματισμός»), που συμφωνήθηκε πρόσφατα με την απόφαση να τεθούν σε πλειστηριασμό 900 εκατομμύρια δικαιώματα το 2019-2020 — υποστηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων. Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην προτεινόμενη νομοθεσία, το αποθεματικό θα λειτουργεί στη βάση προκαθορισμένων κανόνων, οι οποίοι δεν θα αφήνουν περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στην Επιτροπή ή στα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

3.1 Η Επιτροπή προτείνει να θεσπιστεί ένα αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς με την έναρξη της επόμενης περιόδου εμπορίας του ΣΕΔΕ της ΕΕ, το 2021. Το αποθεματικό — μαζί με την αναβολή («back-loading») που συμφωνήθηκε πρόσφατα για τον πλειστηριασμό 900 εκατομμυρίων δικαιωμάτων το 2019-2020 θα πρέπει να επιτρέπει:

- την αντιμετώπιση του πλεονάσματος των δικαιωμάτων που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια·
- τη βελτίωση της αντοχής του συστήματος σε σοβαρούς κλυδωνισμούς·
- τη δημιουργία μηχανισμών αυτόματης προσαρμογής των δικαιωμάτων που τίθενται σε πλειστηριασμό.

3.2 Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην προτεινόμενη νομοθεσία, οι εν λόγω μηχανισμοί αυτόματης προσαρμογής θα είναι προκαθορισμένοι και δεν θα αφήνουν περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στην Επιτροπή ή στα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά την εφαρμογή τους.

3.3 Η πρόταση για το ΣΕΔΕ της ΕΕ από το 2021 και μετά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του νέου πλαισίου που προτείνεται από την Επιτροπή στον τομέα του κλίματος και της ενέργειας για το 2030 — αντικείμενο άλλης γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ — που περιλαμβάνει διάφορα στοιχεία, μεταξύ των οποίων: μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) κατά 40 % σε σύγκριση με το 1990· δεσμευτικούς στόχους σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να αυξηθεί το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 27 %· πιο φιλόδοξες πολιτικές στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης· ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης· και μια σειρά νέων δεικτών προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα ανταγωνιστικό και ασφαλές ενεργειακό σύστημα.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ ανέκαθεν υποστήριζε «την τάση αύξησης της χρήσης πλειστηριασμών δικαιωμάτων εκπομπών. Οι πλειστηριασμοί συνάδουν με την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”, επιτρέπουν την αποφυγή απροσδόκητων κερδών, προσφέρουν κίνητρα και χρηματοδοτικούς πόρους για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων και προϊόντων χαμηλής κατανάλωσης άνθρακα και προάγουν την καινοτομία»⁽²⁾.

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να διατηρηθεί ένα ισχυρό ΣΕΔΕ, ως ακρογωνιαίος λίθος της ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ. Η εφαρμογή του ΣΕΔΕ δεν θα πρέπει να οδηγεί στην κατάρρευση του μεταποιητικού τομέα και στη διαρροή των επενδύσεων. Όλα αυτά είναι δυνατά χάρη σε ένα αναμορφωμένο σύστημα διαχείρισης της αγοράς διοξειδίου του άνθρακα ως αποτελεσματικού εργαλείου για τη μείωση των εκπομπών για τη βιομηχανία και άλλους συναφείς τομείς, αλλά και με την προώθηση των επενδύσεων σε ανταγωνιστικές καινοτόμες τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο.

4.3 Τα περισσότερα από τα ισχύοντα μέτρα για την προστασία της βιομηχανίας στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ θα καταργηθούν έως το 2021, και η δωρεάν κατανομή θα καταργηθεί πλήρως το 2027. Ένας νέος στόχος για το 2030, όσον αφορά τη μείωση του CO₂ για τους τομείς ΣΕΔΕ της ΕΕ, θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόσθετο κόστος για τις βιομηχανίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.4 Έως ότου μια ολοκληρωμένη διεθνής συμφωνία για την κλιματική αλλαγή ορίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο για τη βιομηχανία, το ΣΕΔΕ της ΕΕ θα πρέπει να σχεδιαστεί εκ νέου έτσι ώστε να παρέχει πλήρη αποζημίωση για το άμεσο και έμμεσο κόστος της μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που προκύπτει από τις πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα, για τους κλάδους που εκτίθενται στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου του 2014, όπου προτείνεται, για την περίοδο 2020-2030, να εκπονηθούν μέτρα για την πρόληψη πιθανών απωλειών διοξειδίου του άνθρακα και να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμος σχεδιασμός για τις βιομηχανικές επενδύσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών ενεργοβόρων βιομηχανιών.

⁽²⁾ ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σελ. 66 .

4.5 Η ΕΟΚΕ — εκφραζόμενη σχετικά με τον οδικό χάρτη για μια οικονομία χαμηλών εκπομπών CO₂ το 2050 ⁽³⁾ — συνέστησε στην Επιτροπή «να υποβάλει μια νέα ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων που να στοχεύουν στην ενθάρρυνση νέων και σημαντικών επενδύσεων, αναγκαίων για την επίτευξη αυτών των νέων στόχων», στην οποία «θα πρέπει να προβλέπονται η ενίσχυση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ) ως χρήσιμο εργαλείο βελτιστοποίησης του κόστους για την λήψη αποφάσεων όσον αφορά τις επενδύσεις, καθώς και πρόσθετα μέτρα με σκοπό: την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, των πολιτών και των καταναλωτών να χρησιμοποιούν την αγοραστική τους δύναμη για αγαθά και υπηρεσίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα, να υποστηρίζουν τις επενδύσεις στις αναγκαίες υποδομές, να προωθούν την κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε βασικούς τομείς».

4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι στρατηγικές και οι πολιτικές της ΕΕ που σχετίζονται με το περιβάλλον, το κλίμα, την ενέργεια και τη βιομηχανική ανάπτυξη θα πρέπει να συντονιστούν πιο στενά μεταξύ τους προκειμένου να επιτευχθούν θετικές συνέργειες: το να θεωρείται ως «κόστος του άνθρακα» μόνο η τιμή των δικαιωμάτων CO₂ στην αγορά του ΣΕΔΕ, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κόστος που συνδέεται με άλλα μέσα, όπως η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή των πολιτικών ενεργειακής απόδοσης, ενδέχεται να αποδειχθεί απλοϊκό και ελλιπές και να οδηγήσει σε εντελώς στρεβλές ⁽⁴⁾ εκτιμήσεις.

4.7 Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει τα συμπεράσματα του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2014 για τις ανάγκες της βιομηχανίας σε όλους τους τομείς, από την ενέργεια έως τον ανταγωνισμό, το εμπόριο και την κατάρτιση, κυρίως δε προσυπογράφει την αρχή, σύμφωνα με την οποία, η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα «πρέπει να συνδυαστεί με μια συνεκτική ευρωπαϊκή πολιτική για την ενέργεια και το κλίμα, καθώς και με την αντιμετώπιση του ζητήματος του υψηλού ενεργειακού κόστους, ιδίως για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες».

4.8 Το ΣΕΔΕ πρέπει να παρέχει ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τον τομέα της ενέργειας και τους κλάδους υψηλής έντασης ενέργειας, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η απώλεια ανταγωνιστικότητας με συνοδευτικά μέτρα για τη διαρροή διοξειδίου του άνθρακα και την επιτάχυνση της επίτευξης περαιτέρω βελτιώσεων σε τομείς εκτός του ΣΕΔΕ, που αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ των σημερινών εκπομπών CO₂ στην ΕΕ, ιδίως σε τομείς με υψηλό δυναμικό ενεργειακής απόδοσης, όπως οι τομείς των κατασκευών και των μεταφορών.

4.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί επιμόνως η μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ να συνοδεύεται από ισχυρά μέτρα για την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης, με επενδύσεις σε κλάδους με υψηλό δυναμικό όπως οι υποδομές, η πράσινη οικονομία, και σε βασικούς βιομηχανικούς τομείς, όπως η έρευνα και η καινοτομία, ιδιαίτερα στον τομέα της μεταποίησης και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

4.10 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι το ΣΕΔΕ θα μπορούσε να είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο αγοράς όσον αφορά την επιδίωξη της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με οικονομικά βιώσιμο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζει μεγαλύτερη σταθερότητα, να περιορίζει τις διακριτικές παρεμβάσεις και να εξασφαλίζει ευελιξία, σύμφωνα με προκαθορισμένους κανόνες, στη βάση κριτηρίων διαφάνειας, προβλεψιμότητας και απλότητας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενσωμάτωση των προσδοκιών των προσαρμογών προσφοράς στην συμπεριφορά των φορέων της αγοράς.

4.11 Για να είναι αποτελεσματικό το ΣΕΔΕ, πρέπει:

— να περιοριστεί το κόστος μετάβασης·

— να παρασχεθούν προβλέψιμες επενδυτικές προοπτικές·

— να βεβαιωθούν σταθεροί μακροπρόθεσμοι στόχοι·

— να εξασφαλιστεί ότι τα έσοδα από τους πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπής ⁽⁵⁾ θα χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη επιχειρήσεων κατά τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών CO₂ και για την ανάπτυξη και την εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών.

4.12 Ο ρόλος του ΣΕΔΕ της ΕΕ, από το 2020-2030, θα πρέπει να συνίσταται στη διευκόλυνση της μείωσης του διοξειδίου του άνθρακα κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό, για τις εγκαταστάσεις και για τους τομείς που καλύπτονται, είτε με επενδύσεις σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα, είτε με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, είτε με έντονες παρεμβάσεις για την ενεργειακή απόδοση.

⁽³⁾ ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σ. 110-116.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 1.

⁽⁵⁾ Βλ. «Comparative Study of Different Measures Funded through the Use of Economic Environmental Instruments» (EESC 2012).

- 4.13 Η τιμή αγοράς των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί ένα έγκυρο σημείο αναφοράς για επενδύσεις, ώστε να μειωθούν οι εκπομπές.
- 4.14 Στο μελλοντικό ΣΕΔΕ πρέπει να διατηρηθεί η πρόσβαση σε διεθνείς αντισταθμίσεις, εφόσον παρέχουν αξιόπιστα μέσα για τον περιορισμό των εκπομπών με αποτελεσματικό τρόπο, με την αξιοποίηση των ευκαιριών για τη δημιουργία μιας παγκόσμιας αγοράς άνθρακα.
- 4.15 Ο μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης [Clean Development Mechanism (CDM)] θα πρέπει να διατηρηθεί, να βελτιωθεί και να επεκταθεί καθώς και να υποστηριχθούν οι συνδέσεις μεταξύ του ευρωπαϊκού ΣΕΔΕ με τα νέα συστήματα που εμφανίζονται σε άλλες περιοχές του κόσμου.
- 4.16 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια από την ΕΕ προκειμένου να δημιουργηθεί μια αληθινή και σωστή διεθνή αγορά άνθρακα, με την επέκταση, σε παγκόσμιο επίπεδο, αποτελεσματικών μηχανισμών εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής, ανοιχτών σε όλους τους βασικούς συνομιλητές.
- 4.17 Θα πρέπει να αναπτυχθούν ταχέως νέοι μηχανισμοί και να είναι διαθέσιμοι για εθελοντική χρήση από τις κυβερνήσεις, σύμφωνα με τις εθνικές τους ανάγκες: οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει να είναι σχεδιασμένοι κατά τρόπο που να αποφεύγονται, στο μέτρο του δυνατού, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ περιφερειών για εμπορεύσιμα αγαθά σε παγκόσμιο επίπεδο.
- 4.18 Πράγματι, το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής επικαλύπτεται από άλλες ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για το περιβάλλον, όπως οι πολιτικές που ενθαρρύνουν τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή της ενεργειακής απόδοσης, με αποτέλεσμα να προκαλούνται στρεβλώσεις της αγοράς και να σημειώνονται ανεπάρκειες: η αναθεώρηση του συστήματος πρέπει να εξεταστεί με πιο ολοκληρωμένο τρόπο με τους άλλους κανονισμούς οι οποίοι επηρεάζουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και το κόστος της ενέργειας για βιομηχανικές χρήσεις.
- 4.19 Μονομερείς επιλογές οδηγούν στην αύξηση των δαπανών του CO₂ (κυρίως το ενεργειακό κόστος) για τις επιχειρήσεις, και απειλούν να υπονομεύσουν την ανταγωνιστικότητα των στρατηγικών βιομηχανικών τομέων, χωρίς να σημειωθεί απτή πρόοδος, από πλευράς κλίματος: εν προκειμένω, πρόσφατες μελέτες ⁽⁶⁾ έχουν καταδείξει ότι οι μειώσεις των εκπομπών που έχουν επιτευχθεί στην ΕΕ έχουν υπεραντισταθμιστεί από την αύξηση των εκπομπών που έχουν ενσωματωθεί στα προϊόντα που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 4.20 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, αν και είναι εξαιρετικά σημαντικό να επιτευχθεί μια παγκόσμια συμφωνία για την κλιματική αλλαγή το 2015 στην οποία να περιλαμβάνονται οι βασικές χώρες που ευθύνονται για τις εκπομπές, πρέπει, ωστόσο, με τη χρήση του προγράμματος Horizon 2020 και του συντονισμού εθνικών προγραμμάτων, να συνεχιστεί η πορεία προς την τεχνολογική καινοτομία, ώστε να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και να προωθηθούν νέες και καλύτερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
- 4.20.1 Ενδείκνυται να καθοριστεί ένα λεπτομερές και συντονισμένο πλαίσιο για τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος ενός ανταγωνιστικού και βιώσιμου βιομηχανικού συστήματος σε παγκόσμια κλίμακα. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να θεσπίσουν ένα τέτοιο πλαίσιο σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας, που ορίζονται στην Ατζέντα μετά το 2015 των Ηνωμένων Εθνών.
- 4.21 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη «να ληφθεί υπόψη η εμπειρία που αντλήθηκε όσον αφορά την ευπάθεια του συστήματος εμπορίας εκπομπών στις παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις. Είναι σαφές ότι η επίτευξη (ή η αποτυχία) συμφωνίας επί μιας παγκόσμιας πολιτικής για το κλίμα θα καθορίσει το μέλλον του συστήματος εμπορίας εκπομπών και από αυτή την άποψη το αποτέλεσμα των συζητήσεων το 2015 θα έχει κρίσιμη σημασία. Τα δε ριζοσπαστικά διορθωτικά μέτρα που απαιτούνται για το ΣΕΔΕ, δεν μπορούν να υλοποιηθούν χωρίς μεγαλύτερη σαφήνεια στον τομέα της παγκόσμιας πολιτικής ⁽⁷⁾».
- 4.22 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, από την εκτίμηση των επιπτώσεων για το 2030, προκύπτει «ότι αν τα έσοδα από τους πλειστηριασμούς ανακυκλωθούν και η τιμολόγηση των ανθρακούχων εκπομπών επεκταθεί σε όλους τους τομείς, οι πολιτικές για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση της απασχόλησης» ⁽⁸⁾ και ότι είναι θετικές οι επιπτώσεις στη μείωση των εκπομπών και στην ποιότητα του αέρα, ζητεί δε οι εν λόγω παράγοντες να προβάλλονται στις διεθνείς διαπραγματεύσεις.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽⁶⁾ Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber e Ottmar Edenhofer (2010) «Growth in Emission Transfers via International Trade from 1990 to 2008», PNAS; A. Brinkley, S. Less, «Carbon Omissions», Policy Exchange, research note (2010).

⁽⁷⁾ EE C 341 της 22.11.2013, σελ. 82.

⁽⁸⁾ Βλ. SWD (2014) 18 Def. Σύνοψη της έκθεσης εκτίμησης των επιπτώσεων, 22.01.2014.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών»

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Εισηγητής: ο κ. Antonio POLICA

Στις 7 Μαρτίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών

COM(2014) 64 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Μαΐου 2014.

Κατά την 499^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 5ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 167 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η έντονη αύξηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών που σημειώθηκε, αποτελεί μια νέα απειλή για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο, σε επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας αλλά και σε επίπεδο των αυτοχθόνων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με τη χάραξη μιας σφαιρικής και συντονισμένης στρατηγικής προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικότερα αυτό το έγκλημα.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται στον σεβασμό, στην ενίσχυση και στον συντονισμό των ήδη υφιστάμενων διεθνών συμφωνιών (ιδίως της CITES ⁽¹⁾), νόμων, κανονισμών, πολιτικών και εργαλείων εφαρμογής, με την ευρύτερη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων τομέων –προστασία του περιβάλλοντος, τελωνειακός έλεγχος, δικαστικό σύστημα, καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος κ.λπ.– και την αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ των χωρών προέλευσης, διαμετακόμισης και προορισμού των άγριων ειδών.

1.3 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η ενίσχυση του συντονισμού μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο αν υποστηρίζεται από ένα κατάλληλο και ενιαίο σύστημα κατάρτισης και ενημέρωσης όλων των αρχών της ΕΕ και των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θεμελιώδη τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες προορισμού. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική την ενεργό και συνειδητή συμμετοχή των καταναλωτών και του ιδιωτικού τομέα, υποστηρίζοντας τη θέσπιση ενός συστήματος επίσημης και ιχνηλασιμότητας.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να δοθούν στους πολίτες των τρίτων χωρών που ασχολούνται με αυτό το εμπόριο νέες και καλύτερες ευκαιρίες για ανάπτυξη και βιώσιμη απασχόληση.

1.6 Η παράνομη εμπορία των άγριων ειδών προσελκύει το ενδιαφέρον του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος λόγω της υψηλής κερδοφορίας και του χαμηλού κινδύνου επιβολής κυρώσεων. Από άποψη προσδοκώμενου κέρδους, αυτό το είδος εγκλήματος είναι συγκρίσιμο με την εμπορία ανθρώπων και τη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών, αλλά οι πόροι που διατίθενται και η προτεραιότητα που αποδίδεται στην καταπολέμησή του είναι σημαντικά χαμηλότεροι. Επιπροσθέτως, το σύστημα των κυρώσεων είναι ανομοιόμορφο ακόμη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα που ενθαρρύνει τη μεταφορά των δραστηριοτήτων του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος σε χώρες με λιγότερο αυστηρές ποινές ή λιγότερο αποτελεσματική δράση των αρμόδιων υπηρεσιών.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει συνεπώς την ανάγκη να συμπεριληφθεί η εμπορία άγριων ειδών μεταξύ των εγκλημάτων που εμπίπτουν στα μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της διαφθοράς, και ζητεί τη θέσπιση αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων, όπως π.χ. τη θέσπιση μέγιστης ποινής κάθειρξης τουλάχιστον τεσσάρων ετών.

⁽¹⁾ Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο των Απειλούμενων με Εξάλειψη Άγριων Ειδών Πανίδας και Χλωρίδας (1973).

2. Εισαγωγή

2.1 Πλαίσιο εργασίας: στοιχεία σχετικά με την παράνομη εμπορία άγριων ειδών

2.1.1 Η παράνομη εμπορία άγριων ειδών είναι μια από τις σοβαρότερες μορφές οργανωμένου εγκλήματος, μαζί με την εμπορία ανθρώπων και τη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων ⁽²⁾.

2.1.2 Το 2013, η λαθροθηρία σημείωσε μεγάλη αύξηση υπονομεύοντας τη συντελούμενη εδώ και τρεις δεκαετίες αναπαραγωγή των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση, όπως οι ελέφαντες, οι τίγρεις και οι ρινόκεροι και συνιστά σοβαρή απειλή για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο ανάπτυξη.

2.1.3 Η παράνομη υλοτομία αντιστοιχεί περίπου στο 30 % του παγκόσμιου εμπορίου ξυλείας και συμβάλλει σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % στην αποψίλωση τροπικών δασών της κεντρικής Αφρικής, του Αμαζονίου και της νοτιοανατολικής Ασίας, στερώντας από τους αυτόχθονες πληθυσμούς σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης.

2.1.4 Η παράνομη αλιεία εκτιμάται ότι ισούται με το 19 % της αναφερόμενης αξίας των αλιευμάτων.

2.1.5 Η αύξηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών οφείλεται στην αυξανόμενη ζήτηση για προϊόντα άγριων ειδών, ιδίως σε ορισμένες ασιατικές χώρες (π.χ. Κίνα, Βιετνάμ), όπως το ελεφαντόδοντο, τα κέρατα του ρινόκερου, τα οστά τίγρεως.

2.1.6 Η ΕΕ αποτελεί σημαντική αγορά προορισμού παράνομων προϊόντων άγριων ειδών ⁽³⁾, καθώς και σημαντικό κόμβο παράνομης εμπορίας ειδών που προέρχονται από την Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Ασία.

2.2 Άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις από την παράνομη εμπορία άγριων ειδών

2.2.1 Η παράνομη εμπορία άγριας πανίδας και χλωρίδας αποτελεί σημαντική αιτία απώλειας της βιοποικιλότητας σε παγκόσμιο επίπεδο: κάθε χρόνο εκατοντάδες εκατομμύρια σπάνια είδη πανίδας και χλωρίδας απομακρύνονται από το φυσικό τους περιβάλλον και πωλούνται στην παράνομη αγορά.

2.2.2 Η παράνομη υλοτομία ευθύνεται για την αποψίλωση των δασών των πιο σημαντικών δασικών περιοχών του πλανήτη, την απώλεια της βιοποικιλότητας, την αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, τις συγκρούσεις που ξεσπούν για τον έλεγχο εδαφών και πόρων και την οικονομική αποδυνάμωση των αυτοχθόνων κοινοτήτων.

2.2.3 Η παράνομη αλιεία μειώνει τα ιχθυοπothέματα, καταστρέφει τους θαλάσσιους οικοτόπους, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και υπονομεύει τις παράκτιες κοινότητες, ιδίως των αναπτυσσόμενων χωρών.

2.2.4 Ο κίνδυνος εξαφάνισης των άγριων ειδών εντείνεται και από άλλους παράγοντες όπως η μη βιώσιμη διαχείριση της γης, η κλιματική αλλαγή, η υπερεκμετάλλευση των φαρμακευτικών φυτών και ο εντατικός τουρισμός, ιδίως ο «κυνηγετικός» και ο «ληστρικός».

2.2.5 Από την παγκοσμιοποιημένη κατανάλωση απορρέει ο κίνδυνος άσκησης ισχυρών περιβαλλοντικών πιέσεων στη βιοποικιλότητα με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων και τη μείωση της αντοχής των γηγενών ειδών ⁽⁴⁾.

2.2.6 Η παράνομη εμπορία άγριων ειδών συνιστά απειλή για τη δημόσια υγεία και για τα γηγενή είδη χλωρίδας και πανίδας. Τα είδη ζώων που διακινούνται παράνομα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν πιστοποιηθεί από τις αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην εξάπλωση ασθενειών ιδιαίτερα στα ζώα εκτροφής. Η παράκαμψη των ενδεδειγμένων φυτοϋγειονομικών ελέγχων εκθέτει τα αυτόχθονα φυτικά είδη, καλλιεργημένα και άγρια, σε σημαντικό κίνδυνο μόλυνσης από νέους παθογόνους οργανισμούς. Εξάλλου, εκτιμάται ότι το 75 % των νέων μολυσματικών ασθενειών προέρχεται από ζώα και κυρίως από άγρια είδη ζώων. Η παράνομη εμπορία των ειδών αυτών αυξάνει τον κίνδυνο παγκόσμιων επιδημιών, όπως ο ιός της γρίπης των πουλερικών H5N1 και το σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο-SARS ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Ψήφισμα που εγκρίθηκε από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη του εγκλήματος και την ποινική δικαιοσύνη και στη συνέχεια από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών

⁽³⁾ Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε αύξηση της παράνομης διακίνησης ορισμένων σπάνιων ειδών, όπως πιτνά, κοράλλια, ιχθύες και χελώνες, ακόμη και στο εσωτερικό της ΕΕ.

⁽⁴⁾ Για παράδειγμα, η αυξημένη ζήτηση για κασμίρ στην Ασία έχει οδηγήσει στην αύξηση της εκτροφής οικόσιτων ζώων και στον αφανισμό των άγριων φυτοφάγων ζώων (αντιλόπες, άγρια αλόγα, όνοι) από τη βάση της διατροφικής αλυσίδας των μεγάλων γηγενών αρπακτικών ζώων (π. χ. λύκος, λεοπάρδαλη των χιονών) σε σημαντικές για τα συγκεκριμένα είδη περιοχές της γης. Μελέτη με τίτλο «Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia», που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Conservation Biology*.

⁽⁵⁾ Πηγή: Έκθεση της WWF — http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_french_lr.pdf

2.3 Νομικές βάσεις

2.3.1 Η Σύμβαση της Ουάσιγκτον (Σύμβαση CITES) ρυθμίζει από το 1973 την εμπορία όσον αφορά την εξαγωγή, την επανεξαγωγή, την εισαγωγή, τη διαμετακόμιση και τη μεταφόρτωση ή κατοχή για οποιονδήποτε σκοπό ορισμένων ειδών ζώων και φυτών που απειλούνται με εξαφάνιση. Η Σύμβαση CITES έχει ως στόχο τη διατήρηση και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των ζωικών και φυτικών πληθυσμών σε παγκόσμια κλίμακα.

2.3.2 Στο ψήφισμα της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη του εγκλήματος και την ποινική δικαιοσύνη, της 26ης Απριλίου 2013, η εμπορία άγριων ειδών αναγνωρίζεται ως σοβαρή μορφή οργανωμένου εγκλήματος που διαπράττεται από οργανωμένα εγκληματικά κυκλώματα σε διεθνές επίπεδο.

2.3.3 Ύστερα από τη διαπίστωση ότι ορισμένες παραστρατιωτικές ομάδες χρησιμοποιούν την παράνομη εμπορία άγριων ειδών για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους, ο Γενικός Γραμματέας (έκθεση S/2013/297) και το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ψήφισμα 2013/2121) αναγνώρισαν ότι η λαθροθηρία και η παράνομη εμπορία άγριων ειδών αποτελούν παράγοντες όξυνσης της αστάθειας στην υποσαχάρια Αφρική και συνιστούν απειλή για την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή. Εξάλλου, τον Ιανουάριο του 2014 το Συμβούλιο Ασφαλείας υιοθέτησε για πρώτη φορά κυρώσεις εναντίον όσων εμπλέκονται στη διακίνηση των άγριων ειδών στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία.

2.3.4 Τον Ιούνιο του 2013 οι ηγέτες των χωρών της G8 δεσμεύτηκαν και έλαβαν μέτρα για την αντιμετώπιση της παράνομης εμπορίας των απειλούμενων και προστατευόμενων ειδών και την παροχή πολιτικής και οικονομικής στήριξης στον περιφερειακό και διεθνή έλεγχο των συνόρων με στόχο την αντιμετώπιση των φαινομένων της διαφθοράς και του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος.

2.3.5 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 2014 (2013/2747 (INI)), κάλεσε την Επιτροπή να καταρτίσει ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ με στόχο τον έλεγχο της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών, στο οποίο θα καθορίζονται αναλυτικά τα χρονοδιαγράμματα και οι στόχοι μιας στρατηγικής παρέμβασης τόσο στο εσωτερικό των κρατών μελών όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.3.6 Στη Διακήρυξη του Λονδίνου⁽⁶⁾, τον Φεβρουάριο του 2014, καθορίστηκαν νέοι και πιο φιλόδοξοι στόχοι για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών, όπως η τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας για τη συμπεριληψη της λαθροθηρίας και της παράνομης εμπορίας άγριων ζώων μεταξύ των «σοβαρών εγκλημάτων», η μη χρήση απειλούμενων ειδών, η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας και ο συντονισμός των «δικτύων καταπολέμησης της εμπορίας άγριων ειδών»⁽⁷⁾.

2.3.7 Η τελική δήλωση της συνόδου κορυφής ΕΕ-Αφρικής που πραγματοποιήθηκε στις 2—3 Απριλίου 2014 προβλέπει την ανάληψη κοινών δράσεων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης εμπορίας άγριων ζώων.

3. Απαντήσεις στα ερωτήματα της διαβούλευσης

3.1 Είναι επαρκές το υφιστάμενο πολιτικό και νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών;

3.1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο στις χώρες της ΕΕ δεν είναι ακόμα επαρκές για την αποτελεσματική καταπολέμηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, λόγω, μεταξύ άλλων, των μικρών προβλεπόμενων ποινών.

3.2 Θα πρέπει η ΕΕ να βελτιώσει την προσέγγισή της όσον αφορά την εμπορία άγριων ειδών μέσω της εκπόνησης νέου σχεδίου δράσης της ΕΕ, όπως ζητεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο;

3.2.1 Σε διεθνές επίπεδο, πρέπει να θεσπιστεί μια δεσμευτική νομοθεσία για τα κράτη μέλη που θα περιλαμβάνει ενιαία κριτήρια για τον αποτελεσματικό έλεγχο και εποπτεία μέσω, μεταξύ άλλων, της συμμόρφωσης προς τους ειδικούς κανόνες για την ποινική προστασία των άγριων ειδών στο φυσικό περιβάλλον.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την υιοθέτηση ενός σχεδίου δράσης παρόμοιου με εκείνα που έχουν ήδη θεσπιστεί για άλλες μορφές οργανωμένου εγκλήματος, όπως η παράνομη διακίνηση όπλων και ανθρωπών.

⁽⁶⁾ Υπεγράφη από αρχηγούς κρατών, υπουργούς και εκπρόσωπους 46 χωρών στο πλαίσιο της διάσκεψης για την παράνομη εμπορία άγριων ειδών (12- 13 Φεβρουαρίου 2014).

⁽⁷⁾ Τα δίκτυα για την καταπολέμηση της εμπορίας άγριων ειδών (δίκτυα επιβολής της νομοθεσίας για τα άγρια είδη) αποτελούν διακυβερνητικές περιφερειακές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με το θέμα: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 Πώς θα μπορούσε η ΕΕ να αυξήσει την πολιτική δέσμευση σε όλα τα επίπεδα υπέρ της καταπολέμησης της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών; Ποια διπλωματικά μέσα θα ήταν τα πλέον κατάλληλα για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των διαφόρων διεθνών πρωτοβουλιών;

3.3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την μεγάλη συνδρομή σε διπλωματικό επίπεδο των χωρών που θίγονται από την παράνομη εμπορία άγριων ζώων και φυτών (ιδίως των χωρών προέλευσης, διαμετακόμισης και τελικής αγοράς), πράγμα που οδήγησε στην πρόσφατη υπογραφή κοινών δηλώσεων προθέσεων για την ανάληψη αποφασιστικών και άμεσων πρωτοβουλιών με στόχο την εξάλειψη της προσφοράς και της ζήτησης προϊόντων που προέρχονται από απειλούμενα είδη ⁽⁸⁾. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η διεθνής κοινότητα θα υιοθετήσει δράσεις που θα σταματήσουν τη διάθεση προστατευόμενων ειδών στην αγορά παράνομων προϊόντων, θα διασφαλίσουν την εφαρμογή ενός κοινού και σταθερού νομοθετικού πλαισίου και θα προωθήσουν τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να προωθήσει μια παγκόσμια στρατηγική για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών, με βάση τον επαναπροσδιορισμό των στόχων των Ηνωμένων Εθνών για την περίοδο μετά το 2015.

3.4 Σε ποια μέσα σε διεθνές επίπεδο θα πρέπει να εστιάσει η ΕΕ ώστε να βελτιωθεί η επιβολή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών και για την ενίσχυση της διακυβέρνησης;

3.4.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα τελωνεία αποτελούν τα πλέον κατάλληλα σημεία για την παρακολούθηση, τον εντοπισμό και τον έλεγχο της παράνομης εμπορίας με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, μέσω του συντονισμού των εθνικών αρχών που λειτουργούν με ενιαία πρότυπα, μεθόδους και στόχους. Θα ήταν σκόπιμο η ΕΕ να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και του συντονισμού των δραστηριοτήτων ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών προκειμένου να υπάρξει εναρμόνιση των δραστηριοτήτων και των συμπεριφορών, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στήριξης στις νέες χώρες εταίρους (π.χ. προσωρινή καθοδήγηση).

3.4.2 Το νέο πλαίσιο του παράνομου εμπορίου αντιπροσωπεύεται από το ηλεκτρονικό εμπόριο που φιλτράρεται με δυσκολία, με κίνδυνο να βλάψει ακόμη και τις μορφές του νόμιμου εμπορίου. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ορισμένες ορθές πρακτικές, όπως το μνημόνιο συμφωνίας, που υπογράφηκε μεταξύ του ιταλικού Σώματος Προστασίας Δασών και των δύο μεγαλύτερων διαδικτυακών πωλών διαφήμισης («αγγελίες eBay» και «Subito.it»), το οποίο προβλέπει την εισαγωγή περισσότερων πληροφοριών προς όφελος των καταναλωτών, καθώς και τη δυνατότητα έγκαιρης διαγραφής καταχωρίσεων που θεωρούνται ύποπτες. Το μνημόνιο προβλέπει επίσης τον έλεγχο των καταχωρίσεων μέσω «φίλτρων» που επιτρέπουν μόνο τη δημοσίευση αγγελιών που εξασφαλίζουν την ιγνηλασιμότητα των προς πώληση ειδών.

3.4.3 Όσον αφορά τις διεθνείς δραστηριότητες, στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που συνάπτονται με τρίτες χώρες πρέπει να γίνεται αναφορά στις πολυμερείς περιβαλλοντικές και εμπορικές συμφωνίες των τομέων της δασοκομίας και της αλιείας. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η επίτευξη των στόχων της CITES για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας, βάσει της οποίας τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ορισμένων ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση.

3.4.4 Το κύρος των συμμετεχόντων στη διεθνή κοινοπραξία για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας σε βάρος άγριων ειδών (ICWC) ⁽⁹⁾, η οποία απαρτίζεται, μεταξύ άλλων, από τη CITES, την Interpol, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC), την Παγκόσμια Τράπεζα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων, μπορεί να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση των όρων εφαρμογής των κανόνων και της τήρησης των διατάξεων των συμφωνιών για τον έλεγχο της εμπορίας άγριων ειδών. Η κοινοπραξία θα πρέπει να αξιοποιήσει τους καλύτερους ευρωπαϊούς επαγγελματίες για τη διοργάνωση ενημερωτικών εκστρατειών, την παροχή συνδρομής στις αρμόδιες εθνικές αρχές και —πράγμα εξίσου σημαντικό— την κατάρτιση των αρμοδίων για τον έλεγχο αξιωματούχων υπαλλήλων.

3.4.5 Η καθιέρωση και η ενίσχυση του κράτους δικαίου στις χώρες προέλευσης των άγριων ειδών, σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της διαφθοράς, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξάλειψη της εμπορίας των άγριων ειδών. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ ζητεί την άμεση δέσμευση της ΕΕ, μεταξύ άλλων και σε οικονομικό επίπεδο, προκειμένου να συσταθεί μια εξεταστική και δικαστική αρχή η οποία θα συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών.

⁽⁸⁾ Διακήρυξη του Λονδίνου της 14ης Φεβρουαρίου 2014

⁽⁹⁾ International Consortium on Combating Wildlife Crime

3.5 Ποια μέσα είναι τα πλέον κατάλληλα ώστε να αναλάβει η ΕΕ δράση για την αντιμετώπιση της ζήτησης σε διεθνές και ενωσιακό επίπεδο για παράνομα προϊόντα άγριων ειδών; Ποιον ρόλο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν εν προκειμένω η κοινωνία των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας;

3.5.1 Για την επιτυχή καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών οι παρεμβάσεις πρέπει να υλοποιηθούν σε δύο επίπεδα: μείωση της προσφοράς μέσω στρατηγικών αποτροπής και καταπολέμησης της απάτης, και μείωση της ζήτησης. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την ενεργό και συνειδητή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και των καταναλωτών.

3.5.2 Όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη του Λονδίνου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι είναι αναγκαίο να ληφθούν ειδικά μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο ιδιωτικός τομέας θα ενεργεί υπεύθυνα, προσβλέποντας στην εφαρμογή ενός συστήματος επισημάνσης και ιχνηλασιμότητας το οποίο θα διασφαλίζει τη νομιμότητα και την αειφορία (σε οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο και σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων) της εμπορίας άγριας ειδών. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημεία αναφοράς τα υφιστάμενα και ισχύοντα σήμερα συστήματα για την εμπορία χαβιαριού και τροπικής ξυλείας⁽¹⁰⁾.

3.5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξίσου απαραίτητη την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και των καταναλωτών σχετικά με τη σοβαρή περιβαλλοντική ζημία που προκαλείται από την παράνομη εμπορία και τις επιπτώσεις της στις μελλοντικές γενιές. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πρόθεσή της να προωθήσει τις πρωτοβουλίες που θα μπορούσε να αναλάβει η ΕΕ τόσο σε επίπεδο ιδρυμάτων (σχολεία, μουσεία...), όσο και μέσω δικτύων, διαλέξεων, διαφημίσεων, ντοκιμαντέρ, εντός και εκτός της Ένωσης με την αξιοποίηση του δικτύου των οικονομικών και κοινωνικών φορέων ΕΕ-Αφρικής που έχει συσταθεί στην ΕΟΚΕ.

3.6 Πώς μπορεί η ΕΕ να αυξήσει την προστιθέμενη αξία για την αντιμετώπιση των πτυχών ειρήνης και ασφάλειας της εμπορίας άγριων ειδών;

3.6.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ιδιαίτερη προσοχή στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να δοθεί σε εκείνα τα είδη που, λόγω της υψηλής αξίας τους, προσελκύουν το ενδιαφέρον του οργανωμένου εγκλήματος, με αποτέλεσμα να απειλείται η εσωτερική ασφάλεια ή ακόμη και η παγκόσμια ειρήνη. Θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε ενωσιακό και σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω της συνεργασίας με την Ευροπόλ, την Ιντερπόλ, άλλους οργανισμούς και φόρουμ, καθώς και τις κυριότερες χώρες που θίγονται από αυτό το πρόβλημα.

3.6.2 Η ΕΟΚΕ δεν υποτιμά το γεγονός ότι οι πρόσφατες παγκόσμιες επιδημίες, όπως ο ιός της γρίπης των πουλερικών H5N1 και ο ιός SARS, αποτελούν έμμεση συνέπεια της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών. Για τον λόγο αυτόν, τα προαναφερθέντα συστήματα επισημάνσης και ιχνηλασιμότητας, σε συνδυασμό με έναν κατάλληλο κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό μηχανισμό ελέγχου, μπορούν να λειτουργήσουν ανασταλτικά για την εμφάνιση και εξάπλωσή τους σε παγκόσμια κλίμακα.

3.7 Πώς θα μπορούσαν τα μέσα συνεργασίας της ΕΕ να υποστηρίξουν με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο την ενίσχυση των ικανοτήτων των αναπτυσσόμενων χωρών για διατήρηση των άγριων ειδών και για ανάληψη δράσης κατά της εμπορίας άγριων ειδών;

3.7.1 Πρωτοβουλίες διεθνούς συνεργασίας στο ευρύτερο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών ή/και των συμφωνιών σύμπραξης με τρίτες χώρες, ενδέχεται να συμβάλουν σημαντικά στην εξάλειψη της εμπορίας άγριων ειδών.

3.7.2 Οι ΜΚΟ μπορούν επίσης να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την υποστήριξη των πολιτικών που αποσκοπούν στη μείωση της προσφοράς, καθώς θεωρούνται ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των ενδιαφερόμενων πληθυσμών.

3.7.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη προσφοράς νέων και καλύτερων ευκαιριών ανάπτυξης και βιώσιμης απασχόλησης στους πολίτες των τρίτων χωρών που ασχολούνται με την παράνομη εμπορία άγριων ειδών, χάρη στη μετατροπή των παράνομων δραστηριοτήτων σε νόμιμες δραστηριότητες, όπως είναι ο υπεύθυνος τουρισμός⁽¹¹⁾.

3.8 Ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν ώστε να βελτιωθούν τα δεδομένα σχετικά με την εγκληματικότητα εις βάρος άγριων ειδών στην ΕΕ, ώστε να διασφαλισθεί αποτελεσματικότερη στοχοθέτηση της χάραξης πολιτικών;

3.8.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η συγκέντρωση, η σύνθεση και η ανάλυση πληροφοριών σχετικά με εγκληματικά φαινόμενα (βάση δεδομένων) από διεθνείς οργανισμούς ασφαλείας (Ευροπόλ, Ιντερπόλ, UNODC) μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των στρατηγικών του οργανωμένου εγκλήματος και στην αποτροπή ανάλογων δραστηριοτήτων.

⁽¹⁰⁾ Βάσει της CITES υφίσταται ένα παγκόσμιο σύστημα επισημάνσης για την ταυτοποίηση του χαβιαριού, η εισαγωγή του οποίου επιτρέπεται μόνο με κατάλληλη άδεια από τις αρμόδιες αρχές (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Όσον αφορά το εμπόριο στον δασικό τομέα, η ευρωπαϊκή νομοθεσία υποστηρίζει τον στόχο για αποθάρρυνση της εμπορίας τροπικής ξυλείας υποστηρίζοντας την εφαρμογή των εθνικών συστημάτων ιχνηλασιμότητας που θα ενισχύσουν τη διακυβέρνηση των χωρών-εταίρων. Από τον Μάρτιο 2013, η ΕΕ απαγορεύει την εισαγωγή ξυλείας και προϊόντων ξυλείας από οποιαδήποτε χώρα του κόσμου εφόσον τα συγκεκριμένα προϊόντα προέρχονται από παράνομη υλοτομία και καλεί τις εθνικές αρχές των κρατών μελών να ελέγχουν και, εάν είναι απαραίτητο, να τιμωρούν όσους εμπορεύονται ξυλεία αμφισβητούμενης προέλευσης.

⁽¹¹⁾ Ο υπεύθυνος τουρισμός αποτελεί μια προσέγγιση που προβλέπει τόσο τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα όσο και την επιβίωση των πληθυσμών υποδοχής διασφαλίζοντας την προστασία μιας βασικής πηγής εισοδήματος για τους ίδιους. Ο υπεύθυνος τουρισμός ή ο οικολογικός τουρισμός θα βοηθήσει πολλές χώρες να εξέλθουν από τη φτώχεια, πολλές οικογένειες να επιβιώσουν, ενώ παράλληλα θα προστατεύει τη φύση και τα ζώα.

3.8.2 Στο πλαίσιο αυτό, το TRAFFIC ⁽¹²⁾ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ευαισθητοποιώντας τη διεθνή κοινότητα και υποστηρίζοντας την κοινοποίηση δεδομένων και πληροφοριών για την παράνομη εμπορία σε όλες τις αρμόδιες αρχές και φορείς.

3.9 Ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για την ενίσχυση της επιβολής του νόμου κατά της εμπορίας άγριων ειδών από τις περιβαλλοντικές αρχές, τις αστυνομικές, τελωνειακές και δικαστικές υπηρεσίες στα κράτη μέλη και για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ αυτών των αρχών; Πώς θα μπορούσε να αυξηθεί η επίγνωση της κατάστασης από το δικαστικό σώμα;

3.9.1 Δεδομένου ότι τα περιβαλλοντικά εγκλήματα συνδέονται στενά με τη διαφθορά και τις ροές παράνομου χρήματος, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να συμπεριληφθεί η εμπορία άγριων ειδών στον κατάλογο εγκλημάτων που εμπίπτουν στα μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και κατά της διαφθοράς. Ως εκ τούτου, υποστηρίζει την εφαρμογή κατευθυντηρίων γραμμών που θα προβλέπουν τη χρήση ειδικά σχεδιασμένων χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. μέτρα δέουσας επιμέλειας) με στόχο την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση των συναλλαγών σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.

3.9.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων κυρίως για την καταπολέμηση των παρανόμων δραστηριοτήτων που διαχειρίζεται το διεθνές οργανωμένο έγκλημα. Για τον σκοπό αυτόν, οι κανόνες που θεσπίζει η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η παράνομη εμπορία άγριων ειδών συμπεριλαμβάνεται από τα κράτη μέλη μεταξύ των «σοβαρών εγκλημάτων» που τιμωρούνται με μέγιστη ποινή τουλάχιστον τετραετούς κάθειρξης.

3.9.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση όλων των αρχών που εμπλέκονται στην καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών, μέσω της κατάλληλης κατάρτισης τόσο των φορέων ελέγχου όσο και των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο νέων διαδικασιών συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών της ΕΕ, με τη συμμετοχή, όπου είναι δυνατόν, και τρίτων χωρών.

3.10 Πώς θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν καλύτερα τα υφιστάμενα μέσα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών με σκοπό την αντιμετώπιση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών; Ποια πρόσθετα μέτρα θα μπορούσαν να προβλεφθούν, π.χ. όσον αφορά τις κυρώσεις; Ποια θα μπορούσε να είναι εν προκειμένω η συνεισφορά της Eurojust και της Eurojust;

Θα ήταν ευχής έργον τα εγκλήματα αυτά να αποτελέσουν προτεραιότητα για την Eurojust και να υπάρξει στρατηγικός συντονισμός των αστυνομικών αρχών των κρατών μελών, όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την αποτελεσματική καταπολέμηση των εγκλημάτων τόσο της παγίδευσης, της συγκέντρωσης, της κατοχής, της εμπορίας και της διάθεσης στην αγορά προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, όσο και της εμπορίας και παράνομης διακίνησης μερών και παραγώγων προϊόντων των συγκεκριμένων ειδών.

Βρυξέλλες, 5 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ <http://www.traffic.org/>

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα: "Μαζί για ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων αστική κινητικότητα"»

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Εισηγητής: ο κ. **Edgardo Maria IOZIA**

Στις 7 Μαρτίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Μαζί για ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων αστική κινητικότητα

COM(2013) 913 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 132 ψήφους υπέρ και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) συμφωνεί με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2013 και θεωρεί εξαιρετικά σημαντική τη συνέχιση των προγραμμάτων στήριξης για την ανάπτυξη μιας αποδοτικής και βιώσιμης αστικής κινητικότητας όπως το Civitas ή το IEE, μεταξύ άλλων. Τα φιλόδοξα σχέδια, όπως το προτεινόμενο, σε συνδυασμό με την έλλειψη διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων, επιβάλλουν την ενδελεχή και προσεκτική εξέταση όλων των πιθανών λύσεων για επείγουσες πρωτοβουλίες στον τομέα της βιώσιμης κινητικότητας.

1.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο:

- να προκριθούν ρεαλιστικά, ολοκληρωμένα και συντονισμένα σχέδια, τα οποία αφ' ενός θα τυγχάνουν συνεχούς επίβλεψης και θα επικεντρώνονται στις μετακινήσεις των ατόμων και στην αλυσίδα της εφοδιαστικής, και αφ' ετέρου θα είναι σχεδιασμένα με γνώμονα όλα τα μέλη της κοινωνίας και δη όσα έχουν εκ των πραγμάτων περιορισμένες δυνατότητες κινητικότητας.
- να αναδειχθεί η αρχή της επικουρικότητας, όπως προσφύως έχει επιμερίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις ευθύνες μεταξύ των διαφόρων επιπέδων, επιδιώκοντας την ενεργό συμμετοχή των κρατών μελών,
- να διατεθούν χρηματοδοτικοί πόροι μέσω, μεταξύ άλλων, της συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων,
- να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των πολιτών, των κοινωνικών οργανώσεων και της κοινωνίας των πολιτών, έτσι ώστε το σχέδιο για τη βιώσιμη κινητικότητα να αναδειχθεί σε πρόκληση για ολόκληρη την κοινότητα,
- να υποστηριχθεί η ανταλλαγή ορθών πρακτικών μέσω μιας μεγάλης και ενιαίας ευρωπαϊκής διαδικτυακής πύλης,
- να ενεργοποιηθεί εκ νέου το Σύμφωνο των Δημάρχων,
- να ενισχυθεί η οικονομική δέσμευση της ΕΕ και της ΕΤΕπ, οι οποίες πρέπει να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για την υλοποίηση του εγχειρήματος της βιώσιμης αστικής κινητικότητας σε ευρωπαϊκή κλίμακα· ενός εγχειρήματος που αφορά το 70 % των πολιτών της ΕΕ,

- να ενισχυθεί ο συντονισμός των δημόσιων αρχών με τους ιδιωτικούς παρόχους συμπληρωματικών υπηρεσιών αστικών συγκοινωνιών κατά τρόπο άρτιο και στοχευμένο,
- να εφαρμοστεί κατά τρόπο συνεπή υλικοτεχνικός σχεδιασμός με σκοπό την επίτευξη των στόχων της «πόλης σε μετάβαση» (*transition town*), βάσει της οποίας όλοι οι συντελεστές συνεργάζονται για τη βελτίωση της δημόσιας υγείας και των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών,
- να ρυθμιστεί καταλλήλως η συμπληρωματικότητα ιδιωτικού-δημόσιου τομέα μέσω του ανοίγματος των αγορών στον ανταγωνισμό, υπό τον όρο ότι δεν παραβιάζονται επ' ουδενί οι κοινωνικές δικλείδες, ο έλεγχος των τιμών και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα,
- να καθοριστούν ενιαίες κατευθυντήριες γραμμές για τις προδιαγραφές των οχημάτων των δημόσιων συγκοινωνιών με τη δημιουργία ευρωπαϊκής αγοράς και την επίτευξη –όπου αυτό είναι δυνατό– οικονομικών κλίμακας με οργανισμούς συλλογικών προμηθειών.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμερίζεται την καθοριστική λειτουργία της αστικής κινητικότητας στην ανθρωποκεντρική μετάβαση προς τις ευφυείς πόλεις, οι οποίες θα μπορούν να ανταποκρίνονται στις περιβαλλοντικές προκλήσεις και να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες. Υπογραμμίζει δε τη συνεχή ανάγκη να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός που εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να χαρακτηρίζει σε πολλές περιπτώσεις τις πολιτικές μεταφορών.

1.4 Πρέπει να ληφθούν μέτρα με γνώμονα την ανάγκη εξισορρόπησης των κοινωνικών με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους, των τριών, δηλαδή, αξόνων της αειφόρου ανάπτυξης.

1.5 Η ΕΟΚΕ δεν είναι αντίθετη στη λήψη μέτρων υπέρ του ανταγωνισμού και της αγοράς των αστικών συγκοινωνιών, αρκεί να μην παραβιάζονται τα δικαιώματα των εργαζομένων, οι εγγυήσεις για τη διατήρηση ενός ισόρροπα διαρθρωμένου δικτύου, καθώς και η ουσιαστική βελτίωση των υπηρεσιών και των τιμών. Πρέπει δε να υπάρχει συνεχής εποπτεία όσον αφορά την απαρέγκλιτη τήρηση των συμβατικών όρων.

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια αποδοτική, αποτελεσματική και βιώσιμη πολιτική μεταφορών πρέπει να βασίζεται στα ακόλουθα:

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει,

- να αναχθούν τα σχέδια για τη βιώσιμη κινητικότητα σε μια μεγάλη κοινοτική εμπειρία, στην οποία θα συμμετέχουν οι πόλεις μέσω τοπικών πρωτοβουλιών, προκειμένου να αλλάξει προς το καλύτερο η αντίληψη των πολιτών ως προς την ανάγκη αλλαγής των εδραιωμένων συνηθειών·
- να ενεργοποιηθεί εκ νέου και μαζί η εφαρμογή του Συμφώνου των Δημάρχων για την ενεργειακή απόδοση, που συμπεριλαμβάνει και την απόδοση της αστικής κινητικότητας·
- να χρηματοδοτηθούν οι κατάλληλες πρωτοβουλίες μέσω της διάθεσης ενωσιακών πόρων, όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία ή το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον τομέα·
- να στηριχθούν σε κεφάλαια της ΕΤΕπ με επιδοτούμενα επιτόκια και, όπου είναι δυνατόν, στην ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την κατασκευή και τη διαχείριση μειζόνων αστικών υποδομών.

Σε εθνικό επίπεδο πρέπει

- να παρασχεθούν κίνητρα για πιο αποδοτικές και λιγότερο ρυπογόνες μεταφορές και για τη χρήση των νέων τεχνολογιών·
- να κατοχυρωθεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων, ιδίως των πολιτών με αναπηρία (ΑμεΑ), όσον αφορά τη βιώσιμη κινητικότητα.

Σε τοπικό επίπεδο πρέπει να προαχθούν:

- η διατροφικότητα·
- η ανάπτυξη πόλων τηλεργασίας·

- οι κοινές πολιτικές επιμόρφωσης των δημόσιων υπαλλήλων και των επαγγελματιών του κλάδου για να αναπτύξουν δεξιότητες και ενιαίες στρατηγικές·
- οι στοχευμένες και βιώσιμες πολιτικές ρύθμισης της πρόσβασης στις κεντρικές αστικές περιοχές·
- η συνεργασία των γειτονικών περιοχών στα μεγάλα αστικά κέντρα με σκοπό την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών·
- η συμμετοχή των πολιτών στην εξεύρεση καλύτερων λύσεων·
- η συνεχής εποπτεία των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί και η κατάλληλη και ταχεία τροποποίηση των αναποτελεσματικών μέτρων·
- η εκπαίδευση για την υπεύθυνη χρήση των δημόσιων και ιδιωτικών μέσων μεταφοράς·
- η ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων για τον συντονισμό των μεταφορών από και προς παραγωγικές μονάδες και περιοχές βιοτεχνιών, καθώς και
- η συμμετοχή ομάδων-στόχος, δηλαδή ομάδων με παρεμφερείς επιδιώξεις, για την από κοινού αξιολόγηση των χαρακτηριστικών των υπηρεσιών που παρέχονται με σκοπό την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της στενότερης συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων δημόσιων οργανισμών και των πολιτών και επισημαίνει τη σημασία που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα ⁽¹⁾, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις ανάγκες κινητικότητας των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως είναι οι ηλικιωμένοι, οι ομάδες με χαμηλό εισόδημα και τα ΑμεΑ, που χρειάζονται συγκεκριμένες πολιτικές

1.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα έπρεπε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επισημαίνει με περισσότερη έμφαση αυτά τα θέματα, τα οποία συνιστούν απαράδεκτη διάκριση. Πρέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει την υποχρέωση εποπτείας των κρατών μελών για την κατοχύρωση του εν λόγω θεμελιώδους ενωσιακού δικαιώματος, του δικαιώματος, δηλαδή, στην κινητικότητα για όλους τους πολίτες χωρίς καμία διάκριση.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί να αντιμετωπιστεί και να επιλυθεί το ζήτημα της φτώχειας στο πλαίσιο της κινητικότητας, όπως είχε πράξει η ΕΕ τόσο στην περίπτωση της ενεργειακής πείνας όσο και σε άλλους τομείς. Πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη μέτρα για τη στήριξη των πλέον ευάλωτων και φτωχών κοινωνικών ομάδων. Το δικαίωμα στην κινητικότητα συνιστά καθολικό δικαίωμα και δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στους εύπορους πολίτες.

1.10 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις δυνατότητες της αστικής εφοδιαστικής ως στοιχείου βελτιωμένης αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας. Επομένως, μπορεί να συνεκτιμηθεί δεόντως κατά τον αστικό σχεδιασμό και την εκπόνηση έργων συνεργασίας. Επίσης, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες που προτίθεται να αναλάβει εν προκειμένω η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.11 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλάβει σε ένα ενιαίο νομοθετικό μέσο όλες τις πρωτοβουλίες και τις πολιτικές στον τομέα της αστικής κινητικότητας. Υπάρχουν τουλάχιστον 5 σχετικές διαδικτυακές πύλες, με αποτέλεσμα την απώλεια πόρων και αποτελεσματικότητας.

1.12 Η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν μια κοινή και ολοκληρωμένη πολιτική στο πλαίσιο ενός κοινού φιλόδοξου οράματος. Πρέπει να εκπαιδευτούν οι πολίτες στη χρήση εναλλακτικών και λιγότερο ρυπογόνων μορφών μεταφορών. Η εκπαίδευση αποτελεί τον πρώτο τρόπο αλλαγής· οι πολίτες θα ανακαλύψουν εκ νέου την ομορφιά του περιπάτου στην πόλη, της μετακίνησης με ποδήλατο για τη μετάβαση στην εργασία ή για να συναντήσουν τους φίλους τους. Οι δημόσιες αρχές πρέπει να ενθαρρύνουν την εν λόγω βιώσιμη κινητικότητα με πολιτιστικές πρωτοβουλίες, δημιουργώντας μονοπάτια ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος στα αστικά κέντρα, με ξεναγήσεις, υποστηρίζοντας τη διοργάνωση ποδηλατικών διαδρομών, οι οποίες αποτελούν πηγή ζωντάνιας και παράδειγμα προς μίμηση.

1.13 Οι σημερινές πόλεις θα υποστούν σημαντικές αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές αλλαγές μέσα στις επόμενες δεκαετίες. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διάδοση όλων των διαθέσιμων μέτρων. Χάρη στις ΤΠΕ, τις καινοτομίες στις αστικές περιοχές και τις τοπικές πρωτοβουλίες, είναι δυνατόν να βελτιωθεί η κινητικότητα και να γίνουν οι πόλεις πιο ανθρώπινες για τις μελλοντικές γενιές.

1.14 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθεί δεόντως υπόψη η ανάγκη δικαίας και ομοιόμορφης διάρθρωσης του δικτύου αστικών συγκοινωνιών, χωρίς να περιορίζονται εκ των πραγμάτων οι κάτοικοι περιοχών με κακή ή ανύπαρκτη κάλυψη από το δίκτυο των δημόσιων συγκοινωνιών σε σύγχρονα γκέτο εντός της πόλης.

⁽¹⁾ COM(2009) 490 τελικό/2.

1.15 Είναι απαραίτητο να επιτευχθεί ισχυρός και άρτιος συντονισμός μεταξύ όλων των δημόσιων και ιδιωτικών κέντρων λήψης αποφάσεων, σε όλα τα επίπεδα. Τα σχέδια για τη βιώσιμη αστική κινητικότητα –τα οποία είναι σύμφωνα με τους στόχους που αφορούν το κλίμα, το περιβάλλον και την ενέργεια, την προστασία της υγείας, την εξοικονόμηση χρόνου και ενέργειας και τη θεαματική οικονομική ανάπτυξη– πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα σε όλα τα επίπεδα στην ΕΕ.

1.16 Η ΕΟΚΕ εισηγείται τη λήψη ειδικών μέτρων για τη δημιουργία –όπου αυτό είναι δυνατό και σε σύζευξη με τους διατροφικούς κόμβους δημόσιων συγκοινωνιών– ποδηλατοδρόμων και πεζοδρόμων αποκλειστικής χρήσης γι' αυτούς τους τρόπους βιώσιμων μετακινήσεων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Ευρώπη είναι μία από τις πιο αστικοποιημένες ηπείρους στον κόσμο. Πάνω από τα δύο τρίτα του ευρωπαϊκού πληθυσμού ζουν σε αστικές περιοχές και το ποσοστό αυτό ολοένα και αυξάνεται (Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Πόλεις του αύριο», 2011). Σε πολλές πόλεις, η κινητικότητα γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη και μη αποδοτική από άποψη πόρων, συχνά χαρακτηρίζεται από χρόνια κυκλοφοριακή συμφόρηση –με το ετήσιο κόστος να υπολογίζεται σε 80 δισ. Ευρώ (Συνολικό κόστος της κυκλοφοριακής συμφόρησης: βλ. SEC(2011) 358 τελικό)–, υποβαθμισμένη ποιότητα του αέρα, ατυχήματα, ηχορύπανση και υψηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στην πραγματικότητα, η αστική κινητικότητα στην Ευρώπη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χρήση οχημάτων ιδιωτικής χρήσης που κινούνται με συμβατικά καύσιμα.

2.2 Ο κ. Siim Kallas, Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Επίτροπος για την κινητικότητα και τις μεταφορές, έχει δηλώσει τα εξής: «Η αντιμετώπιση των προβλημάτων της αστικής κινητικότητας είναι μία από τις προκλήσεις των μεταφορών σήμερα. Με συντονισμένη δράση μπορούμε να πετύχουμε περισσότερα» (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_el.htm).

2.3 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ έχουν αναγνωρίσει ότι για τη βελτίωση της απόδοσης και της εξοικονόμησης ενέργειας, πρέπει να εγκριθούν κατάλληλες στρατηγικές στον τομέα των μεταφορών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της χρήσης ενέργειας και των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο θερμοκηπίου. Για τον σκοπό αυτόν, εγκρίθηκε η **οδηγία 2009/33/ΕΚ της 23ης Απριλίου 2009**, η οποία έχει ως στόχο την προώθηση της αγοράς οικολογικών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων οδικών μεταφορών, λαμβανομένων υπόψη των ενεργειακών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων των οχημάτων καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους.

2.4 Η λευκή βίβλος με τίτλο «Χάρτης πορείας για έναν ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών — Για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών» [COM (2011) 144 της 28ης Μαρτίου 2011] έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός σύγχρονου και ανταγωνιστικού συστήματος μεταφορών που θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, θα μειώσει την εξάρτηση της ΕΕ από το πετρέλαιο και θα περιορίσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

2.5 Σήμερα, το ένα τέταρτο των συνολικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ οφείλεται στις μεταφορές, στις οποίες οφείλεται επίσης σε μεγάλο βαθμό –ιδίως στις αστικές περιοχές– η επιδείνωση της ποιότητας του αέρα (σωματίδια, οξειδία του αζώτου, υδρογονάνθρακες και οξειδία του άνθρακα). Η χρήση εναλλακτικών καυσίμων, αντί της βενζίνης και του πετρελαίου κίνησης, θα μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των οδικών μεταφορών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα εναλλακτικά καύσιμα έχουν παραχθεί με αειφόρο τρόπο.

2.6 Στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα»⁽²⁾, η ΕΟΚΕ είχε εκφράσει τη μεγάλη της ικανοποίηση για τη δημοσίευση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2009 του σχεδίου δράσης για την αστική κινητικότητα, με το οποίο κατέθετε υπ' όψη των τοπικών, περιφερειακών εθνικών αρχών μια δέσμη προτάσεων με στόχο την επίτευξη μιας όσο το δυνατόν καλύτερης και βιώσιμης ποιότητας ζωής στις αστικές περιοχές. Ωστόσο, η πλειονότητα των προταθέντων μέτρων δεν είχε δεσμευτικό χαρακτήρα.

2.7 Μεταξύ των στόχων για ένα ανταγωνιστικό και αποδοτικό από άποψη πόρων σύστημα μεταφορών που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν «η μείωση στο ήμισυ της χρήσης αυτοκινήτων “που κινούνται με συμβατικά καύσιμα” στις αστικές συγκοινωνίες έως το 2030, η σταδιακή κατάργησή τους στις πόλεις έως το 2050· η επίτευξη μιας ουσιαστικά απαλλαγμένης από CO₂ αστικής εφοδιαστικής στα μεγάλα αστικά κέντρα έως το 2030», καθώς και, «μέχρι το 2050, [η] προσέγγιση του στόχου επίτευξης μηδενικού αριθμού θανάτων στις οδικές μεταφορές»⁽³⁾.

2.8 Κατόπιν επισκόπησης των πρωτοβουλιών που ανέλαβε η ΕΕ στον τομέα της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στην πρόσφατη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Μαζί για μια ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων αστική κινητικότητα». Στην ουσία, οι πόλεις με μεγάλη πυκνότητα πληθυσμού μπορούν να αναπροσανατολίσουν το υφιστάμενο μοντέλο ανάπτυξης προς μια πιο αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων.

⁽²⁾ ΕΕ C 21, 21.1.2011, σ. 56-61

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

2.9 Τα νέα περιβαλλοντικά ζητήματα, στα οποία καλούνται οι πόλεις και οι πολίτες να δώσουν απαντήσεις στο εγγύς μέλλον, έχουν συμβάλει στην ενίσχυση της σημασίας της αστικής κινητικότητας σε σχέση με τη δημιουργία πόλεων σε μετάβαση. Κατά την εξέταση των πολιτικών για την κινητικότητα στις αστικές περιοχές, η έννοια της προσαρμοστικότητας πρέπει να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ώθησης προς μια πιο αποτελεσματική ενσωμάτωση των αστικών μετασχηματισμών, διασφαλίζοντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση διαχείρισης μεταξύ των πολιτικών για την ενέργεια, το περιβάλλον και την κινητικότητα.

2.10 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να ακολουθηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, βασισμένη στην προώθηση μέτρων σε διάφορα πεδία όπως το περιβάλλον και η υγεία, οι οικολογικές και ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες, η βελτίωση των υποδομών, ο αστικός χωροταξικός σχεδιασμός και ο σχεδιασμός των μεταφορών, η εφοδιαστική εμπορευμάτων, η καινοτομία και η έρευνα, η οδική ασφάλεια και η ευαισθητοποίηση των πολιτών.

2.11 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πόσο σημαντικό είναι να μειωθούν τα αυτοκινητιστικά ατυχήματα και να αναβαθμιστεί η δημόσια υγεία μέσω της εφαρμογής μακρόπνοων στρατηγικών και όλων των κατάλληλων μέτρων για την επίτευξη φιλόδοξων στόχων. Κάθε ανθρώπινη ζωή που σώζεται χάρη σε αυτές τις πολιτικές, κάθε ατύχημα που αποσοβείται, κάθε προστατευμένος πολίτης έχει για την κοινωνία ανεκτίμητη αξία και τούτο πρέπει να είναι το κριτήριο βάσει του οποίου θα εκτιμάται το επείγον των δράσεων.

3. Οι ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της αστικής κινητικότητας

3.1 Οι στρατηγικές και πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό πλαίσιο αποσκοπούν στη διευκόλυνση διαφόρων μορφών βιώσιμης αστικής κινητικότητας για την πρόκριση καινοτομιών που σχετίζονται με τους τρόπους και τα μέσα των αστικών συγκοινωνιών, την προώθηση ενός διατροπικού αστικού συστήματος, τις πολιτικές προς όφελος των δημόσιων συγκοινωνιών, των μετακινήσεων πεζή ή με ποδήλατο, καθώς και την ενσωμάτωση της αστικής κινητικότητας σε ένα ολοκληρωμένο και στρατηγικό πλαίσιο αστικής ανάπτυξης. Ωστόσο, οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι έχουν περικοπεί και δεν επαρκούν για την ανάληψη των απαραίτητων πρωτοβουλιών στα διάφορα επίπεδα. Από την πλευρά τους, τα κράτη μέλη έχουν μειώσει τη χρηματοδότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, με συνέπεια η τελευταία να έχει αναγκαστεί να επιβραδύνει την πραγματοποίηση των σχεδίων της για την αναβάθμιση της αστικής κινητικότητας. Επείγει μια ουσιαστική αλλαγή πλευσης, η επιστροφή στη σωστή κατεύθυνση των επενδύσεων και της εργασίας και, πρωτίστως, να αναβαθμιστεί ταχέως η ποιότητα ζωής των πολιτών.

3.2 Οι ευφυείς πόλεις και κοινότητες

3.3 Η ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας (ΕΣΚ) για τις ευφυείς πόλεις και κοινότητες είναι η εξέλιξη της αντίστοιχης πρωτοβουλίας που δρομολόγησε το 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή· συγκεντρώνει εκπροσώπους των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κοινοτήτων και τους προσφέρει έναν χώρο στον οποίο μπορούν να προσδιορίζουν, να αναπτύξουν, να υλοποιούν και να κάνουν πράξη καινοτόμες λύσεις. Η βιώσιμη αστική κινητικότητα συνιστά έναν από τα βασικά πεδία, στα οποία θα επικεντρωθεί η ΕΣΚ, μαζί με τα βιώσιμα δομημένα περιβάλλοντα και συνοικίες, τις υποδομές και τις ολοκληρωμένες διαδικασίες στους τομείς της ενέργειας, των τεχνολογιών της πληροφορίας-επικοινωνίας και των μεταφορών.

3.4 Πρωτοβουλία «CIVITAS»

3.5 Από το 2002, η –συγχρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή– πρωτοβουλία CIVITAS έχει δώσει νέα πνοή στις πόλεις με τη θέσπιση βιώσιμων συστημάτων συγκοινωνιών σε περισσότερες από 200 ευρωπαϊκές πόλεις και συνιστά σήμερα ένα πολύ ενεργό δίκτυο σε αυτόν τον τομέα. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να ενισχύσει αυτήν την πρωτοβουλία ως προς τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών προκειμένου να επιτευχθεί ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων κινητικότητα. Από την πλευρά της, η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της εν λόγω πρωτοβουλίας, καθώς και άλλων προγραμμάτων που συμβάλλουν στην προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας.

3.6 Διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)

3.7 Η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει έργα κοινού ενδιαφέροντος στις αστικές περιοχές, που έχουν στόχο, για παράδειγμα, την καλύτερη λειτουργία της αστικής εφοδιαστικής ως αναπόσπαστο τμήμα των εθνικών ή διεθνών αλυσίδων εφοδιασμού.

3.8 Το Σύμφωνο των Δημάρχων

3.9 Η μετάβαση προς πιο βιώσιμους τρόπους συγκοινωνιών πραγματοποιείται με εξαιρετική βραδύτητα. Η πρωτοβουλία «Σύμφωνο των Δημάρχων», που ξεκίνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2008, ενθαρρύνει τις πόλεις που το έχουν συνυπογράψει, να ενσωματώνουν τα ζητήματα που σχετίζονται με τις μεταφορές και την αστική κινητικότητα στα σχέδια δράσης για την αειφόρο ενέργεια, διασφαλίζοντας τη συμμετοχή των πολιτών και, γενικότερα, τη συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών (Κατευθυντήριες γραμμές του Συμφώνου των Δημάρχων).

4. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

4.1 Στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δίνεται έμφαση στις τρέχουσες δυσκολίες και στην αναποτελεσματικότητα της κινητικότητας εντός των ευρωπαϊκών πόλεων, ενώ εξετάζονται προβλήματα όπως η μεγάλη κυκλοφοριακή συμφόρηση, οι υψηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η ποιότητα του αέρα, τα θανατηφόρα δυστυχήματα σε αστικές περιοχές και οι επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

4.2 Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να ενισχυθεί η στήριξη των ευρωπαϊκών πόλεων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αστικής κινητικότητας προκειμένου να διασφαλιστεί η αειφόρος ανάπτυξη και να επιτευχθούν οι στόχοι για ένα ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό και αποδοτικό από άποψη πόρων σύστημα συγκοινωνιών.

4.3 Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ενισχύσει τη δράση της υπέρ της βιώσιμης αστικής κινητικότητας σε πεδία με εννοιακή προστιθέμενη αξία ως εξής.

4.3.1 *Ανταλλαγή εμπειριών και ανάδειξη των βέλτιστων πρακτικών*: η θέσπιση κατάλληλων μέτρων για τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών, σχετικών διαδικτυακών πυλών και η δημιουργία ομάδας Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων αποτελούν τα κύρια μέτρα που αποφάσισε να λάβει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4.3.2 *Παροχή ειδικά στοχευμένης χρηματοδοτικής στήριξης*: μέσω των Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της ΕΕ, θα καταστεί δυνατό να εφαρμοστούν συγκεκριμένες δράσεις με ιδιαίτερη έμφαση στις πιο μειονεκτικές περιοχές. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και άλλα διαθέσιμα ταμεία θα συνεχίσουν να χρηματοδοτούν τις αναλήψεις δαπανών για τις αστικές συγκοινωνίες.

4.4 Στήριξη της έρευνας και της καινοτομίας: η πρωτοβουλία «Civitas 2020», η οποία εντάσσεται στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», θα δώσει σε πόλεις, επιχειρήσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να αναπτύξουν και να δοκιμάσουν ρηξικέλευθες προσεγγίσεις στον τομέα της αστικής κινητικότητας.

4.4.1 Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τα εξής:

4.5 Συμμετοχή των κρατών μελών: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά από τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις έτσι ώστε οι πόλεις τους να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν τα δικά τους σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Τούτο αποτελεί τον κύριο άξονα στον οποίο κινείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άρα πρέπει η συμβολή των κρατών μελών να είναι πειστική και θετική. Εν προκειμένω, η επικουρικότητα αποτελεί βασικότατο ζητούμενο και συστατικό επιτυχίας, αρκεί όλοι να καταβάλουν σύντονη προσπάθεια.

4.6 Συνεργασία: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατυπώνει συγκεκριμένες συστάσεις για ανάληψη συντονισμένης δράσης μεταξύ όλων των επιπέδων διοίκησης και μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε τέσσερις τομείς:

- αστική εφοδιαστική,
- ρύθμιση της πρόσβασης στα αστικά κέντρα,
- διάδοση των έξυπνων συστημάτων μεταφορών (ITS) και
- οδική ασφάλεια εντός των πόλεων.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Τιμές και κόστος ενέργειας στην Ευρώπη»

[COM(2014) 21 τελικό]

(2014/C 424/10)

Εισηγητής: ο κ. ADAMS

Στις 15 Ιανουαρίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Τιμές και κόστος ενέργειας στην Ευρώπη

COM(2014) 21 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Μαΐου 2014

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 4 και 5 Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 140 ψήφους υπέρ, 10 κατά και 13 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Οι τιμές της ενέργειας έχουν διαμορφωθεί, στο σύνολό τους, σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, και είναι πιθανό να τα ξεπεράσουν. Πολλά νοικοκυριά στην ΕΕ αισθάνονται ότι η κατάσταση αυτή υπονομεύει σοβαρά τον προϋπολογισμό τους, ενώ παρόμοια είναι σε πολλές περιπτώσεις και η θέση των βιομηχανικών καταναλωτών. Στην παρούσα ανακοίνωση τονίζεται η ανάγκη για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας πολιτών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να διαμορφωθούν οι τιμές της ενέργειας ούτως ώστε να συνδυάζουν τους κλιματικούς στόχους και την ενεργειακή ασφάλεια. Διαφορετικά, δεν μπορεί να υπάρξει ούτε πολιτική βούληση ούτε αποδοχή από τους καταναλωτές.

1.2. Οι τιμές της ενέργειας μπορούν να αποτελέσουν μείζονα παράγοντα βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας. Ωστόσο, για την οικονομική ανάλυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο οι τιμές της ενέργειας, αλλά να συνεκτιμώνται και άλλοι σημαντικοί παράγοντες, όπως η ενεργειακή ένταση και το μερίδιο του ενεργειακού κόστους στο συνολικό κόστος παραγωγής και στα περιθώρια κέρδους. Είναι σημαντικό να υπάρχει παγκόσμια συνοχή στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής. Αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο, η Ευρώπη κινδυνεύει να υποστεί μείωση της ανταγωνιστικότητας, βιομηχανικές μεταγκαταστάσεις και εξαγωγές άνθρακα.

1.3. Η ενεργειακή απόδοση, οι ανανεώσιμες και άλλες τοπικές πηγές ενέργειας μπορούν να βελτιώσουν τον ενεργειακό εφοδιασμό, συνοδεύονται από παράγοντες όπως το κόστος, οι κίνδυνοι, ο αντίκτυπος στο περιβάλλον και η κοινωνική αποδοχή. Δεδομένων των διαφορετικών εθνικών προσεγγίσεων και απόψεων, είναι απαραίτητη η διενέργεια διαφανούς ανάλυσης κόστους, καθώς και η επανεξέταση και ο καλύτερος συντονισμός μέσω στήριξης (όπως οι κανονισμοί τροφοδοσίας και τα τιμολόγια αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας), με σκοπό τον καθορισμό του πλέον κατάλληλου ενεργειακού μείγματος για κάθε κράτος μέλος, ενώ εξίσου σημαντική είναι και η συνεργασία με γειτονικές χώρες.

1.4. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η ικανότητα προσαρμογής της βιομηχανίας στις μελλοντικές απαιτήσεις και να ενισχυθεί η ικανότητα του ενεργειακού τομέα, ιδίως με σκοπό την πραγματοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων στο ενεργειακό σύστημα. Εν προκειμένω, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να αναλάβουν σοβαρές δεσμεύσεις που να συμβαδίζουν με τους στόχους της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

1.5. Η ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά ενέργειας πρέπει να ολοκληρωθεί, αλλά προκειμένου να αποδεσμευθεί το πλήρες δυναμικό της πρέπει να εξασφαλιστούν τα κατάλληλα Αγορακεντρικά Μέσα, ο ουσιαστικός συντονισμός των εθνικών ενεργειακών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και μια σαφής κοινή κατεύθυνση. Απαραίτητη προϋπόθεση αυτών είναι να δοθεί εκ νέου έμφαση στη συγκέντρωση διαφανών και έγκυρων δεδομένων. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση που επικρατεί στα επιμέρους κράτη μέλη, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη «ενεργειακών νησίδων»· επιπλέον, κατά την επανεξέταση των τιμών, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι χωρίς ανεπτυγμένες υποδομές, για τις οποίες απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις, δεν μπορεί να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας και δεν θα μπορέσουν να κράτη μέλη να αποκομίσουν τα οφέλη που αυτή προσφέρει.

1.6. Η βελτιστοποίηση του κόστους μέσω του στενότερου συντονισμού και της αλληλέγγυας δράσης της ΕΕ έχει ζωτική σημασία, ιδίως επειδή τα μέτρα ενεργειακής πολιτικής παραμένουν υπό τον άμεσο έλεγχο των κρατών μελών. Κατά το παρελθόν, ο εν λόγω συντονισμός ήταν ανεπαρκής και γι' αυτό απαιτείται τώρα μια νέα προσέγγιση. Η αλληλεγγύη των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της αυξανόμενης αβεβαιότητας που επικρατεί σχετικά με τον εφοδιασμό είναι επίσης ζωτικής σημασίας σε συνδυασμό με την αυξημένη έμφαση στην από κοινού προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης, προκειμένου να λυθούν τα εμφανή προβλήματα στην αλυσίδα παραγωγής και εφοδιασμού ενέργειας.

1.7. Η ανάπτυξη των κομβικών σημείων υγραερίου μεταξύ των ομάδων των κρατών μελών μπορούν να βελτιστοποιήσουν και να μειώσουν το κόστος, συμβάλλοντας έτσι στην αποσύνδεση των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου και στη βελτίωση της ευελιξίας όσον αφορά τις γεννήτριες.

1.8. Για την ενίσχυση του συντονισμού, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την ανάληψη δράσης και την παροχή άμεσης στήριξης με σκοπό την υλοποίηση εκτεταμένου προγράμματος ευρωπαϊκής κλίμακας, το οποίο θα περιλαμβάνει τη διεξαγωγή διαλόγου σε θέματα ενέργειας, με τη συμμετοχή τόσο των οικιακών όσο και των βιομηχανικών καταναλωτών ενέργειας, των εμπορικών και θεσμικών φορέων της ενεργειακής αλυσίδας, καθώς και των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών.

1.9. Ο εν λόγω ευρωπαϊκός ενεργειακός διάλογος (ΕΕΔ), ο οποίος θα πρέπει να διεξάγεται κατά τρόπο ανεξάρτητο, διαφανή και χωρίς αποκλεισμούς, θα πρέπει επίσης να αποτελέσει τη βάση για τη νέα διαδικασία διακυβέρνησης που προτείνει η Επιτροπή για την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων έως το 2030.

2. Εισαγωγή και ιστορικό

2.1. Επί σειρά ετών, οι τιμές της ενέργειας -ιδίως της ηλεκτρικής- που καλούνται να πληρώσουν οι περισσότεροι οικιακοί και βιομηχανικοί καταναλωτές στην ΕΕ αυξάνονται με ρυθμούς που υπερβαίνουν την αύξηση του πληθωρισμού. Αποτέλεσμα είναι η επιβάρυνση των προϋπολογισμών των ευρωπαϊκών νοικοκυριών, γεγονός που σε ορισμένα κράτη μέλη έχει προκαλέσει σημαντική αύξηση της ενεργειακής πενίας, αλλά και μείωση της ανταγωνιστικότητας ορισμένων βιομηχανιών, ιδίως των ενεργοβόρων. Στο παρελθόν, η βιομηχανία αντιμετώπιζε την αύξηση των τιμών μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την ειδίκευση στην παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ωστόσο, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα σχετικά περιθώρια είναι πλέον ελάχιστα. Η οικονομική ύφεση ενίσχυσε τις πιέσεις και, παρά την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και τις περικοπές, το κόστος για τους καταναλωτές εξακολουθεί ως επί το πλείστον να αυξάνεται.

2.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τον Ιανουάριο του 2014 δέσμη μέτρων, μέρος της οποίας αποτελούν δύο σημαντικές εκδόσεις οι οποίες σχετίζονται άμεσα με τις τιμές και το κόστος της ενέργειας. Η μία αποτελεί το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με θέμα τις τιμές και το κόστος της ενέργειας, ενώ η δεύτερη τιτλοφορείται «Energy Economic Developments in Europe» (Ενεργειακές οικονομικές εξελίξεις στην Ευρώπη). Η εν λόγω δέσμη περιλαμβάνει ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους για το 2030, που μπορούν να συνδυαστούν με την προστασία του κλίματος, τη διατήρηση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και την προσφορά ενέργειας σε προσιτές για τους καταναλωτές τιμές. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται αμοιβαία κατανόηση, αναγνώριση και ενθάρρυνση σχετικά με τα συγκεκριμένα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη που προκύπτουν από τη μείωση των εκπομπών και τον οικολογικό προσανατολισμό της οικονομίας. Στο πλαίσιο της παραπάνω δέσμης μέτρων, θεωρείται αυτονόητο ότι η δημόσια στήριξη θα είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς και ότι θα χρειαστεί μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων, ιδίως των οικονομικών. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι «οι στόχοι αποτελούν ένα ισχυρό μήνυμα για τις αγορές, ενθαρρύνοντας τις ιδιωτικές επενδύσεις σε νέους αγωγούς και δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας ή σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα»⁽¹⁾.

2.3. Σύμφωνα με την ανακοίνωση για τις τιμές και το κόστος της ενέργειας, που είναι και το θέμα της παρούσας γνωμοδότησης, αλλά και σύμφωνα με τον ΔΟΕ⁽²⁾, οι τιμές στην παγκόσμια αγορά, οι αναγκαίες επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε υποδομές και ενεργειακή απόδοση, καθώς και οι σχετικές με το κλίμα εισφορές, θα έχουν ως αποτέλεσμα τη διατήρηση των τιμών της ενέργειας στα σημερινά ιστορικά υψηλά επίπεδα. Αυτή η κατάσταση μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις για τους καταναλωτές, ενώ οι τρέχουσες τιμές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας που ισχύουν στον αντίστοιχο κλάδο παραγωγής (της τάξεως των 40 ευρώ ανά MWh) αποτρέπουν την πραγματοποίηση των επενδύσεων που είναι αναγκαίες για την αντικατάσταση παλαιού πάγιου εξοπλισμού και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στην πιθανή αντίδραση της κοινωνίας πολιτών και στο μέτρο στον οποίο μπορούν να υπάρξουν ισχυρά μηνύματα στην αγορά και πολιτική ανταπόκριση ώστε να επιτευχθούν οι πολιτικοί στόχοι που έχουν τεθεί.

⁽¹⁾ Εισαγωγή: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm

⁽²⁾ World Energy Outlook, ΔΟΕ, 2013.

3. Σύνοψη της ανακοίνωσης της Επιτροπής

3.1. Την περίοδο 2008-2013, οι λιανικές τιμές της ενέργειας στην Ευρώπη σημείωσαν αύξηση, σημαντική σε ορισμένα κράτη μέλη, παρά τη σχετική σταθερότητα των τιμών χονδρικής για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Οι έντονες επιπτώσεις στα νοικοκυριά και στη βιομηχανία, ιδίως κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης, αναμένεται να έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Οι διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών είναι σημαντικές καθώς σε ορισμένα κράτη μέλη οι καταναλωτές καταβάλλουν από 250 % έως 400 % μεγαλύτερο τίμημα. Σημαντικό μέρος των εν λόγω αυξήσεων οφειλόταν στην αύξηση του κόστους μεταφοράς και διανομής, αλλά και των φόρων και των εισφορών. Ωστόσο, το κόστος της πρωτογενούς ενέργειας εξακολουθεί να αποτελεί τον σημαντικότερο συντελεστή στη σύνθεση των τιμών.

3.2. Το 2014, οι κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει την εσωτερική αγορά ενέργειας. Η ελευθέρωση της αγοράς θα ενισχύσει τις επενδύσεις και τον ανταγωνισμό και θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα ορισμένων κλάδων, πράγμα το οποίο ενδέχεται να συντελέσει στη μείωση των τιμών. Τα νοικοκυριά και οι βιομηχανίες (και ιδίως οι ΜμΕ) μπορούν να μειώσουν τον ενεργειακό τους λογαριασμό επιλέγοντας φθηνότερους προμηθευτές ενέργειας, όπου υπάρχει επαρκής αριθμός προμηθευτών.

3.3. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πρέπει επίσης να καταβάλλουν προσπάθειες για την περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών και τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού και των διαδρόμων εφοδιασμού σε ενέργεια, λαμβάνοντας κοινή θέση στις διαπραγματεύσεις με τους κύριους ενεργειακούς εταίρους τους.

3.4. Θα πρέπει επίσης να μεριμνήσουν για την εφαρμογή, με τον πλέον οικονομικά αποδοτικό τρόπο, των ενεργειακών πολιτικών που χρηματοδοτούνται από τους τελικούς χρήστες και τους φορολογούμενους, εφαρμόζοντας βέλτιστες πρακτικές.

3.5. Η ΕΕ και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών πρέπει να επιδιώξουν την αποτελεσματικότερη σύγκριση του κόστους δικτύου και των εφαρμοζόμενων πρακτικών. Η εναρμόνιση των πρακτικών δικτύου στην Ευρώπη μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας καθώς και στη μείωση της συνιστώσας των τιμών που αφορά το κόστος δικτύου.

3.6. Τα νοικοκυριά και οι βιομηχανίες μπορούν, ως ένα βαθμό, να περιορίσουν τις ενεργειακές τους δαπάνες βελτιώνοντας την ενεργειακή τους απόδοση. Οι καταναλωτές μπορούν, βάσει ίδιας πρωτοβουλίας, να ρυθμίζουν την ποσότητα ή τη διάρκεια της ενεργειακής τους κατανάλωσης (ανταπόκριση στη ζήτηση) και να χρησιμοποιούν καινοτόμες τεχνολογίες για την εξοικονόμηση ενέργειας και χρημάτων.

3.7. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει, σε συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους, τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ενεργειακών επιδοτήσεων και των περιορισμών των εξαγωγών, και να συμβάλει στην προστασία ορισμένων βιομηχανικών καταναλωτών μέσω δημοσιονομικών μεταβιβάσεων, απαλλαγών και μειώσεων φόρων και εισφορών.

3.8. Στην ουσία, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς ενέργειας στην ΕΕ και θεωρεί σκόπιμο να αναληφθούν δράσεις, τόσο από τα νοικοκυριά όσο και από τη βιομηχανία, με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, την υιοθέτηση συστημάτων ανταπόκρισης στη ζήτηση και άλλων νέων ενεργειακών τεχνολογιών και καινοτομιών για την εξοικονόμηση ενέργειας και χρημάτων. Ταυτόχρονα, κρίνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αναβαθμίσουν σημαντικά τη μεταφορά και τη διανομή ενέργειας. Επισημαίνεται ότι η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί να έχει άμεσο αντίκτυπο στη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας. Αναγνωρίζεται επίσης ότι για την αντιμετώπιση της ενεργειακής πείνας που πλήττει τους οικιακούς καταναλωτές ορισμένων κρατών μελών θα πρέπει να αναληφθεί δράση, ειδικότερα μέσω της λήψης μέτρων κοινωνικής πολιτικής. Όσον αφορά τη βιομηχανία και την αναμενόμενη επιδείνωση της ανταγωνιστικότητάς της στον τομέα της ενέργειας, το ζήτημα θα μπορούσε επίσης να αντιμετωπιστεί, κυρίως μέσω του ΠΟΕ, με την ελαχιστοποίηση των ενεργειακών επιδοτήσεων στους κυριότερους διεθνείς ανταγωνιστές της ΕΕ, αλλά και με άλλες δημοσιονομικές μεταβιβάσεις.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η στρατηγική απάντηση της Επιτροπής αφορά τρεις βασικές πτυχές: Καταρχάς το ερώτημα αν υπάρχουν, ανεξάρτητα από την ολοκλήρωση της εσωτερικής ενεργειακής αγοράς, ισχυροί λόγοι για συνέχιση ή ενίσχυση των προσπαθειών με σκοπό τη μετάβαση προς μια «πράσινη» οικονομία, όπως τονίζεται στο πλαίσιο για το 2030, και τι θα προϋπέθετε κάτι τέτοιο για τις τιμές και το κόστος της ενέργειας. Δεύτερον, αν μπορεί η κοινωνία πολιτών να πεισθεί, μέσω ενός αποδοτικού κοινωνικού διαλόγου, για την εγκυρότητα της εν λόγω προσέγγισης και να την αποδεχθεί και, τρίτον, αν είναι δυνατό να τονωθεί η αγορά, με σκοπό την ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων σε νέους αγωγούς, δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην Ευρώπη.

4.2. Η ενέργεια, στις διάφορες μορφές της, είναι οπωσδήποτε το πλέον εμπορεύσιμο προϊόν στον κόσμο βάσει αξίας. Λόγω του καίριου ρόλου που διαδραματίζει στην οικονομική ανάπτυξη, είναι βέβαιο ότι στο άμεσο μέλλον θα χρειαστούν μαζικές επενδύσεις στην έρευνα, την αξιοποίηση, την ανάπτυξη την παραγωγή και τη μεταφορά ενέργειας. Το ίδιο ισχύει και για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, όπως επισημάνθηκε πρόσφατα. Η ανάγκη αυτή συνοψίζεται στη διατύπωση «Τα φώτα πρέπει να παραμείνουν αναμμένα», όπου τα φώτα παραπέμπουν στον ζωτικό ρόλο της ενέργειας στη σύγχρονη κοινωνία. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι, στην παρούσα φάση, διάφοροι άλλοι στόχοι της ενεργειακής πολιτικής, είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μπορεί να εξαρτώνται από την ασφάλεια του εφοδιασμού -πράγμα που χρήζει μεγαλύτερης αναγνώρισης στο πλαίσιο της ανακοίνωσης- η διασφάλιση της οποίας ενδέχεται να έχει πρόσθετο κόστος.

4.3. Παράλληλα, για την κάλυψη του βραχυπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου κόστους της μετάβασης προς την παραγωγή ενέργειας με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, πρέπει να αναγνωριστούν και να τονισθούν εκ νέου ορισμένοι σημαντικοί παράγοντες σε παγκόσμιο επίπεδο:

- Η παραγωγή ενέργειας έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις τόσο για τον πλανήτη όσο και τους πολίτες, κυρίως μέσω της κλιματικής αλλαγής αλλά και μέσω των δυσμενών επιπτώσεων στην υγεία.
- Το 82 % της παγκόσμιας ενεργειακής ζήτησης καλύπτεται επί του παρόντος από ορυκτά καύσιμα, τα αποθέματα των οποίων είναι πεπερασμένα.
- Λόγω των νέων μεθόδων αναζήτησης και εξόρυξης, ο υποτιθέμενος περιορισμός της διαθεσιμότητας πόρων (κορύφωση παραγωγής πετρελαίου, κ.ά.) παύει να είναι τόσο σημαντικός, ενώ αναμένεται να προκύψουν ισχυρές πιέσεις από την αγορά σε σχέση με τη χρήση μη συμβατικών ορυκτών καυσίμων.
- Η εκμετάλλευση μόλις του ενός τρίτου των γνωστών ορυκτών πόρων αρκεί για να υπερβούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου τα 450 ppm (ήτοι, 2 °C), ωστόσο εξακολουθούν να πραγματοποιούνται σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη τεχνικών αναζήτησης και εξόρυξης ⁽³⁾.

Η ολοκλήρωση της ενεργειακής μετάβασης από τα ορυκτά καύσιμα είναι αναπόφευκτη. Η ταχύτητα της μετάβασης είναι ζωτικής σημασίας — πρέπει να είναι αρκετά γρήγορη προκειμένου να αποφευχθούν υπερβολικές επιπτώσεις στο κλίμα, χωρίς να διγεί η σταθερότητα των οικονομικών και κοινωνικών δομών. Μια κοινή παγκόσμια προσπάθεια να είναι κρίσιμη και η διατήρηση της οικονομικής ικανότητας της ΕΕ να συμβάλει σε αυτή τη μετάβαση θα είναι ουσιαστικής σημασίας. Είναι σημαντικό να υπάρχει παγκόσμια συνοχή στον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής. Αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο, η Ευρώπη κινδυνεύει να υποστεί μείωση της ανταγωνιστικότητας, βιομηχανικές μεταγκαταστάσεις και εξαγωγές άνθρακα.

4.4. Μέχρι στιγμής έχει καταστεί σαφές ότι οι αγορές αδυνατούν να αντιμετωπίσουν από μόνες τους τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα — εξάλλου, δεν είναι αυτός ο ρόλος τους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για την εξυπηρέτηση των κοινωνικών προτεραιοτήτων, οι αγορές, παρά την αποτελεσματικότητά τους στην επίτευξη βραχυπρόθεσμων στόχων κόστους και απόδοσης, θα πρέπει να αναμορφωθούν μέσω της χρήσης αποτελεσματικών Αγορακεντρικών Μέσων ⁽⁴⁾. Απαιτούμενες προϋποθέσεις εν προκειμένω είναι η αποτελεσματική νομοθεσία, η στήριξη και η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών, καθώς και μια ισχυρή δέσμευση για την ανάληψη εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

4.5. Χωρίς την κατανόηση, εκ μέρους της κοινωνίας, του διλήμματος που απασχολεί όχι μόνο την ΕΕ αλλά και τον κόσμο ολόκληρο, δεν μπορεί να υπάρξει ούτε πολιτική βούληση ούτε αποδοχή από τους καταναλωτές. Κατά πάσα πιθανότητα, οι τιμές θα συνεχίσουν να αυξάνονται, τάση στην οποία οι καταναλωτές θα συνεχίσουν να αντιδρούν έντονα. Η πρόκληση εν προκειμένω συνίσταται στη μείωση των πολιτικών και κοινωνικών επιπτώσεων.

4.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πλέον αποτελεσματική προσέγγιση είναι να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή των ευρωπαίων καταναλωτών ενέργειας, τόσο των οικιακών όσο και των βιομηχανικών, καθώς και των εμπορικών και θεσμικών φορέων της ενεργειακής αλυσίδας, σε έναν ουσιαστικό και δημιουργικό διάλογο για τα θέματα αυτά που να οδηγήσει στην ανάληψη δράσης.

⁽³⁾ *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 226, της 16.7.2014, σ. 1-9

4.7. Στην παρούσα ανακοίνωση, η παραπάνω προσέγγιση αναφέρεται ελάχιστα. Παρά την ευρεία χρήση του όρου «αγορές» (41 φορές), η ανακοίνωση περιέχει συνολικά μόνο 3 ασημαντες αναφορές στους όρους «συμμετοχή», «πολίτης», «διάλογος» ή «διαβούλευση». Παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται και στο πλαίσιο πολιτικής για την περίοδο 2020-2030.

4.8. Στο θέμα αυτό, η συνοχή και η δράση είναι καιρίας σημασίας. Στο έγγραφο-πλαίσιο του 2011 με τίτλο «Ενεργειακός χάρτης πορείας για το 2050» αναγνωρίζεται και αναλύεται περαιτέρω το παραπάνω ζήτημα — «Η αποφασιστική σημασία της συμμετοχής του κοινού» (παράγραφος 3.4). Ωστόσο, έχει αναληφθεί ελάχιστη δράση για το θέμα αυτό.

4.9. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ παροτρύνει τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν επειγόντως το πλαίσιο για τον ευρωπαϊκό ενεργειακό διάλογο, το οποίο ενέκρινε η ΕΟΚΕ το 2013 στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Ανάγκες και μέθοδοι ενεργού συμμετοχής των πολιτών στο πεδίο της ενεργειακής πολιτικής»⁽⁵⁾, καθώς και να αναλάβουν σχετική δράση. Ο εν λόγω διάλογος θα μπορούσε να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην καθιέρωση και τη διατήρηση μιας πανευρωπαϊκής διαδικασίας διακυβέρνησης με στόχο την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων.

4.10. Στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, έμφαση θα πρέπει να δοθεί:

- στην πολύ μεγαλύτερη εστίαση του ενδιαφέροντος σε θέματα διαφάνειας, στη σταθερή ρύθμιση και τη διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα·
- στην ενίσχυση της κατανόησης και της εμπιστοσύνης των πολιτών/καταναλωτών σε ό,τι αφορά τη λειτουργία της ενεργειακής αγοράς, με την κατάλληλη εκπαίδευση και την παροχή συμβουλών·
- στη μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού στον καθορισμό του ενεργειακού μείγματος σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ·
- στην ευελιξία των κρατών μελών να επιλέγουν τις κατάλληλες πολιτικές με βάση το εθνικό ενεργειακό μείγμα και τις προτιμήσεις τους, προωθώντας ταυτόχρονα τη σύγκλιση σε επίπεδο ΕΕ·
- στην επίτευξη των εθνικών στόχων (εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση) στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της αγοράς.

4.11. Διακύμανση των τιμών της ενέργειας σε ολόκληρη την ΕΕ έχει σημειωθεί και στο παρελθόν. Παρότι η μεταβλητότητα του κόστους παραγωγής και εφοδιασμού επηρεάζει την κατάσταση αυτή, σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας είναι το ευρύ φάσμα των επιβαλλόμενων φόρων και τελών στον τομέα της ενέργειας. Σε όλα τα κράτη μέλη, οι φόροι για την ενέργεια αποτελούν σημαντικό μέρος των κρατικών εσόδων και, ακόμη και αν εξαιρεθεί η φορολογία στο πετρέλαιο, η εξεύρεση άλλων πηγών εσόδων για την αντικατάσταση οποιασδήποτε μείωσης φόρων θα αποτελέσει μεγάλη πρόκληση⁽⁶⁾.

4.12. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η επιβολή καθεστώτος υψηλής φορολόγησης για ορισμένα είδη ενέργειας έχει γίνει αποδεκτή, έστω και απρόθυμα. Οι φόροι για το πετρέλαιο στην ΕΕ αποτελούν πάνω από το 55 % της τιμής σε σχέση, για παράδειγμα, με το 14 % στις ΗΠΑ και το 41 % στην Ιαπωνία.

4.13. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση που επικρατεί στα επιμέρους κράτη μέλη, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη «ενεργειακών νησίδων» επιπλέον, κατά την επανεξέταση των τιμών, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι χωρίς ανεπτυγμένες υποδομές, για τις οποίες απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις, δεν μπορεί να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας και δεν θα μπορέσουν να κράτη μέλη να αποκομίσουν τα οφέλη που αυτή προσφέρει.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η εσωτερική αγορά ενέργειας συνιστά ένα ιδιαίτερος προβληματικό ζήτημα, επειδή η ασφάλεια του εφοδιασμού αποτελεί ζωτικό εθνικό συμφέρον και, παρά την επίτευξη προόδου προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μιας εσωτερικής αγοράς ενέργειας, εξακολουθεί να τελεί ως επί το πλείστον υπό τον άμεσο έλεγχο ή την εποπτεία των κρατών. Τεχνικοί και γεωγραφικοί παράγοντες, καθώς και παράγοντες που αφορούν τους πόρους, έχουν επίσης συμβάλει στη δυσκολία ολοκλήρωσης της αγοράς σε σύγκριση, για παράδειγμα, με πολλές κατηγορίες καταναλωτικών αγαθών.

5.1.1. Ο στόχος που προσδιορίζεται στην τρίτη δέσμη μέτρων του 2009 για την ενέργεια, σχετικά με την ολοκλήρωση μιας ενιαίας αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, δεν πρόκειται να επιτευχθεί. Παράλληλα, προκύπτει ότι μειζόνες πτυχές της ελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας είναι μάλλον δύσκολο να επιτευχθούν. Η επιδίωξη των πλεονεκτημάτων που προσφέρει η ενοποίηση της αγοράς προσκρούει στην αντίθεση των κυβερνήσεων, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Σε ορισμένα κράτη μέλη επικρατεί η αντίληψη ότι η εισαγωγή ουσιαστικών αλλαγών στον τρόπο παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης της ενέργειας μπορεί να έχει απaráδεκτες επιπτώσεις.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 1-7

⁽⁶⁾ Ενεργειακή πολιτική και φορολόγηση της ενέργειας στην ΕΕ.: IREF Europe
http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf

5.1.2. Μολονότι στην κεντρική και δυτική Ευρώπη γενικώς επιδιώκεται σύγκλιση των τιμών χονδρικής πώλησης, δεν ισχύει το ίδιο και για τις τιμές λιανικής, καθώς τα κράτη μέλη εφαρμόζουν διαφορετικά εθνικά καθεστώτα ενίσχυσης, με σκοπό την προώθηση των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας, αλλά και διαφορετικές εθνικές πολιτικές σχετικά με τον τρόπο μετακύλισης του κόστους ενίσχυσης στους τελικούς καταναλωτές. Αποτέλεσμα της εν λόγω κατάστασης είναι μια «επιφανειακή» αγορά ηλεκτρικής ενέργειας που απλώς βελτιστοποιεί τη χρήση του υφιστάμενου ευρωπαϊκού συστήματος. Ωστόσο, αυτό που επιβάλλεται είναι μια «ουσιαστική» αγορά που να προωθεί τις καλύτερες δυνατές επενδύσεις σε ευρωπαϊκή κλίμακα, με στόχο την πραγματοποίηση των εν λόγω επενδύσεων με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητη η επανεξέταση και ο συντονισμός των μέσων στήριξης (όπως οι κανονισμοί τροφοδοσίας και τα τιμολόγια αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας).

5.1.3. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η ρευστότητα της αγοράς και η τιμολόγηση στους κόμβους εμπορίας, ιδίως όσον αφορά το φυσικό αέριο. Αν και σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν ήδη αγορές αερίου, αυτές δεν είναι αρκετά ρευστές για να προσφέρουν βιώσιμη εναλλακτική λύση στην -αυξανόμενη- σύνδεση των τιμών με την τιμή του πετρελαίου και να επιτρέψουν έτσι τη διαμόρφωση των τιμών με βάση την αγορά. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν περιφερειακοί κόμβοι εμπορίας αερίου και να βελτιωθεί η δυνατότητα διασύνδεσης τους από άποψη ικανότητας μεταφοράς, συμβατικών διευθετήσεων και πρόσβασης στην αγορά, ιδίως πρόσβασης σε ευέλικτο εφοδιασμό. Η εξασφάλιση στους παραγωγούς ενέργειας πρόσβασης στις αγορές αερίου, τους παρέχει περισσότερη ευελιξία στην προσπάθειά τους να βελτιστοποιήσουν τις περιόδους παραγωγής, καθώς μπορούν να μειώσουν την παραγωγή σε περιόδους μειωμένης δραστηριότητας και να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητα των σταθμών παραγωγής, μειώνοντας έτσι τα μη καλυπτόμενα έξοδα που μετακυλιούνται στους καταναλωτές.

5.1.4. Υπάρχουν ακόμη αβεβαιότητες σχετικά με την πραγματική σύνθεση των τιμών ενέργειας στα κράτη μέλη. Η διεξοδική έρευνα που διενεργεί η Επιτροπή με σκοπό να καταστήσει πιο διαφανή τη σύνθεση των τιμών, αλλά και το μέτρο και τον αντίκτυπο των ενεργειακών επιδοτήσεων, έχει καιρική σημασία για τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού στον τομέα της παραγωγής και της τιμολόγησης της ενέργειας. Κρίνεται αναγκαία η συνεχής απόκτηση δεδομένων για τις τιμές και το κόστος της ενέργειας σε επίπεδο εγκαταστάσεων, με σκοπό τη βελτίωση της διαφάνειας όσον αφορά τις συνθήκες λειτουργίας της βιομηχανίας αλλά και τη διαμόρφωση πολιτικών βάσει αξιόπιστων δεδομένων. Η διασφάλιση της διαφάνειας είναι καιρικής σημασίας, ως ένα πρώτο βήμα προς τον καθορισμό οικονομικά αποδοτικών πολιτικών επιλογών και τη διεξαγωγή ουσιαστικού πολιτικού διαλόγου με το κοινό. Αυτό ισχύει και για τη σύνθεση των περιθωρίων κέρδους των προμηθευτών ενέργειας. Η έλλειψη κατάλληλων στατιστικών στοιχείων ενδέχεται να υπονομεύσει την αξιοπιστία των αποφάσεων που παρουσιάζονται ως τεκμηριωμένες. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία θα πρέπει να καθίστανται διαθέσιμα σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

5.1.5. Όπως και στο παρελθόν, η βιομηχανία είναι και σήμερα σε θέση να πραγματοποιήσει επενδύσεις για τη μείωση της ενεργειακής έντασης. Ωστόσο, οι εν επενδύσεις αυτές, το κόστος των οποίων τείνει να αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, οφείλουν να έχουν τη μέγιστη δυνατή ανταποδοτικότητα.

5.1.6. Κατά το παρελθόν, η ΕΕ και τα κράτη μέλη συνέβαλαν στην προστασία των ευάλωτων βιομηχανιών μέσω της δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων, της απαλλαγής από φόρους και εισφορές και, σε λίγες περιπτώσεις, της παροχής αποζημιώσεων. Δεδομένου ότι το χάσμα του ενεργειακού κόστους μεταξύ της ΕΕ και ορισμένων μεγάλων εμπορικών εταίρων της δεν προβλέπεται να μειωθεί σύντομα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει το υφιστάμενο πλαίσιο και να εξετάσει νέες προσεγγίσεις, πιο συμβατές με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς, για την προστασία των ευάλωτων βιομηχανιών.

5.1.7. Δεδομένου ότι η ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί ζωτικό εθνικό συμφέρον, οι κυβερνήσεις είναι διατεθειμένες να επιβαρυνθούν με τυχόν πρόσθετο κόστος προκειμένου να διασφαλίσουν τον ενεργειακό εφοδιασμό τους. Επίσης, καθώς τα κράτη μέλη αδυνατούν, για λόγους κυριαρχίας, να συμφωνήσουν σε μια κοινώς αποδεκτή διαδικασία διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ, δέχονται έναν σχεδιασμό της αγοράς που δεν είναι ο βέλτιστος δυνατός. Ωστόσο, σε καταστάσεις ενεργειακής αβεβαιότητας, η αλληλεγγύη έχει ζωτική σημασία για τον βιώσιμο ενεργειακό εφοδιασμό.

5.1.8. Συνολικά, είναι λίγες οι ενδείξεις ότι αναγνωρίζεται η ανάγκη για βαθύτερη ολοκλήρωση σε επίπεδο ΕΕ από τις πολύ διαφορετικές εθνικές ενεργειακές πολιτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Το γεγονός αυτό υπονομεύει την εσωτερική αγορά ενέργειας και στέλνει ασαφή μηνύματα στους επενδυτές. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει να γίνουν αποφασιστικά βήματα προς μια πραγματική Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ενέργειας μέσω του συντονισμού των εθνικών σχεδίων, ιδίως για να εξασφαλιστεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ στο χαμηλότερο δυνατό κόστος.

5.2. Οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας

5.2.1. Στη θεωρία, η μετάβαση προς μια βιώσιμότερη οικονομία με αποδοτικότερη χρήση των πόρων καλώς κρατεί. Στην πράξη, όμως, η οικονομική ύφεση, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και η διαφωνία μεταξύ των κρατών μελών ως προς τις προτεραιότητες, έχουν επηρεάσει την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα της εν λόγω μετάβασης⁽⁷⁾.

(7) ΕΕ C 271 – 19.9.2013, σελ. 18-22

5.2.2. Συχνά, οι πολιτικές δηλώσεις για τον οικολογικό προσανατολισμό της οικονομίας δεν συνάδουν με τους στόχους της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ δεν αναγνωρίζουν ούτε την έκταση των απαιτούμενων οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, ούτε τα δομικά εμπόδια που υπάρχουν.

5.2.3. Ο στόχος αυτός συχνά παρερμηνεύεται, με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι σκοπός είναι να καταστούν πιο οικολογικές οι υφιστάμενες οικονομικές δραστηριότητες, π.χ. με τη μείωση των εκπομπών άνθρακα, ενώ παράλληλα εκφράζεται η ελπίδα ότι αυτό θα δημιουργήσει περισσότερη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας. Ωστόσο, ο οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας απαιτεί βαθύτερες αλλαγές σε επίπεδο διαδικασιών παραγωγής και κατανάλωσης –αλλά και στον τρόπο ζωής– σε σχέση με εκείνες που είναι ενδεχομένως κοινωνικά αποδεκτές σε ορίζοντα δέκα ετών. Σχεδόν όλες οι οικονομικές δραστηριότητες θα πρέπει να αλλάξουν ριζικά και, στη διάρκεια της περιόδου μετάβασης από τη συμβατική στην πράσινη οικονομία, το επίπεδο ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας είναι αβέβαιο. Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από συντονισμένες δράσεις έρευνας και ανάπτυξης.

5.2.4. Ομοίως, τα εμπόδια για τον ταχύ, αποτελεσματικό και ισορροπημένο οικολογικό προσανατολισμό της οικονομίας υποτιμώνται σε μεγάλο βαθμό. Το ζήτημα της τιμολόγησης επηρεάζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- την απροθυμία οικονομικών κλάδων (κατεστημένα συμφέροντα) και κατ' επέκταση πολιτικών προσώπων·
- τα πλεονεκτήματα των υφιστάμενων τεχνολογιών λόγω αποπληρωμένων υποδομών·
- την έλλειψη αποτελεσματικού καθεστώτος τιμολόγησης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα·
- την αποτελεσματική ρύθμιση των οικολογικών απαιτήσεων·
- τον τεχνολογικό και πολιτικό κίνδυνο που συνεπάγονται οι νέες τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα·
- την απώλεια θέσεων εργασίας και την ενδεχόμενη απροθυμία επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού·
- τον βιομηχανικό μετασχηματισμό και τον κοινωνικό αντίκτυπο αυτού·
- τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο χαμηλής (ή αρνητικής) οικονομικής ανάπτυξης και δημοσιονομικής εξυγίανσης·
- τον έντονο διεθνή ανταγωνισμό·
- το γεγονός ότι η οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα απαιτεί ισχυρή κοινωνική και πολιτική συναίνεση, μαζικές ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις, με εύκολη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, και σαφές στρατηγικό όραμα — στην ουσία μια «προγραμματισμένη» πράσινη οικονομία.

5.2.5. Ωστόσο, ο οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας είναι επιβεβλημένος. Πρόκειται για ένα σημαντικό και εξαιρετικά απαιτητικό εγχείρημα, δεν υπάρχει όμως άλλη εναλλακτική για να οικοδομήσουμε ένα βιώσιμο μέλλον. Για την επίτευξη αυτού του στόχου θα χρειαστεί να καθοριστεί ένας ρυθμός που να διατηρεί την ισορροπία μεταξύ πολιτικής αξιοπιστίας, οικονομική ισχύος, σταθερών κοινωνικών συστημάτων και επιλογών των πολιτών. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται, ιδίως όσον αφορά τη δημόσια δέσμευση για αντιμετώπιση των εμποδίων. Επίσης, είναι γεγονός ότι μπορεί να προκύψουν σαφή οφέλη, όπως η εδραίωση της υπεροχής στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Η ΕΕ έχει προχωρήσει αρκετά στη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε διάφορες μορφές θέρμανσης, ενώ παράλληλα αναπτύσσει βιώσιμες καινοτομίες στον τομέα των μεταφορών.

5.2.6. Η εξοικονόμηση ενέργειας και η ενεργειακή απόδοση συμβάλλουν σημαντικά στην ελαχιστοποίηση του κόστους. Στην εγχώρια αγορά, η διαχείριση της καταναλωτικής ζήτησης μπορεί ακόμη να αποφέρει πολλά οφέλη. Υπάρχουν αρκετά αξιοσημείωτα παραδείγματα απόδοσης και μείωσης της κατανάλωσης σε δημόσια κτίρια (επί το πλείστον νεόδμητα), ενώ η επιδίωξη μιας μεγαλύτερης ενεργειακής απόδοσης, ιδιαίτερα έντονης σε ορισμένους τομείς, εξακολουθεί να προσφέρει σε πολλές επιχειρήσεις τη δυνατότητα εξοικονόμησης ενέργειας.

5.2.7. Τα Αγορακεντρικά Μέσα έχουν συμβάλει σημαντικά στην προώθηση της αλλαγής προσανατολισμού των οικονομιών των κρατών μελών. Ωστόσο, σήμερα, η χρήση φόρων, εισφορών, επιδοτήσεων και άλλων Αγορακεντρικών Μέσων στην ΕΕ χαρακτηρίζεται γενικώς από έλλειψη συνοχής. Και αυτό είναι ιδιαίτερος εμφανές στον τομέα της ενέργειας. Τα Αγορακεντρικά Μέσα πρέπει ως εκ τούτου να διευκολύνουν τη μετάβαση σε μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και να υποστηρίξουν την οικονομική ανάκαμψη ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 226, της 16.7.2014, σ. 1-9.

5.3. Η απαραίτητη προϋπόθεση της αποτελεσματικής διακυβέρνησης, για την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων της ΕΕ που προσδιορίζονται στη δέσημη μέτρων για την ενέργεια, σχετίζεται άμεσα με τον καθορισμό συνεκτικών παραμέτρων της αγοράς από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας. Η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ μιας πιο συντονισμένης ενεργειακής πολιτικής και υπέρ της διασφάλισης σύγκλισης και συνοχής όσον αφορά τη διακυβέρνηση των εθνικών πολιτικών, ως ένα βήμα προς τη βελτιστοποίηση του κόστους σε επίπεδο ΕΕ και, συνεπώς, στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής. Θεωρεί, ωστόσο, ότι απαιτείται μια εις βάθος μελέτη, έτσι ώστε το σύστημα να μπορεί πράγματι να επιτύχει τους στόχους του. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι μπορεί να συμβάλει επωφελώς στις επικείμενες προτάσεις της Επιτροπής, ιδίως όσον αφορά:

- την επιδίωξη ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και επίτευξης των ενεργειακών στόχων·
- την ευρεία συμμετοχή των πολιτών και τη νομιμότητα των εθνικών και ευρωπαϊκών μέτρων·
- την προώθηση της οικειώσης του εγχειρήματος από τα κράτη μέλη·
- την εξασφάλιση σύγκλισης σε επίπεδο ΕΕ με γνώμονα τη συνοχή και την εμπιστοσύνη.

5.4. Η Επιτροπή καλείται να σχεδιάσει ένα σύστημα διακυβέρνησης το οποίο να είναι αποτελεσματικό από πλευράς εφαρμογής, αλλά να διατηρεί συγχρόνως επαρκή ευελιξία, ώστε να εξασφαλίζεται η στήριξη των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προτείνει τη δρομολόγηση μιας πολιτικά ουδέτερης συζήτησης, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Στόχος θα είναι ο βέλτιστος σχεδιασμός ενός αποτελεσματικού, ευέλικτου και χωρίς αποκλεισμούς συστήματος διακυβέρνησης. Τόσο η διαδικασία δημόσιας συμμετοχής όσο και το ίδιο το σύστημα διακυβέρνησης έχουν ζωτική σημασία για τον μετριασμό και την εξήγηση της πρόκλησης των τιμών και του κόστους της ενέργειας.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις καζεΐνες και τα καζεϊνικά άλατα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση και την κατάργηση της οδηγίας 83/417/EEC»

COM(2014) 174 final — 2014/0096 COD

(2014/C 424/11)

Στις 2 Απριλίου 2014 και στις 10 Απριλίου 2014 αντιστοίχως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις καζεΐνες και τα καζεϊνικά άλατα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση και την κατάργηση της οδηγίας 83/417/EEC

COM(2014) 174 final — 2014/96 COD.

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 2014), αποφάσισε, με 128 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής για τις άμεσες ενισχύσεις που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου για το ημερολογιακό έτος 2014»

COM(2014) 175 final — 2014/0097 COD

(2014/C 424/12)

Στις 2 Απριλίου 2014 και στις 22 Απριλίου 2014 αντιστοίχως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής για τις άμεσες ενισχύσεις που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου για το ημερολογιακό έτος 2014

COM(2014) 175 final — 2014/0097 COD.

Δεδομένου ότι έχει ήδη εκφέρει γνώμη επί του θέματος στη γνωμοδότησή της CES2942-2013_00_00_TRA_AC που υιοθέτησε στις 22 Μαΐου 2013 ⁽¹⁾, κατά την 499η σύνοδο ολομέλειάς της, που έλαβε χώρα στις 4 και 5 Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου), η ΕΟΚΕ αποφάσισε με 132 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 6 αποχές να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση επί του εν λόγω θέματος, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ NAT/602 σχετικά με την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής για τις άμεσες ενισχύσεις που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου για το ημερολογιακό έτος 2013, 2013/C 271/27, σελίδα 143 της 19ης Σεπτεμβρίου 2013.

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL